

ภาพพระราชทาน

“...การปฏิรูปภาคราชการให้มีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศเป็นงานยาก และต้องใช้เวลา ทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจจริงร่วมแรงร่วมใจกัน ส่งเสริม สนับสนุน สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การทั้งหลายจึงจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และบรรลุผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีปิดการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย”
ณ โรงแรมแอมบาสเตอร์ซิดี จอมเทียน ชลบุรี
วันอาทิตย์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

ISSN 0125-0906

วารสาร ข้าราชการ

ปีที่ ๔๒ ฉบับที่ ๒ เดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๔๐

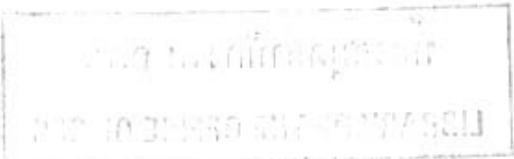
ตามรอยพระยุคลบาท

หนังสือเฉลิมพระเกียรติปีกาญจนาภิเษก ประมวลพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนและภาพพระราชกรณียกิจที่หายาก จัดพิมพ์สี่สีทั้งเล่มด้วยกระดาษอาร์ตพิเศษ ขนาด ๘ ๓/๘" x ๑๑ ๓/๘" ความหนา ๕๖ หน้า ราคาจำหน่าย ๑๒๐ บาท หนังสือนี้เป็นอนุสรณ์ที่เพิ่มค่าตามกาลเวลาจึงเหมาะที่จะเก็บรักษาไว้หรือมอบเป็นของขวัญปีใหม่ให้กับบุคคลที่เคารพ

.....
พิเศษสุดในเทศกาลปีใหม่ ๒๕๔๐ เฉพาะสมาชิกเมื่อท่านบอกรับหรือต่ออายุการเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการยุคฉบับปฐมใหม่ที่เข้มข้นด้วยเนื้อหาสาระระหว่างเดือน ธันวาคม ๒๕๓๙ - เดือนเมษายน ๒๕๔๐ ในอัตราปกติปีละ ๑๕๐ บาท ท่านจะได้รับหนังสือที่ทรงคุณค่านี้ เป็นของขวัญปีใหม่ทันที

.....
บอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งตัวแลกเงินไปรษณีย์หรือธนาคาร
สั่งจ่าย ปท.สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี
ในนาม สวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. ตามใบสมัครที่อยู่ด้านหลัง แล้วส่งมายัง
วารสารข้าราชการ
สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.
ถนนพิษณุโลก กทม. 10300

รีบสมัครด่วน หนังสือมีจำนวนจำกัด

... วารสารข้าราชการ ...

โปรดเขียนรายละเอียดให้ชัดเจนด้วยตัวบรรจง

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

..... รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการโดย

สมัครสมาชิกใหม่

ต่ออายุการเป็นสมาชิก

ระยะเวลา.....ปี

เริ่มฉบับที่.....ถึงฉบับที่.....

ค่าสมาชิก 1 ปี 6 ฉบับ จำนวน 150 บาท

พร้อมใบสมัครนี้ได้ส่ง

ตัวแลกเงินไปรษณีย์

ธนาคัตติ สั่งจ่าย ปท. สำนักงานเนียบนายกรัฐมนตรี้

เป็นจำนวนเงิน.....บาท มาด้วยแล้ว

สั่งจ่ายในนามสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ.
ปท. สำนักงานเนียบนายกรัฐมนตรี้ กท 10300

วารสารข้าราชการ	
ปีที่ ๕๒ ฉบับที่ ๒ เดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๕๐	
วัตถุประสงค์	
๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการและความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารงานบุคคล	
๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ	
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ	
๔. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการ	
ที่ปรึกษา	
✦ นายอุดม บุญประกอบ	✦ นางทิพาดี เมฆสุวรรณ
✦ นายธีรบุรุษ หล่อศิรินทร์	✦ นายบุญปลูก ชาญเดช
✦ นายศุภวีร์ ไร่คึกฤาณ	
บรรณาธิการ	
✦ นายสุพงศ์ เศวตจินดา	
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	
✦ นายปรีชา วิรัชชัย	
กองบรรณาธิการ	
✦ นายบุญรอด สิงห์วัฒนาศิริ	✦ นายนิเวศ ธิราชชัย
✦ นางสุรดา รังอินทร์	✦ นายวิญญู พิทักษ์ปกรณ์
✦ นายสุชาติ เวโรจน์	✦ นายเกริกเกียรติ เอกพงษ์
✦ นายขจร ไชยะกุล	✦ นางอารีย์ สวัสดิ์คำดี
✦ นางวรรณพร ตูธประวีร์	✦ น.ส. ศิวาพร นวลดา
✦ นายสมพงษ์ ธนาภักดิ์พันธ์	
ฝ่ายจัดพิมพ์	
✦ นายอนวัช ธีรประศาสน์	✦ นายอนุพงศ์ สุขเกษม
✦ นายบุญอินทร์ กังวลสุข	
ฝ่ายศิลป์	
✦ นายสนธยา ธิธิกรณ์	
เจ้าของ	
สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.	
โทร. ๒๕๑-๕๔๕๕๔, ๒๕๑-๓๓๓๓ ต่อ ๕๓๔	
ผู้จัดการสวัสดิการ	
✦ นายอนวัช ธีรประศาสน์	
พิมพ์ที่	
โรงพิมพ์สหมิตรพรหมตั้ง ๕๗๔ ซอยวัดพระเงิน	
ถนนคลังช้าง-สุพรรณบุรี บางใหญ่ นนทบุรี ๑๑๑๔๐	
โทร. ๕๕๕๑๕๕๕	
สมัครเป็นสมาชิก	
วารสารข้าราชการ ค่าสมาชิกปีละ ๕๕๐ บาท (๖ เล่ม)	
รวมค่าจัดส่ง	
บอกรับและส่งเงินในนามผู้จัดการ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.	
ถนนพินิจโลก คูสิต กทม. ๑๐๓๐๐	
ธนาคารตั้งจ่าย ป.ท. สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี	
ต้องการให้ข้อเสนอแนะปัญหาระเบียบข้าราชการ หรือ	
ส่งบทความ แสดงความเห็น โปรดส่งไปที่	
บรรณาธิการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ.	
ถนนพินิจโลก คูสิต กทม. ๑๐๓๐๐	

สารบัญ	
• บทบรรณาธิการ	๕
• สาระสำคัญจากการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๓๙ เรื่องปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย	๖
• โครงการช่วยพฤษ สายใยเชื่อมคนรุ่นใหม่กับอาชีพข้าราชการ ชาญวิทย์ ไกรฤกษ์	๕๖
• กบข. : ทางเลือกใหม่ ของข้าราชการ สารบรรณ	๖๒
• ท่อไอเสีย เทอร์โบ	๗๑
• อุทาหรณ์ก่อนทำผิด เอกศักดิ์ ตริกรุณาสวัสดิ์	๗๕
• Homepage ของสำนักงาน ก.พ. พุทธทรัพย์ มณีศรี	๘๑

บทบรรณาธิการ

เมื่อวันที่ ๑๓-๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๙ มูลนิธิชัยพัฒนา และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้จัดสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๓๙ เรื่องปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย ในการสัมมนาได้มีการบรรยาย และบทความของผู้ทรงคุณวุฒิหลายราย ซึ่งวารสารข้าราชการขอนำเฉพาะบางส่วนมาเสนอท่านผู้อ่านในฉบับนี้ก่อน เนื่องจากข้อจำกัดของเนื้อที่ เพราะยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจควรแก่การนำเสนอท่านผู้อ่าน ขอเชิญท่านพบกับเรื่องที่น่าสนใจได้ लेकरับ

เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ มีเรื่องที่น่าสนใจคือ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปรับลดงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นจำนวน ๕๙,๐๐๐ ล้านบาท ทำให้งบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ลดลงเหลือ ๙๒๕,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับวงเงินงบประมาณปี ๒๕๓๙ แล้ว อัตราการเพิ่มขึ้นของงบประมาณปี ๒๕๔๐ ลดจากเดิมที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๗ เหลือเพียงร้อยละ ๙.๗ การลดลงของวงเงินงบประมาณดังกล่าวทำให้อัตราค่าใช้จ่ายรวมด้านบุคลากร (เงินเดือนค่ารักษาพยาบาล เบี้ยเลี้ยงฯ) ซึ่งไม่ได้ลดลงไปด้วย เดิมอยู่ที่ประมาณร้อยละประมาณ ๓๕ เพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ ๓๗

ในขณะที่เดียวกันก็มีข่าวว่าปีงบประมาณ ๒๕๔๑ รัฐบาลจะกำหนดวงเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นจำนวน ๑,๐๐๘,๐๘๐ ล้านบาท ซึ่งจะเพิ่มขึ้นจากงบประมาณปี ๒๕๔๐ (ที่ปรับลดแล้ว) ประมาณร้อยละ ๙ ทำให้ค่าใช้จ่ายรวมด้านบุคลากรเพิ่มสัดส่วนจากร้อยละ ๓๗ ในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นประมาณร้อยละ ๓๙ และหากในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ อัตราเพิ่มขึ้นของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประมาณร้อยละ ๑๐ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อวงงบประมาณรายจ่ายจะเป็นประมาณร้อยละ ๔๑ ซึ่งจะทำให้วงเงินค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสูงกว่าอัตราร้อยละ ๔๐ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การที่ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรเพิ่มสัดส่วนสูงขึ้นเช่นนี้ เป็นเรื่องที่ต้องคาดหมายได้อยู่แล้ว เพราะโดยเฉลี่ยแล้วค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจะเพิ่มสูงขึ้นปีละประมาณร้อยละ ๑๕ ดังนั้น หากวงเงินงบประมาณในปีใดเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ แล้ว อัตราร้อยละของค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อวงเงินงบประมาณทั้งหมดจะเพิ่มสูงขึ้นจากปีที่แล้วทันที

พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า หากรัฐบาลประสงค์จะมีให้ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรเพิ่มสูงกว่าร้อยละ ๔๐ ของงบประมาณค่าใช้จ่ายในแต่ละปีแล้ว จะต้องมีการที่เข้มงวดกว่าในปัจจุบันมิฉะนั้นแล้วค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐจะสูงมากขึ้นจนแก้ไขได้ยาก เว้นแต่จะใช้วิธีการที่เด็ดขาดเหมือนต่างประเทศ ซึ่งในการบริหารแบบไทยไทยแล้วไม่แน่ใจว่าจะเกิดขึ้นได้

เมื่อเศรษฐกิจของประเทศกำลังชะลอการเติบโตการขยายงานภาคเอกชนก็จะชะลอตามไปด้วย ขณะนี้หน่วยงานเอกชนหลายแห่งมีนโยบายไม่รับพนักงานเพิ่ม กำลังคนรุ่นใหม่ที่จะสำเร็จการศึกษาจะหันมารับราชการมากขึ้น ทางราชการเองก็มีปัญหากำลังคนอยู่แล้ว บางแห่งคนมากเกินไป บางแห่งก็น้อยเกินไป ที่น้อยก็ขอเพิ่ม ที่มากก็ไม่ได้ลดลง ปัญหาทบทวนเช่นนี้ จึงเป็นปัญหาน่าหนักใจของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ

จุดอ่อนของปัญหากำลังคน (และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล) ประการหนึ่งคือ ความคิดของผู้รับผิดชอบหลายคนที่คิดว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องของ ก.พ. เป็นเรื่องของรัฐบาล ไม่ใช่เรื่องของใคร ๆ ปัญหาการบริหารงานบุคคลใด ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องที่ ก.พ. หรือรัฐบาลจะต้องแก้ไขไม่ใช่หน้าที่ที่จะต้องแก้ไขร่วมกัน มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น หากได้ประโยชน์ก็รับไว้ หากก่อให้เกิดปัญหาที่จะต่อต้าน ทั้งชัดเจนหรือโดยนัย โทษนั้นโทษนี้ โทษ ก.พ. โทษทุกเรื่อง ยกเว้นโทษตนเองในฐานะที่มีส่วนรับผิดชอบและในฐานะข้าราชการที่จะต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ปัญหาดังกล่าวหากไม่มีการแก้ไขที่ต้นเหตุแล้ว จะยิ่งทำให้ปัญหากำลังคน (และปัญหาการบริหารงานบุคคล) ที่ต่อไปจะมีมากขึ้นยากที่จะแก้ไขได้ตามที่ต้องการ สวัสดิ์ครับ

บรรณาธิการ

สาระสำคัญจากการสัมมนาวิชาการ

ประจำปี ๒๕๓๙

เรื่อง ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย

มูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้จัดสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๓๙ เรื่อง “ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย” ที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี ในวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๙ วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และจุดประกายความคิดในเรื่องการปฏิรูปภาคราชการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับต่าง ๆ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา ๕๑๗ คน ประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาทั้งภาคราชการ ธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง นักวิชาการ ประชาชนและสื่อมวลชน

การสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเข้าร่วมการสัมมนาดังแต่ช่วงบ่ายของวันแรกจนจบ การสัมมนา และยังพระราชทานพระราชดำรัสปิดการประชุมด้วย

วารสารข้าราชการขอสรุปการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๓๙ โดยขอเสนอ ท่านผู้อ่าน ๔ เรื่องคือ

๑. คำบรรยายพิเศษของนายอานันท์ ปันยารชุน
ประธานสภาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
๒. สรุปผลการประชุมภาคที่ ๑-๓ โดย ดร.ฉลองภพ สุตังกรกาญจน์
ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
๓. การเสนอรายงานเรื่อง การปฏิรูปภาคราชการสู่ภาพที่พึงปรารถนา:
ทำอย่างไร ใครรับผิดชอบ
โดย นางทิพาวดี เมฆสุวรรณ รongเลขธิการ ก.พ.
๔. สรุปผลการวิเคราะห์ความเห็นและข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการปฏิรูปราชการจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

สำหรับเรื่องที่ ๑ ๒ และ ๔ เรียบเรียงจาก รายงานสรุปผล การสัมมนาวิชาการ ประจำปี ๒๕๓๙ เรื่อง “ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย” (Reforming The Public Sector for the Future of Thailand) ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๙ โดยคณะผู้วิจัยมูลนิธิ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย Thailand Development Research Institute Foundation

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มาร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การปฏิรูปภาคราชการ เพื่ออนาคตของไทย” และรู้สึกชื่นชมที่คณะผู้จัดงาน พร้อมทั้งผู้สนับสนุนการจัดงาน เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และเลือกเป็นหัวข้อสัมมนาประจำปี

การสัมมนาครั้งนี้ นับเป็นนิมิตหมายอันดีต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เพราะประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าไปได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของ ภาคราชการเป็นสำคัญด้วย ภาคราชการจึงเปรียบเหมือนกลไกหลักอันหนึ่งที่มีส่วนช่วย ผลักดันการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง ตลอดจนความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ

การปฏิรูปภาคราชการให้มีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ เป็นงานยากและต้องใช้เวลา ทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจจริง ร่วมแรงร่วมใจกันส่งเสริม สนับสนุน สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การทั้งหลายจึงจะดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น และบรรลุผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

ข้าพเจ้าขอปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การปฏิรูปภาคราชการเพื่อ อนาคตของไทย” ณ บัดนี้ ขออวยพรให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านประสบผลสำเร็จในการ ดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนต่อไป

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีปิดการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย”
ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี จอมเทียน ชลบุรี
วันอาทิตย์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

คำบรรยายพิเศษของ นายอาบันท์ ปันยารชุน ประธานสภาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ในการสัมมนาเรื่อง “ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย”
วันที่ 14 ธันวาคม 2539 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ จอมเทียน ชลบุรี

หัวข้อสัมมนาในวันนี้คือ “ปฏิรูปภาคราชการเพื่ออนาคตของไทย” ในปัจจุบันกระแสความคิด ที่จะมีการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการปฏิรูปการเมืองเป็นเรื่องที่สังคมไทยและคนไทยมีความตระหนักและให้ความสนใจเป็นอย่างมาก คงมาจากคำถามที่ว่า สังคมไทยซึ่งอยู่มาด้วยดีพอประมาณ มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน มีอัตราการเจริญเติบโต มีการแบ่งปันผลประโยชน์เข้าสู่สาธารณชน เหตุไฉนในระยะ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ความตระหนกตกใจ ความกังวล ความหมัดหวัง รวมถึงความท้อแท้ในการที่จะแก้ไขปัญหาของสังคมไทยนั้น ถึงได้ขึ้นมาอยู่ในระดับที่ทำให้คนผวาและเกิดความเป็นห่วง ส่วนหนึ่งคงเกิดจากกระแสความคิดของคน

อีกส่วนหนึ่งคงจะเกิดจากกระแสของสังคมโดยทั่วไป ถ้ามองดูรอบโลกแล้วแทบจะไม่มีประเทศใดที่จะไม่มีวิกฤติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้แต่สิ่งที่เราเรียกว่าวิกฤติการเมืองของเมืองไทยนั้น ถ้าดูโดยเป็นเอกเทศและปิดหูปิดตาไม่ดูวิกฤติการเมืองของประเทศอื่นบ้างแล้ว ก็ารู้สึกว่าประเทศของเรานั้นมีปัญหาแต่เพียงผู้เดียว แต่จริง ๆ แล้วการที่จะดูปัญหาของสังคม เราน่าจะคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอื่นและนำมาเปรียบเทียบ เพราะบางครั้งการดูปัญหาของเราแต่ผู้เดียวนั้น ความท้อแท้จะเกิดขึ้นได้ง่าย และความเพียรพยายามที่จะแก้ไขปัญหานั้นอาจจะสลายไป แต่ทั้งนี้ไม่ใช่ว่าจะนั่งนอนใจว่า เมื่อประเทศอื่น ๆ ก็มีปัญหาเหมือนกัน แล้วคนไทยจะไม่ทำอะไรเลย

สิ่งที่สำคัญที่สุดของการปฏิรูป คือ จะต้องมิตศนคติที่ถูกต้อง มี positive attitude หาไม่แล้วโอกาสที่จะแก้ไขนั้นก็ยาก

การที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้ง ๕๐๐ คน มาร่วมชุมนุม ปรีกษาหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันนั้นนับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี นอกจากจะเป็นการแสดง positive attitude แล้วเรากียังมีนิมิตหมายที่ดีอีกหลายอย่าง การที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และหน่วยราชการทั้งหลาย ได้มีจุดเริ่มต้นของกระบวนการปฏิรูป จุดเริ่มต้นนั้นก็คือ ๑) ทุกคนคงจะยอมรับในข้อเท็จจริงและรับรู้ว่ภาคราชการไทยมีปัญหา ๒) ทุกคนยอมรับและรับรู้ว่เมื่อมีปัญหาก็ต้องมีการแก้ไข ๓) รับรู้ว่จะต้องศึกษาและค้นคว้หาสาเหตุของปัญหา สาเหตุของพื้นฐานไม่ใช่ปลายเหตุ รวมทั้งค้นคว้หาที่มาของสาเหตุด้วย ซึ่งสาเหตุนั้นอาจจะมาจากธรรมเนียมประเพณี มาจากประวัติศาสตร์ มาจากโครงสร้าง มาจากตัวระบบหรือมาจากตัวบุคคล ในเมื่อรับรู้ก็พยายามเข้าใจสาเหตุนั้น ๆ และพยายามกำหนดทิศทาง วางนโยบายและมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายภายในกำหนดเวลาที่เหมาะสมต่อไป

ในขั้นต้น ภายใต้สังคมปัจจุบัน เราไม่สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเอกเทศหรือโดยโดดเดี่ยวได้ เพราะชีวิตของสังคมและชุมชนนั้น พฤติกรรมทุกอย่างจะเกี่ยวโยงกันหมด แต่เราจะมาคอยให้คนอื่นเริ่มต้นก่อนหรือให้มีการปฏิรูปในเรื่องนี้เสียก่อน แล้วจึงจะมาพยายามเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่เราสนใจ กาลเวลาคงจะคอยไม่ได้ วันนี้ท่านวิทยากรและผู้วิจารณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นเป็นแนวทาง ข้อคิดเห็นซึ่งอยู่บนมูลฐานของการศึกษา ข้อคิดเห็นซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความ

เป็นจริง แต่มีจุดหนึ่งที่ผมอยากจะขอเน้นว่า ในความคิดเห็นส่วนตัวของผมแล้ว สังคมไทย เป็นสังคมที่กำลังเข้าสู่สภาวะวิกฤติทางจิตใจ เราอาจมีวิกฤติทางด้านการเมือง อาจมีปัญหา ในภาคราชการ อาจมีวิกฤติหรือกำลังเข้าสู่วิกฤติทางด้านเศรษฐกิจและทางธุรกิจ แต่ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติหรือเป็นปัญหาใด สิ่งที่ต้องระมัดระวังตัวมากที่สุดก็คือ วิกฤติในทางวัตถุ โดยเฉพาะ วิกฤติที่สร้างขึ้นมามีด้วยคน ผมมีความเชื่อมั่นว่าปัญหาใดที่คนสร้างขึ้นมานั้นคนย่อมจะ แก้ได้ แต่วิกฤติประการหนึ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ วิกฤติทางด้านจิตใจ เพราะวิกฤติทางด้านจิตใจ นั้นอาจจะไม่ได้อยู่บนมูลฐานของข้อเท็จจริง หรือมิได้อยู่บนมูลฐานของการสำรวจสติปัญญา เพื่อแก้ไขปัญหา แต่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกเช่นนี้ผมว่าอันตราย เพราะถ้าเมื่อใดมีช่องว่างระหว่าง ความรับรู้ (perception) และความเป็นจริง (reality) แล้ว วิกฤตินั้นจะอยู่คงนานมากกว่าที่ควร และการแก้ไขปัญหาก็จะยิ่งยากมากขึ้น เพราะฉะนั้นเราอาจจะมีวิกฤติทางการเมือง และด้าน ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง แต่ถ้าเกิดความรู้สึก (perception) ทำให้เห็นว่ามันรุนแรงมากกว่าข้อเท็จจริงแล้ว วิธีการแก้ไขปัญหาและคำตอบที่เราหาได้นั้นอาจจะไม่ตรงกับคำถาม

ที่ผ่านมามีคนพูดกับมากถึงการปฏิรูปการเมือง มีท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านให้ความเห็นว่ น่าจะเป็นจุดเริ่มต้น แต่มิได้หมายความว่าสังคมไทยไม่ได้มีวิกฤติทางอื่น ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้ ให้ความเห็นว่ ถ้าไม่มีกระบวนการในการปฏิรูปการเมืองหรือการปรับปรุงระบบการเมือง สถาบันการเมืองให้เป็นที่พอใจ ให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม มีความยั่งยืน มีความต่อเนื่อง และสามารถที่จะทำงานบริหารราชการแผ่นดินไปด้วยความราบรื่นแล้ว โอกาสที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือปฏิรูประบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบภาษี ระบบกฎหมาย หรือแม้แต่กระบวนการยุติธรรม จะทำได้ยากมากขึ้น และวันนี้เป็นเรื่องของการปฏิรูปภาค ราชการ

ในการปฏิรูปต่าง ๆ นั้นสิ่งสำคัญ คือจะต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ใช่ต่างคนต่าง ปฏิรูป มีเป้าหมายและทิศทางสวนทางกัน แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ แล้ว ความคืบหน้าก็ดี ผลสำเร็จหรือผลในทางปฏิบัติก็ดีคงจะมีความแตกต่างกันออกไป บางอย่างอาจจะใช้เวลามากกว่าและอาจจะไม่เห็นผลทันตา บางอย่างอาจจะใช้เวลาน้อยแต่เห็น ผลทันตาเร็วขึ้น คำถามที่ผมถามตัวเองคือ เราปฏิรูปเพื่ออะไร โดยส่วนตัวผมนั้นไม่ค่อย ยอมรับว่าเราต้องปฏิรูปเพื่อที่จะได้ไปแข่งขันกับต่างประเทศให้ได้ หรือต้องปฏิรูปเพื่อที่จะทำ ให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อเนื่องหรืออย่างน้อยก็ดีกว่าปีที่แล้ว แต่อยากจะเห็นว่เรา

ปฏิรูปหรือใช้คำว่าปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบของเราให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นนั้น เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ใช่ทำเพื่อหวังผลตอบแทนทางวัตถุ เมื่อใดสังคมถึงจะเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเพราะเป็นสิ่งที่ถูก ไม่ใช่ทำในสิ่งที่ถูกต้องเพราะเป็นไปตามกระแสหรือเพราะจะได้ผลประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง แต่นี่อาจจะเป็นเรื่องที่มีอุดมคติมากเกินไป ฉะนั้นถ้าจะให้เท่าติดดินแล้วก็คงจะต้องพยายามผสมผสานว่า การที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอะไรก็ตาม คงจะอาศัยอุดมการณ์อย่างเดียวไม่ได้ ถ้าจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบราชการในภาคราชการก็ต้องอาศัยมิติของเรื่องการตอบแทน มิติของเรื่องการจูงใจมาแอบแฝงอยู่ด้วย แต่ถ้าจะอ้างว่าเราทำไปเพราะว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องนั้น ปัญหาคือว่าจะมีคนเดินตามเราแค่ไหน นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ว่าการเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตาม คงจะเป็นไปในลักษณะที่พูดกันถึงในเรื่องของงบประมาณว่าต้องเป็นงบประมาณที่เน้นผลงาน (result oriented) หรือการจัดการตามวัตถุประสงค์ (management by objective) แต่การปฏิรูปนั้นตลอดวันนี้ผมได้ฟังมาด้วยความสนใจว่าน่าจะมีนโยบายอย่างไร ควรจะปรับปรุงที่ใดและควรจะมีมาตรการอะไร

ผมอยากจะขอยุติบางสิ่งบางอย่างที่อาจจะพูดน้อยในวันนี้หรืออาจจะไม่มีการพูดเลยในวันนี้ อาจจะเป็นมุมมองของคนที่ไม่ได้เป็นวิทยากร หรือเป็นผู้ที่รอบรู้ในเรื่องระบบราชการและเห็นความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปนั้นเราจะต้องวางทิศทางให้ถูกต้องว่าทำไมจะต้องมีการปฏิรูป หลายคนอาจจะบอกว่าระบบราชการปัจจุบันก็ได้ไม่ได้เลยเกินไป ข้าราชการที่ดีก็มีอยู่มาก ข้าราชการที่ไม่ดีก็มีเหมือนกันแต่เป็นส่วนน้อย ผมอยากจะพูดในเชิงปรัชญาว่าทำไมต้องมีการปฏิรูประบบราชการ จะเท่าความถึงประวัติศาสตร์เล็กน้อยว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมก็จะโยงไปในเรื่องของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของเมืองไทยเมื่อ ๖๔ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๔๗๕) โดยมีการเปลี่ยนจากรบบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่สิ่งที่คนสมัยใหม่ชอบเรียกว่า “ระบอบประชาธิปไตย” ผมนั้นอาจจะมองอะไรขวงโลกเล็กน้อย ผมรู้สึกว่ ๖๔ ปีที่ผ่านมาั้นตามความเป็นจริงแล้วเราเปลี่ยนแปลงจากระบบที่พระเจ้าแผ่นดินมีอำนาจเด็ดขาดโดยสมบูรณ์ มาเป็นระบอบที่คนกลุ่มหนึ่งรับอำนาจนั้นมาเก็บไว้ที่ตัวเอง ความพยายามที่จะให้อำนาจที่ตกทอดจากพระเจ้าแผ่นดินมาถึงคณะราษฎรเพื่อไปสู่ปวงชนชาวไทยนั้น ได้มีความพยายามตลอดมาแต่ก็เป็นความพยายามแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ สุดท้ายทั้งหมดนั้นประเด็นของเรื่องนั้น อยู่ที่อำนาจการบริหารราชการแผ่นดิน ในปัจจุบันนี้ระบบที่เราใช้อยู่เป็นระบบที่มอบหมายอำนาจการบริหาร

ราชการแผ่นดินให้เป็นเรื่องของ “ฝ่ายบริหาร” คือรัฐบาล เรามีอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินก็ดี จุดอ่อนอยู่ที่คณะรัฐมนตรีมีสิทธิอำนาจผูกขาดในการบริหารราชการแผ่นดิน กิจกรรมใด ๆ ก็ตามในสังคมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การบริหาร ธุรกิจ ถ้าผู้ใดผู้หนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่งมีอำนาจสิทธิผูกขาดในการทำกิจการนั้น ๆ แล้ว เช่นนี้ คือตัวปัญหา สาเหตุข้อแรกที่ผมอยากจะพูดถึงก็คือเราต้องดูสาเหตุข้อนี้อย่างลึกซึ้ง เพราะสิ่งที่เราพูดกันมานั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าเราไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเลิกล้มความคิดเก่า ๆ เราคงต้องมานิยามกันใหม่ไม่ว่าจะเป็นในรัฐธรรมนูญฉบับต่อไป หรือในกฎหมายลูก ว่าคำว่า “อำนาจบริหาร” นั้นหมายความว่าอย่างไร เพราะหากว่าอำนาจบริหารของสังคมไทยนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเป็นทางการของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีประมาณ ๔๕-๕๐ คนทุกครั้งและทุกเรื่อง ระบบนั้นจะอยู่ไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่พิสูจน์แล้วว่าระบบที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถจะนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “good governance” (ระบบการบริหารการปกครองที่ดี) ได้

การปฏิรูปในเรื่องระบบราชการหรือภาคราชการนั้น อาจเขียนเป็น parameter ว่า ไม่ว่าจะเป็นนโยบายหรือมาตรการที่จะเสนอ จะต้องอยู่ภายในโครงสร้างหรือขอบเขตที่เป็นปรัชญาของการปฏิรูป สิ่งที่สำคัญคือ จะต้องอยู่ในกรอบขอบเขตของการเดินทางไปสู่สังคมประชาธิปไตยและสังคมอารยะ (civil society) หลักการสำคัญก็คือ จะต้องเป็นสังคมที่มีการปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชน และของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีการพูดกันมาถึง ๖๔ ปีแล้ว แต่ก็ต้องคำนึงถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วย เพราะการที่จะสร้างสังคมประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่เราจะนำระบบของต่างประเทศมาใช้ทั้งหมดโดยยึดเยียดให้ประชาชน ก่อนที่จะเป็นสังคมประชาธิปไตยนั้นเราจะต้องคำนึงถึงว่ายังมีปัจจัยอีกหลายอย่าง เช่น ปัจจัยเรื่องระดับการศึกษา มีสติปัญญา มีหลักแห่งกฎหมาย (rule of law) ที่เป็นธรรมของสังคม ต้องมีกลไกทางด้านสื่อสารข่าวสารที่เป็นอิสระและเป็นธรรม และอื่น ๆ อีก ในเมื่อต่างประเทศใช้เวลาเป็นร้อย ๆ ปีในการพัฒนาระบบนี้ขึ้นมา ตัวเราเองก็จะต้องมีความอดทนบ้างว่าบางอย่างเราจะไม่ได้ อย่างใจเสมอไป บางสิ่งบางอย่างเราจะหวังในวันนี้ไม่ได้ แต่ความพยายามที่จะนำเราไปสู่จุดเป้าหมายของเราภายในขอบเขตเวลาอันสมควรนั้นจะต้องมีอยู่เสมอ

นอกจากหลักการดังกล่าวแล้วสิ่งที่ตามมาคือ รัฐบาลจะไม่ยึดครองอำนาจผูกขาดในการบริหารงานราชการแผ่นดินซึ่งก็สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตย องค์กรเอกชนทั้งภาคธุรกิจและภาค

ประชาชนต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะในเรื่องที่กระทบกระเทือนผลได้ผลเสียของประชาชน รัฐมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างระบบ สร้างโครงสร้าง เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของรัฐและสาธารณชน ไม่ให้มีการขัดแย้งถึงขั้นแตกหักหรือนำไปสู่ “โกลาหล” เรื่องของการจัดการทรัพยากรแห่งชาติ ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สำคัญมากในสังคมอารยะก็คือ การเคารพสิทธิของประชาชนและสาธารณชน ในการที่จะได้รับข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อสร้างความโปร่งใสของระบบ ทุกวันนี้เราบ่นกันมากถึงเรื่องของการคอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการโกงกิน และอีกหลาย ๆ อย่าง แต่เราก็กังไม่มีกลไก ปปป.ก็ไม่มีเขี้ยวเล็บ ปัจจัยขั้นต่อไปของสังคมอารยะหรือ สังคมประชาธิปไตยคือ การกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระบบราชการไปสู่ระบบอื่นไปสู่ภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนและไปสู่พื้นที่ชุมชน ประชาคม และองค์กรเอกชน เป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะสามารถทำอะไรเองได้ทุกอย่าง เพราะฉะนั้นสิ่งใดที่รัฐทำแล้วไม่มีประสิทธิภาพ ก็ควรจะมอบหมายไปให้คนอื่นทำ ภาคราชการไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมด้านธุรกิจหรือกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเอกชนที่รัฐผู้ไม่ทำงานที่เอกชนทำได้ดีกว่าก็ต้องมอบไป นอกจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้านความมั่นคงหรือทางด้านยุทธศาสตร์โดยตรง และเมื่อมอบให้เอกชนไปแล้ววิธีการมอบหมายก็ควรจะมี ความโปร่งใส การให้สัมประทาน การลงนามในสัญญา ข้อมูลของสัญญา ข้อมูลของสัมประทานฯลฯ ต้องเปิดเผยให้ประชาชนรับทราบเพื่อสามารถตรวจสอบได้ ถ้าสามารถทำได้ตามนี้แล้วก็จะทำให้เกิดมีการแข่งขัน เมื่อมีการแข่งขันก็就会有การคานอำนาจซึ่งกันและกัน แต่ในสังคมอารยะนั้น สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากคือจะต้องมีหลักแห่งกฎหมาย (rule of law) จะต้องมีการปกครองโดยธรรมที่อิสระและเป็นธรรม มีการบริหารด้วยกฎหมาย ต้องมีระบบยุติธรรมที่ประชาชนให้ความเชื่อถือและเชื่อมั่น ศรัทธา และรัฐจะต้องปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชน

อีกปัจจัยหนึ่งซึ่งต้องเปลี่ยนความคิด และทัศนคติของคนในระบบราชการก็คือ การที่เราเรียกตัวเองว่าเป็นข้าราชการ ข้าของรัฐ แต่จริง ๆ แล้วข้าราชการในเมืองไทยจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะในหน่วยราชการที่ต้องติดต่อประชาชนมิได้มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย กลับมีความรู้สึกว่าประชาชนเป็นข้าของข้าราชการมากกว่า ทัศนคตินี้จะต้องเปลี่ยนไป เราอยู่ในระบอบที่ระบบราชการได้ทำประโยชน์ให้ประเทศชาติเป็นอย่างมาก รวมทั้งอดีตข้าราชการและข้าราชการ

ปัจจุบัน แต่ก็ยังมีข้าราชการจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าเขามีอำนาจเหนือคนอื่นและชอบที่จะสั่งมากกว่าที่จะชอบให้บริการประชาชน เราจะต้องมีกลไกหลายอย่างที่จะสร้างการคานอำนาจซึ่งกันและกัน ในการตรวจสอบจากคนภายนอกจะต้องเป็นคนภายนอกที่ไม่มีผลประโยชน์ด้วย จะต้องมีการควบคุมกำกับดูแลผู้ใช้อำนาจของรัฐ เพราะไม่ว่าจะเขียนระบอบและกระบวนการให้ดีอย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ใช้อำนาจใช้ไปในทางที่ผิดและไม่มีกระบวนการตรวจสอบ ไม่กำหนดบทลงโทษ ระบอบนั้นก็ใช้ไม่ได้ (ไม่ function) สิ่งนั้นเป็นกรอบที่ผมคิดอยู่ในใจ

เราจะปฏิรูปเพื่ออะไร เราคงจะต้องการปฏิรูปภาคราชการเพื่อสร้างประสิทธิภาพของการทำงานให้ภาคราชการมีประสิทธิภาพหรือที่ภาคเอกชนเรียกว่า productivity แต่การวัดผลทางราชการนั้นไม่ง่ายเท่ากับการประเมินผลทางด้านธุรกิจ ทางด้านธุรกิจนั้นมีสิ่งที่เราเรียกว่า bottom line ซึ่งดูได้จากบรรทัดสุดท้ายของบัญชีประกอบการ สิ่งเหล่านี้เราสามารถตรวจสอบได้ตลอด แต่สำหรับภาคราชการเราไม่มีสิ่งเหล่านี้ การประเมินผลงานของราชการหลายสิ่งหลายอย่างผลงานอาจจะเลื่อนลอย แต่อย่างไรก็ตาม ที่น่าจะประเมินได้ก็น่าจะต้องมีวิธีประเมิน แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องเปลี่ยนคือ ทศนคติของข้าราชการ ข้าราชการไม่เคยอยู่ภาคธุรกิจ เคยรับแต่เงินเดือน แต่ละครกระทรวง ทบวง กรม จะได้รับงบประมาณมาเป็นขึ้นเป็นอัน แต่ละครู้ล่วงหน้าว่ามีรายรับเท่าไรแล้วรายจ่ายก็จะอยู่บนมูลฐานของรายรับที่จะได้รับ ซึ่งแตกต่างกับทางธุรกิจ ธุรกิจอาจจะคาดคะเนได้ว่าจะผลิตเท่าไร จะขายเท่าไรและจะมีรายรับทั้งหมดเท่าไร แต่การคาดคะเนนั้นผิดพลาดได้เสมอ ดังนั้นภาคธุรกิจจึงให้ความสนใจกับรายจ่ายก่อน เพราะรายรับเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ส่วนภาคราชการจะไม่ค่อยระมัดระวังการใช้จ่ายงบประมาณสรุปแล้วกิจกรรม นโยบาย มาตรการต่าง ๆ ที่นำไปใช้นั้นไม่ค่อยผูกโยงกับสิ่งที่ทางด้านธุรกิจเรียกว่า ความคุ้มค่า (cost effectiveness) เพราะส่วนใหญ่ในทางราชการคิดว่าเราได้ของฟรีมานั้นก็คือรายรับ แต่ถ้าเราเปลี่ยนทัศนคติได้เมื่อไรว่างบประมาณที่ได้มาเหล่านั้นล้วนได้มาจากภาษีของประชาชน ถ้าคิดได้เช่นนี้การใช้จ่ายงบประมาณ การดูแลในเรื่องของความคุ้มค่าก็จะดีกว่านี้

เราจำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพสร้างประสิทธิผล เพื่อที่จะได้ควบคุมรายจ่ายของภาคราชการ ว่าผลตอบแทนที่ได้รับมานั้นจะสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ เราคงจะปฏิรูปเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพการให้บริการประชาชน เพื่อลดการฉ้อราษฎร์บังหลวง การสร้างกลไก และกระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้การกินการโกงลดน้อยลงไป เพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของ

ระบบราชการหรือภาคราชการให้ปรับตัวเองให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของสังคมในขณะนั้นได้ และเราคงจะปฏิรูปเพื่อลดบทบาทของภาคราชการเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสของการนำไปสู่สังคมประชาธิปไตยและสังคมอารยะ ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและในการกำหนดนโยบายและมาตรการมากขึ้น

คำถามมีอยู่ว่าภาคราชการพร้อมเพียงไรที่จะปฏิรูปเพื่อลดบทบาท เพื่อลดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ลดบารมีของตน และในบางครั้งเพื่อลดผลประโยชน์ที่ได้รับจากระบอบเก่า คำถามนี้ไม่ได้มุ่งไปเพียงข้าราชการที่ต้องการจะเห็นการปฏิรูประบอบราชการเท่านั้น แต่อาจจะเป็นคำถามที่ถามนักการเมืองที่แสดงความปรารถนาที่จะเห็นปฏิรูปการเมืองว่า ตัวเองพร้อมที่จะทบทวนข้ออ้างของตนมากน้อยเพียงใด นี่คือหัวใจของการปฏิรูปว่าถ้ามีจิตสำนึกในข้อนี้และพร้อมที่จะทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ตัวเราพร้อมที่จะเสียประโยชน์ส่วนตัวประโยชน์ของพรรคพวกให้กับส่วนรวมหรือสาธารณชนหรือไม่

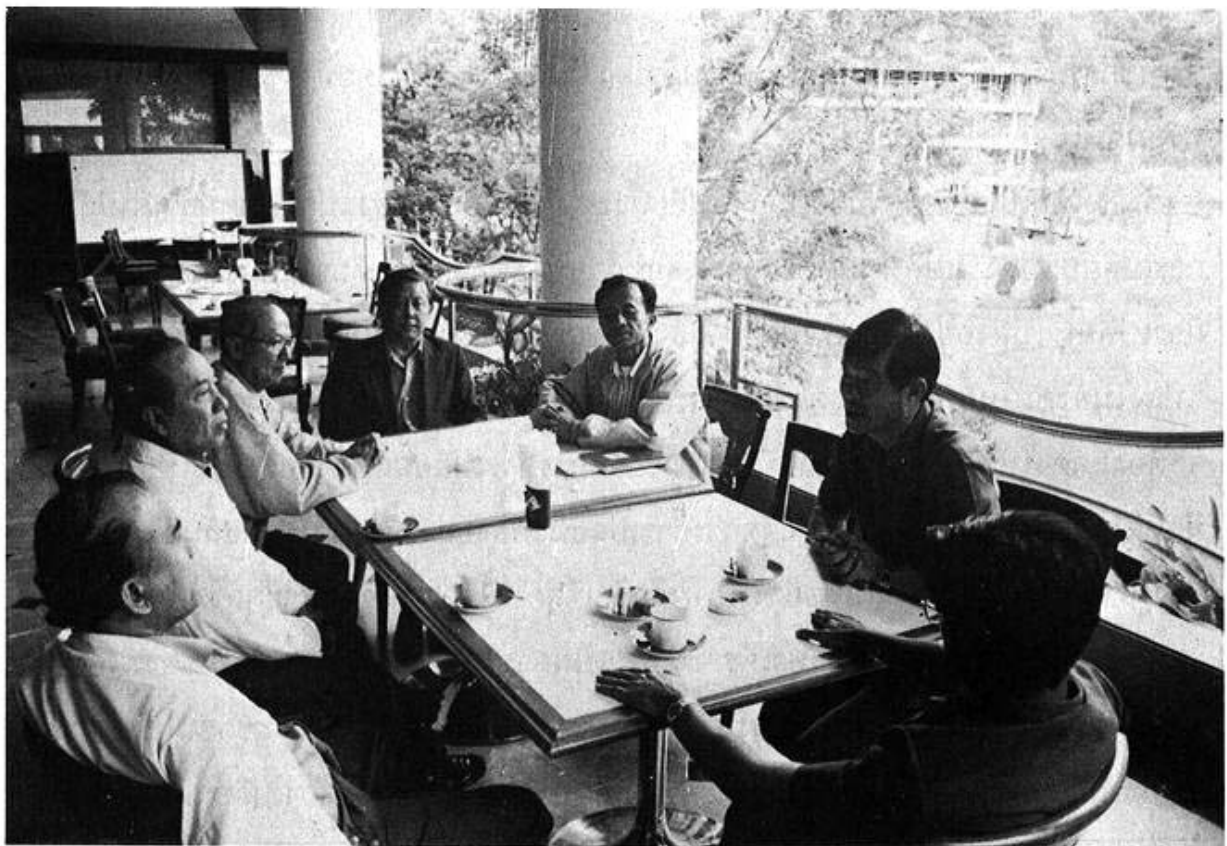
ผมได้กล่าวถึงขอบเขตกรอบของการปฏิรูปว่าปรัชญาควรจะเป็นอย่างไรและเราปฏิรูปเพื่ออะไร การสัมมนาครั้งนี้ก็มีการพูดกันมากมายว่าวิธีการปฏิรูปจะเป็นอย่างไร จะทำอย่างไร ภาษาไทยเราใช้คำว่า “ปฏิรูป” เพียงอย่างเดียว สมัยก่อนก็จะใช้คำว่า ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง คำว่าปฏิรูปมีการใช้กันมากขึ้นก็เมื่อมีคณะปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งก็ไม่ได้ปฏิรูปอะไรกันมากนัก ส่วนภาษาอังกฤษนั้นผมชอบใช้คำว่า reinventing ผมคิดว่าในเรื่องของภาคราชการไทยสิ่งที่เราน่าจะทำคือ เราน่าจะ reinvent ภาคราชการไทยเสียใหม่ ซึ่งจะต้องสังคายนาหลายสิ่งหลายอย่าง แต่จุดบอดของภาคราชการไทยนั้นเราจะต้องอาศัยการนำที่ดีจากสถาบันการเมือง ในขณะที่เดียวกันจากการที่ผมเคยทำงานทั้งภาคราชการและภาคเอกชน ผมเห็นว่าจุดบอดของเราอยู่ที่ตัวบทกฎหมาย หรืออาจจะรวมไปถึงตัวนักกฎหมายด้วย ถ้าไม่มีการสังคายนาตัวบทกฎหมายของเมืองไทย สิ่งที่เราพูดกันมาทั้งหมดในการสัมมนานี้หรือสิ่งที่เราหวังจะปฏิรูปอีกหลาย ๆ อย่าง ผมคิดว่ามันไม่มีทางออก เพราะเมืองไทยเราปล่อยให้ นักกฎหมายเขียนกฎหมายมาผูกมัดตัวเราเองทั้งนั้น ในรัฐบาลทุกสมัยมีความพยายามจะดูว่ากฎหมายใดที่ล้าสมัย ไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือมาคิดวางแผนการทำงานแต่ไม่เคยทำสำเร็จ ในสังคมต้องมีสิ่งที่เรียกว่า good governance (ระบบการบริหารการปกครองที่ดี) เป็นเพียงแต่เราอยากจะปรับโครงสร้างรัฐบาล เอกกรม กอง มาสลับกันระหว่างกระทรวง เอกกระทรวงไปรวมกัน ตั้งกระทรวงใหม่ หรือยุบกระทรวง ก็ยังทำไม่ได้ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอานา ในขณะประเทศอื่น ๆ เช่น สหราชอาณาจักร

ออสเตรเลีย หรือนิวซีแลนด์ รัฐบาลไหนเข้ามาภายในวันเดียวเขาสามารถยุบและตั้งกระทรวงใหม่ได้ เช่น เมื่อประมาณ ๕-๖ ปีนั้้นพอรัฐบาลใหม่เข้ามาเขาก็นำเอากระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงการคลังระหว่างประเทศมารวมเข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน เป็นต้น แต่ทำไมของเราทุกอย่างเขียนกฎหมายรัดตัวเองหมด ปิดทางออกหมด จะทำอะไรแต่ละอย่างก็ต้องใช้เวลาเนิ่นนานเกินความจำเป็น ผมขอฝากประเด็นเหล่านี้ไว้ว่าเราจะต้องมีการปฏิรูปการเมืองในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อที่จะสามารถทำให้การปฏิรูประบอบราชการเป็นไปตามเป้าหมายที่เราอยากให้มี เราจะต้องมีการสังคายนากฎหมายทั้งระบบเพื่อให้กฎหมายไทยนั้นเป็นกฎหมายที่ทันสมัย เป็นกฎหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อสังคม

การปฏิรูปจะสำเร็จได้คงจะต้องแบ่งเป็น ๓ ระดับคือ (๑) ปฏิรูปภาคราชการในระดับรัฐบาลและในระดับคณะรัฐมนตรี เพราะถ้าไม่มีผู้นำทางการเมืองที่ต้องการปฏิรูประบอบราชการแล้วความสำเร็จจะไม่เกิดขึ้น (๒) ปฏิรูปในระดับตัวระบบราชการเอง คงจะต้องมีการทบทวนการนิยามคำว่าอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ บทบาทของรัฐบาล บทบาทของฝ่ายบริหารที่แท้จริง ให้คณะรัฐมนตรีนั้นเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหาร แต่ภาคราชการเป็นผู้บริหารเพื่อที่คณะรัฐมนตรีจะได้มาล้วงลูกได้ยากขึ้น (๓) ปฏิรูปทัศนคติของข้าราชการเอง เพราะถ้าข้าราชการยังไม่ยอมปรับทัศนคติ การปฏิรูปจะเกิดขึ้นได้ยาก โดยทั้ง ๓ ระดับนั้นจะต้องทำพร้อมกันไป

สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ชอบมีการเปลี่ยนแปลงก็ไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก สังคมส่วนใหญ่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง แต่สังคมไทยอาจจะมีศักยภาพที่จะต่อสู้การเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบมากกว่าสังคมอื่น คนจึงมีความหวาดกลัวว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยทุกครั้งจะต้องมีความโกลาหลหรือโกลาหลยุค ในระยะนี้เป็นระยะเดียวที่เราจะต้องแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยนั้นสามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบและอย่างมีสันติภาพ แต่ถ้าเราไม่สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบและสันติแล้ว เราไม่มีทางรู้ว่าการณ์ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร สิ่งสำคัญที่สุดไม่ใช่เราทำเพราะกลัวว่าการณ์ข้างหน้าจะเกิดอะไรขึ้น แต่ที่เราต้องทำเพราะว่านั่นเป็นการแสดงขีดความสามารถของสังคมไทยที่จะเจริญก้าวหน้าและมีระบบการปกครองที่จะนำความผาสุกมาสู่ประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ต้องทำ ทัศนคติที่ข้าราชการหรือระบอบจะต้องเปลี่ยนแปลง จุดใหญ่

ที่สุดคือเราจะต้องเลิกเป็นเจ้าของมูลนาย และต้องเลิกการเป็นผู้ออกกฎเกณฑ์ หน้าที่ของรัฐ ไม่ใช่หน้าที่ควบคุม ไม่ใช่หน้าที่บังคับแต่เป็นหน้าที่ของการกำกับดูแลและต่อไปก็จะเข้าสู่สภาพของการเป็นผู้ส่งเสริม ในยุคโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศปัญหาของเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าคนไทยนั้นต้องการอะไร หลายสิ่งหลายอย่างบางครั้งเรายังไม่ได้ต้องการอะไร แต่เมื่อได้ยินได้ฟังจากข้างนอกมาก ๆ ขึ้น ข้อมูลที่เราได้รับมาจากต่างประเทศ หรือข้อมูลที่เราได้รับมาโดยไม่ต้องการจะเปลี่ยนกระแสดวงความคิดของคนในสังคมนั้น ๆ ไปเอง เพราะฉะนั้นเราจำเป็นที่จะต้องจัดการกับการเปลี่ยนแปลงนี้ก่อนที่จะสายเกินไป ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพราะถูกบังคับโดยพลังจากข้างนอก แต่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพราะเราพอจะเดาได้ว่าปัญหาในอนาคตนั้นจะอยู่ที่ไหน และเราจะต้องเริ่มสร้างโครงสร้าง สร้างระบบ สร้างวิธีการที่จะทำ ให้เรามีขีดความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหานั้น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สรุปผลการประชุมภาคที่ ๑-๓

ดร.ฉลองภพ สุตังกรกาญจน์

การพัฒนาประเทศในอดีตนั้นได้ดำเนินมาด้วยดี โดยเฉพาะในช่วงเวลา ๕๐ ปีที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงครองสิริราชสมบัติ ได้ทรงนำพาประเทศจากระดับการพัฒนาที่ต่ำมาจนสู่ระดับความเจริญที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ในอดีต ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีความเป็นอยู่ที่ยากจนช่วยตนเองได้น้อย ดังนั้นภาครัฐ โดยเฉพาะภาคราชการจึงจำเป็นต้องมีบทบาทที่เข้มแข็งในการชี้้นำการพัฒนาและให้บริการที่จำเป็นต่อประชาชน และได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำที่มีประสิทธิภาพสามารถนำประเทศสู่การพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

เมื่อบทบาทของภาคราชการเพิ่มขึ้น ตามความจำเป็นในการช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาประเทศชาติ ระบบราชการจึงใหญ่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกฎระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ที่จำเป็นในการควบคุมการทำงานขององค์กรที่มีขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและป้องกันการรั่วไหล ก็เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ระบบกลายเป็นเสมือนทาสของกฎระเบียบจากการที่ภาคราชการและจำนวนข้าราชการใหญ่ขึ้น ทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานของทางราชการเพิ่มมากขึ้น ระหว่างปี ๒๕๒๐-๒๕๒๗ จำนวนข้าราชการเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ ๙.๕ ต่อปี ซึ่งหมายความว่าว่างงบประมาณสำหรับ

จ่ายเงินเดือนและค่าจ้างสูงขึ้นมาก โดยในปี ๒๕๒๘ สัดส่วนของเงินเดือนและค่าจ้างต่อรายได้ของรัฐทั้งสิ้นเท่ากับร้อยละ ๓๘.๖ ในช่วงหลังวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ ๒ ระหว่างปี ๒๕๒๒-๒๕๒๔ เศรษฐกิจโลกซบเซา ประเทศมีปัญหาทางด้านเสถียรภาพซึ่งส่วนสำคัญมาจากการขาดดุลการใช้จ่ายของภาครัฐ ดังนั้น จึงได้มีนโยบายที่จะจำกัดจำนวนข้าราชการมิให้ขยายตัวรวดเร็วดังเช่นในอดีต ตลอดจนงบประมาณรายจ่ายสำหรับเงินเดือนและค่าจ้างของภาครัฐก็ได้มีการควบคุมให้สัดส่วนลดน้อยลง

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเร็ว จากปี ๒๕๒๙ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก โดยมีการส่งออกเป็นตัวนำ ทำให้เอกชนมีความแข็งแกร่ง การใช้จ่ายสำหรับเงินเดือนและค่าจ้างของภาคราชการลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ ๓๘.๖ ในปี ๒๕๒๘ เป็นร้อยละ ๒๕.๗ ในปี ๒๕๓๓ แต่จำนวนข้าราชการก็เพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะช้าลงกว่าในอดีต ปัจจุบันเงินเดือนและรายได้ของภาคราชการต่ำกว่าภาคเอกชนเป็นอย่างมาก โดยที่ในปี ๒๕๒๘ ความแตกต่างโดยเฉลี่ยมีถึง ๒.๖๖ เท่า โดยเฉพาะข้าราชการระดับซี ๑๐ ค่าตอบแทนของภาคเอกชนจะมากกว่าภาคราชการถึง ๔ เท่า ถือว่าเกิดความไม่เป็นธรรมต่อภาคราชการอย่างยิ่ง การที่เศรษฐกิจขยายตัวดีในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาถือเป็นผลงานของภาคราชการ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวรายได้ของภาคราชการกลับห่างจากภาคเอกชนมากขึ้น ทั้งเรื่องรายได้ซึ่งต่ำกว่าความจำเป็นที่จะดำรงชีวิตให้สมศักดิ์ศรีกับตำแหน่งหน้าที่ โดยเฉพาะเมื่อสังคมมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ตลอดจนกฎระเบียบที่สลับซับซ้อน จึงทำให้ระบบเป็นระบบที่นำไปสู่แรงจูงใจที่สวนทางกับความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ กล่าวคือมีการแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้กฎระเบียบบังหน้า หรือการสร้างการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย สิ่งเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่าข้าราชการส่วนใหญ่จะทวนกระแสแรงจูงใจไม่ได้ เชื่อว่ามีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เป็นเช่นนั้น แต่สิ่งสำคัญก็คือหากระบบเป็นระบบที่มีแรงจูงใจไปในทางที่ก่อผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจและประเทศ ก็จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ช่วยเสริมปัญหาเรื่องความประพฤติในระบบราชการ ก็คือการที่ไม่ได้แยกหน้าที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายการเมืองกับภาคราชการ โดยที่มีการเปิดโอกาสให้ก้าวก้าวการทำงาน of ข้าราชการได้ง่าย และมีโอกาสสามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้สะดวก

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ภาคราชการอ่อนแอลงมากจึงมีคำถามว่าจะสามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ดีในอนาคตได้หรือไม่ ในอดีตประเทศไทยสามารถพัฒนาได้ดี แต่

ในอนาคตยังมีคำถามอีกมากมาย โดยเฉพาะในปี ๒๕๓๙ ก็เป็นสิ่งแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าเศรษฐกิจของไทยยังไม่แข็งแกร่งพอที่จะแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ในอนาคตการแข่งขันจะเสรีและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งหมายความว่าประเทศใดที่มีความแข็งแกร่งจะพัฒนาไปได้ดี ประเทศใดที่อ่อนแอไร้ประสิทธิภาพ ก็จะตกหล่นหนทางไป ภาคราชการต้องเอื้อต่อความแข็งแกร่งของประเทศและประชาชน แต่ดังที่กล่าวไปแล้วว่าภาครัฐก็ยังมีปัญหามากมายหลายด้านทั้งระบบการเมืองและระบบราชการ

สำหรับการพัฒนาในอนาคต เชื่อว่าประเทศไทยยังสามารถพัฒนาไปได้ เนื่องจากยังมีศักยภาพมากมาย แต่คำถามก็คือ ประเทศไทยจะสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการพัฒนาประเทศไปได้ดีดังเช่นในอดีตหรือไม่ สิ่งที่ได้นำเสนอในรายงานการวิจัยคือ หลักการ ๕ ประการ ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูประบบราชการให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ

ประการที่ ๑ การเสริมสร้างความเสรีและการแข่งขันในระบบ ทำให้เศรษฐกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งนี้จะช่วยให้ประเทศสามารถใช้ศักยภาพความแข็งแกร่งของภาคเอกชน ความจำเป็นในส่วนนี้คือ ต้องให้ภาคราชการส่งเสริมความแข็งแกร่งของภาคเศรษฐกิจได้ดังที่ได้มีข้อเสนอที่ได้เสนอในการวิจัย ส่วนข้อแตกต่างระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการที่ชัดเจนในระยะยาวที่สามารถปรับให้ได้ทัดเทียมกับภาคเอกชน แต่เนื่องจากความแตกต่างมีอยู่มากและต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถทำได้ในระยะเวลานั้นสั้น แต่จากการวิเคราะห์ระบบได้ชี้ให้เห็นว่า สามารถตั้งเป้าปรับเงินเดือนของภาครัฐให้ทัดเทียมกับภาคเอกชนได้ในปี ๒๕๕๔ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ภาครัฐเลิกลงด้วย ในส่วนของข้อคิดเห็นจากที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า เมื่อรายได้และเงินเดือนของภาครัฐสูงขึ้น ความมั่นคงในอาชีพก็น่าจะน้อยลงด้วย โดยเฉพาะถ้าไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ก็น่าจะสามารถถูกปลดออกได้ แต่ในเวลาเดียวกันต้องมีระบบที่สามารถปกป้องภาคราชการจากการถูกก้าวร้าวจากทางฝ่ายการเมืองด้วย ภาครัฐต้องมีการกระจายถ่ายเทงานออกไป ต้องมีระบบการเกษียณอายุที่กำหนด ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องดำเนินการให้ทุกอย่างมีผลประโยชน์ร่วมกันให้มากที่สุด

ปัญหาอีกประการที่เน้นคือ ระบบงบประมาณ ในปัจจุบันได้มีการเน้นปัจจัยการนำเข้าหรือ input เป็นหลัก แทนที่จะดูประสิทธิภาพของผลงานที่จะมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น ได้มีการเสนอให้มีระบบงบประมาณที่เน้นการประเมินผลงาน การให้ความสำคัญเป็นอิสระในการบริหารเพื่อให้บรรลุผลงาน การให้แรงจูงใจให้ผู้ที่ทำดีมีแรงจูงใจทำดีมากขึ้น

มีข้อเสนอว่าระบบนี้ น่าจะนำมาปฏิบัติได้ โดยหาเครื่องมือชี้วัดประสิทธิภาพของระบบข้าราชการ และในรายงานวิจัยได้มีตัวอย่างเสนอหลายด้าน เช่น ในส่วนของกรมสรรพากร กรมการปกครอง และกรมเศรษฐกิจอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามในการนำแนวคิดนี้มาปฏิบัติ ต้องมีการประสานอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง สำนักงานนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. แต่อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตที่สำคัญคือ จะประเมินผลงานของภาครัฐจากภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ ต้องให้ความสนใจของผู้ให้บริการ คือประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย อาจจะต้องแข่งขันมากขึ้น เพื่อสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการให้ทัดเทียมกับภาคเอกชน รัฐต้องให้ทางเลือกมากขึ้นกับประชาชนโดยไม่ได้ผูกขาดบริการไว้กับตนเองผู้เดียว และที่สำคัญคือ ในส่วนการประเมินผลงานนั้นต้องประเมินโดยผลสำเร็จแทนที่จะประเมินความสำเร็จ โดยกระบวนการบริหาร ในเวลาเดียวกัน ในอนาคตต้องพยายามแยกระบบหน้าที่ให้ชัดเจนมากขึ้นระหว่างฝ่ายการเมืองและข้าราชการ โดยในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินต่อคณะรัฐมนตรี อาจต้องคิดปรับเปลี่ยนจุดนี้ให้นักการเมืองมีบทบาทหน้าที่ในเชิงกำหนดและเป้าหมายของนโยบาย ส่วนข้าราชการมีส่วนดำเนินนโยบายให้สัมฤทธิ์ผล

ประการที่ ๒ การบริหารเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งสำคัญมากทั้งในปัจจุบันและอนาคต ต้องทำการบริหารเสถียรภาพและเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ซึ่งมีการเชื่อมต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างตลาดเงินทั่วโลก ทำให้เงินสามารถไหลเวียนเข้าออกจากประเทศได้ในพริบตา ตลาดหุ้นของประเทศต่าง ๆ ก็เชื่อมกันหมด ในอนาคต มีแนวโน้มเปิดเสรีภาพขึ้น ทำให้ตลาดเงินเชื่อมกันใกล้ชิดมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันสถาบันการประเมินความเสี่ยงของประเทศต่าง ๆ (Credit-breaking agencies) มีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นถ้าเสถียรภาพของเศรษฐกิจมีปัญหาอาจถูกกระทบได้จากการประเมินความเสี่ยงว่าอยู่ในอันดับที่น่าเชื่อถือน้อยลง และในอนาคต ในระบอบประชาธิปไตยของทุกประเทศ ความต้องการใช้เงินในการพัฒนาประเทศมีมาก ดังนั้นจำเป็นต้องมีระบบที่ควบคุมการใช้จ่ายของภาครัฐให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เหตุผลที่ต้องปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนองค์กรต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพราะ

๑. การประสานนโยบายยังไม่มากเท่าที่ควร
๒. การกำหนดเป้าและเครื่องมือของหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดความชัดเจน
๓. กฎหมายต่างดูลำบาก อาจทำให้การตัดสินใจล่าช้าเกินเหตุ

๔. การกำหนดงบประมาณยังไม่สามารถครอบคลุมการใช้จ่ายทั้งระบบได้ ซึ่งรวมทั้งการใช้จ่ายของภาครัฐและการใช้จ่ายของรัฐวิสาหกิจ

ในแนวทางที่ได้เสนอคือ องค์กรที่ดูแลเรื่องเสถียรภาพทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือสูง โดยเฉพาะองค์กรที่ดูแลนโยบายการเงินและการคลัง หน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรน่าจะระบุให้ชัดเจนมากขึ้น ความโปร่งใสของการทำงานต่าง ๆ น่าจะเพิ่มมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อผล หรือ accountability มากขึ้น ข้อเสนอแนะที่มีอยู่มากมายจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากการบริหารเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ในเวลาเดียวกันก็ต้องเป็นเรื่องที่มีความลับพอสมควร ไม่เช่นนั้นอาจเป็นผลเสียต่อประเทศได้

ประการที่ ๓ ต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้แข่งขันได้ในเศรษฐกิจเสรี และนำตัวเองไปสู่อนาคตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ จุดนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเพราะถ้าประชาชนเห็นว่าอนาคตไม่แจ่มใสก็จะเป็นผลเสียต่อสังคมอย่างยิ่ง

ประการที่ ๔ เมื่อประชาชนได้รับการพัฒนาและมีระดับรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะต้องรับผิดชอบต่อการรับบริการจากภาครัฐมากขึ้น ภาครัฐย่อมจะไม่มีทรัพยากรมากพอที่จะให้บริการประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่มีรายได้สูงอยู่แล้ว ซึ่งส่วนนี้จะเป็นการช่วยกระจายงานออกไปจากภาครัฐได้ ทำให้ลดภาระด้านทรัพยากรของรัฐไปได้ และสามารถทำให้ภาครัฐเล็กลง

ประการที่ ๕ เมื่อประชาชนพัฒนาและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จะต้องใช้ความสามารถของประชาชนให้มากขึ้นในการพัฒนาประเทศ ภาครัฐคงไม่สามารถดำเนินการดังเช่นในอดีตเมื่อประชาชนยังมีความอ่อนแอและความยากจนอย่างกว้างขวาง ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการมีหุ้นส่วนกับส่วนต่าง ๆ ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน ภาคชุมชน ภาคประชาชนหรือภาคอื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการพัฒนา ในส่วนนี้ เป็นแนวคิดสำคัญที่ได้มาจากร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ คำถามมีอยู่ว่าจะสามารถนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติได้อย่างไร ซึ่งในที่ประชุมก็ได้ให้ประเด็นหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะการมีผู้นำในเชิงการบริหาร ที่จะนำไปสู่ระบบที่จะมีเครือข่ายกับสังคมในมิติต่าง ๆ ได้ ในขณะเดียวกัน ทศนคติของภาครัฐและประชาชนต้องปรับเปลี่ยนด้วย ต้องมีการใช้พลังการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมให้มากที่สุด

การปฏิรูปภาคราชการสู่ภาพที่พึงปรารถนา: ทำอย่างไร ใครรับผิดชอบ

ทิพาจดี เมฆสุวรรณ
รองเลขาธิการ ก.พ.

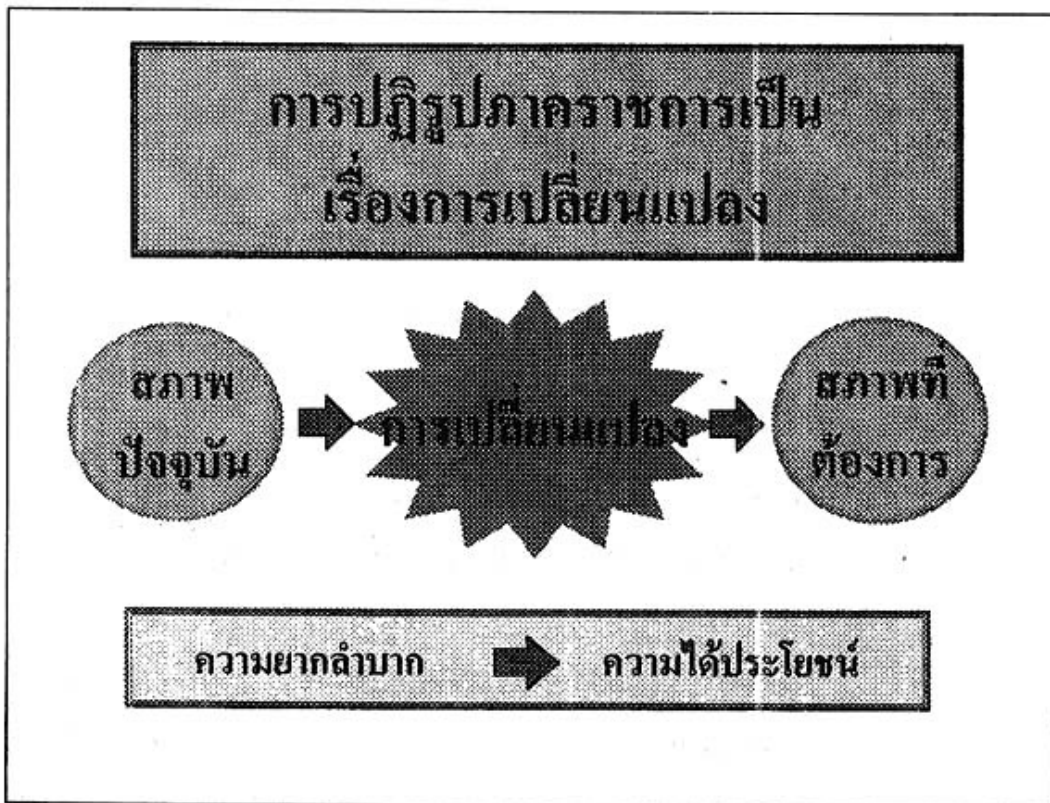
บทนำ

เมื่อพูดถึงการปฏิรูป เราจะมุ่งมองหาลักษณะที่สมควร ที่พึงเป็น หรือสภาวะที่เหมาะสมกับภาวะการณ์ กับสถานที่ กับช่วงเวลา ภาคราชการได้มีความพยายามที่จะปฏิรูปตนเองมานานและหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยังไม่เกิดมรรคผลเป็นความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุสำคัญประการหนึ่งนั้นเป็นเพราะการขาดผู้นำที่เอาจริงเอาจังและต่อเนื่อง ขณะเดียวกันประการที่สอง เราขาดกลยุทธ์ที่จะปลุกเร้าก่อให้เกิดกระแสร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาต่างๆ ในภาคราชการที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ล้วนได้มีการวิเคราะห์ วิจัย ศึกษาและสัมมนาจนมามากแล้ว แนวทางแก้ไขต่าง ๆ ก็ได้มีผู้รู้เสนอแนะไว้หลายรูปแบบ รวมทั้งมีตัวอย่างการปฏิรูปภาคราชการของอารยประเทศให้เลือกนำมาปรับใช้ได้อีกหลายรูปแบบ ปัญหาการปฏิรูปภาคราชการของไทยจึงมิใช่การไม่รู้ปัญหาหรือแนวทางแก้ไข แต่เราขาดคนที่ดำรงตำแหน่งความเป็นผู้นำซึ่งกล้าที่จะลงมือทำและคัดเลือกสรรใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ มากกว่า

สำนักงาน ก.พ. ตระหนักถึงปัญหาภาวะฉุกเฉินเงียบ (silent emergencies) ที่กำลังคืบคลานปกคลุมภาคราชการอันเกิดจากการสะสมหมักหมมของปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม ทันทีทันใด มาเป็นเวลานาน ความใหญ่โตที่มีกฎระเบียบต่าง ๆ มากมาย (superstructure) ความอ่อนล้าและการขาดการได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องของข้าราชการเป็นจำนวนมาก รวมทั้งความเสื่อมถอยของระบบกลไกต่าง ๆ ในภาคราชการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาร้อยรัดด่วน ก่อนที่ความสูญเสียจะเกิดมากไปกว่านี้ สำนักงาน ก.พ. จึงได้มอบหมายให้มีคณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วยทีมผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำการศึกษาในโครงการปรับภาค

ราชการสู่ยุคโลกาภิวัตน์ โดยมุ่งหวังที่จะชี้ให้เห็นถึงโอกาสที่ประเทศชาติและคนไทยจะได้รับในอีก 20-25 ปีข้างหน้า ซึ่งเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้โอกาสนั้นบรรลุเป้าหมายได้คือการปรับเปลี่ยนอย่างขนาดใหญ่ (large-scale transformation) ในภาคราชการ เราหวังว่าการนำเอาอนาคตของประเทศชาติเป็นเดิมพัน จะทำให้เกิดความตระหนักในหมู่ผู้นำที่จะกล้าเผชิญกับความยากลำบากในการฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้เกิดการปฏิรูปภาคราชการอย่างแท้จริง อันจะก่อให้เกิดความตื่นตัวในหมู่ข้าราชการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ความร่วมมือเพื่อช่วยกัน “แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง” สร้างการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาให้บังเกิดขึ้น เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่ข้าราชการและผู้ที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ความเจริญก้าวหน้ามั่นคงของประเทศชาติ เกียรติภูมิและความสง่างามของประเทศไทยในเวทีโลก

ภาพที่ 1

การปฏิรูปภาคราชการ คืออะไร

มีคำถามบ่อย ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อพูดถึงการปฏิรูปภาคราชการว่ามีความหมายกินความมากน้อยขนาดไหน ทำไมบางครั้งใช้คำว่าปฏิรูปราชการ แต่บางครั้งก็ใช้คำว่าปฏิรูประบบราชการ และ

บางคนก็ใช้ว่า การปรับหรือระบบราชการ หรือแม้แต่ทางสื่อมวลชนก็เคยใช้ว่า การปรับเปลี่ยนระบบราชการ คำเหล่านี้มีความหมายเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

การปฏิรูปภาคราชการหมายถึง การปรับเปลี่ยนอย่างขนานใหญ่ในทุก ๆ องค์ประกอบ (organism) ของภาคราชการ ซึ่งได้แก่ บทบาทหน้าที่ของรัฐ ความสัมพันธ์และการแบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับชุมชน ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ใช่รัฐ ธุรกิจเอกชน ทั้งนี้หมายรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐต่อรัฐ ความสัมพันธ์ของรัฐกับประชาชน โครงสร้างและรูปแบบองค์กรของรัฐในระดับต่าง ๆ การวางระบบกฎเกณฑ์การบริหารราชการ ระบบการเงินการคลัง การจัดเก็บรายได้ ระบบงบประมาณ ระบบการใช้อำนาจและการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระบบกำกับควบคุม ตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระบบบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระบบกฎหมายและกฎระเบียบ ค่านิยมวัฒนธรรม ตลอดจนกลไกต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการบริหาร และการปฏิบัติงานของรัฐให้มีคุณภาพ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าการปฏิรูปภาคราชการครอบคลุมถึงการปรับเปลี่ยนในทุกประเด็นที่ประกอบกันเป็นภาครัฐ ซึ่งคำว่าปฏิรูปราชการมีความหมายเดียวกัน แต่คำว่า การปฏิรูประบบราชการ การปรับหรือระบบราชการและการปรับเปลี่ยนระบบราชการ จะมีความหมายที่แคบกว่าการปฏิรูปภาคราชการ เพราะจะหมายถึงการปรับเปลี่ยนระบบย่อยและกลไกต่าง ๆ ในภาคราชการ ซึ่งอาจจะเป็นระบบงบประมาณ ระบบการจัดองค์กร ระบบบริหารบุคคล ระบบการควบคุมและตรวจสอบ ระบบและขั้นตอนการทำงาน ตลอดจนระบบการสั่งการ และการใช้อำนาจบริหาร เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปภาคราชการ

เป้าหมายของการปฏิรูปภาคราชการ อยู่ที่ ๒ ส่วนคือ ระบบ และข้าราชการ โดยภาพรวมแล้ว เป้าหมายของการปฏิรูปภาคราชการ หากกล่าวโดยสั้น ๆ ก็เพื่อให้ภาคราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความโปร่งใส และบริสุทธิยุติธรรม สร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ระบบราชการมีส่วนสนับสนุนให้การพัฒนาสังคม และประเทศชาติเป็นไปอย่างยั่งยืน (sustainability) ประเทศชาติมีความสงบสุขมั่นคง (security) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สังคมมีการสร้างโอกาสชีวิต และการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน (equity) ระบบราชการสามารถที่จะเกื้อหนุนการมีส่วนร่วม (participation) ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาประเทศ ก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ “ปรับแนวความคิด ปรับแถวปฏิบัติ” หรือ

alignment ในทุกระดับให้เป็นไปในทิศทาง มีการเพิ่มพูนความสามารถปฏิบัติงานของบุคคล ด้วยหลักของ empowerment เพื่อนำไปสู่การเลือกตัดสินใจปฏิบัติได้ด้วยตัวเอง เรามุ่งหวังที่จะให้ได้ระบบราชการที่แข่งขันได้กับภาคเอกชน มีความน่าเชื่อถือ (credibility) มีเกียรติและศักดิ์ศรีไม่น้อยกว่าวิชาชีพอื่น ๆ มีความโปร่งใส (transparency) สามารถตรวจสอบได้ มีภาระรับผิดชอบ (accountability) สามารถตอบประชาชนได้ถึงความคืบหน้า สาเหตุ แนวทางแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นได้ และผลของการปฏิบัติงาน มีความเป็นระบบที่เปิดเผย (openness) มากขึ้นกว่าเดิม

เป้าหมายต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาของระบบราชการจะไม่ประสบความสำเร็จหากเหล่า **ข้าราชการ** ไม่มีศักยภาพ และความสามารถที่แข่งขันได้กับสภาวะการณ์การแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง เราเชื่อมั่นที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่หลากหลาย ให้บังเกิดมีแก่ข้าราชการแต่ละคน ให้มีผลงานที่คุ้มค่ากับงบประมาณค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่ตนได้รับ ให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่บ่งถึงการอุทิศ เสียสละ ซื่อสัตย์และยุติธรรม เป้าหมายทั้ง ๒ ส่วนนี้ พึ่งเกื้อกูลและมีส่วนส่งเสริมกัน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของภาครัฐ จึงจะบังเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ภาคราชการที่พึงปรารถนา

ความปรารถนา คือ ความใฝ่ฝันหรือความอยากจะเป็น ซึ่งถ้าไม่บรรลุผลสิ่งนั้นก็จะเป็นเพียงความเพ้อฝันเท่านั้น ดังนั้น เมื่อเราต้องการเห็นภาคราชการที่พึงปรารถนาก็ควรที่จะตั้งความปรารถนาให้อยู่บนฐานของความเป็นจริงที่สามารถบรรลุผลได้ โดยมีเงื่อนไขเวลาและการลงทุนเป็นข้อแลกเปลี่ยน

<p>ภาคราชการไทย :</p>	<p>เป็นองค์กรวิชาชีพที่ก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้วยความมีคุณภาพ คุณธรรม และสร้างคุณประโยชน์ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจและได้รับความศรัทธาจากประชาชนไทยและประชาคมโลก</p>
<p>ข้าราชการไทย :</p>	<p>มีคุณภาพ อุทิศตน เสียสละ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีจิตเพื่อสาธารณะ พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง</p>

เป็นที่แน่ชัดว่าสภาพของภาคราชการในปัจจุบันเป็นสภาพที่ยังไกลจากภาพที่พึงปรารถนา ค่อนข้างมาก เนื่องจากภาคราชการปัจจุบันมีปัญหามากไม่ว่าจะเป็นบทบาทหน้าที่ที่มากเกินไป จนทำให้เกิดความสับสนซ้ำซ้อนของบทบาทหน้าที่ระหว่างส่วนราชการ ความใหญ่โตเทอะทะ ของขนาดโครงสร้างองค์การ จำนวนขนาดกำลังคนที่มากแต่เงินเดือนไม่เพียงพอค่าใช้จ่าย ปัญหาด้านคุณภาพ ระบบการทำงานที่รวมศูนย์และมีระดับชั้นการบังคับบัญชาที่มาก มีความ แข็งตัวไม่ยืดหยุ่น ขาดการวัดผลงานที่เป็นรูปธรรม ขาดความโปร่งใส ก่อให้เกิดการใช้อำนาจ อย่างไม่เป็นธรรมได้ง่าย มีการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสูญเสียของงบประมาณอย่างดาษดื่น ข้าราชการทำงานเพื่อสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชามากกว่าจะมุ่งเพื่อความต้องการ ของประชาชน

จากผลการสำรวจทัศนคติของประชาชนต่อภาคราชการ พบว่าประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ ในขีดความสามารถของระบบราชการอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยได้คะแนนเฉลี่ยเพียงประมาณ ๓ จากคะแนนเต็ม ๑๐ เท่านั้น (ผลการวิเคราะห์ความเห็นจากสาธารณชนของสถาบันวิจัยเพื่อ การพัฒนาประเทศไทย ตุลาคม ๒๕๓๙)

วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในพวง 25 ปีข้างหน้า	
(คัดจาก "วิสัยทัศน์เศรษฐกิจและสังคมไทย" พฤษภาคม ๒๕๓๙)	
1.	ชาติไทยมีความเป็นปึกแผ่น มีความภูมิใจในความเป็นไทย และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ
2.	ประเทศไทยมีความมั่นคงสงบสุขสันติกับนานาประเทศ เป็นที่ยกย่องและเป็นประเทศ ระดับแนวหน้าของประชาคมโลก
3.	คนไทยทุกคน มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีความใฝ่รู้ เรียนรู้ ด้วยตนเองเป็น และมีความสร้างสรรค์ มีจิตใจที่ดีงามและมั่นคง สามารถแยกความดี ความชั่วได้ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองในสังคมประชาธิปไตย เคารพในสิทธิของผู้อื่น มี วินัย และสามารถร่วมสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติในภาระหน้าที่ของตนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ
4.	คนไทยทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากความยากจน และดำเนินวิถีชีวิตที่มี ความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุ จิตใจ และการเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์

	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕.	คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มภาคภูมิในการตัดสินใจและรับผิดชอบในเรื่องที่กระทบความเป็นอยู่ของตน ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
๖.	สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความเป็นมิตร มีความเอื้ออาทรต่อกัน สามารถรวมพลังกันในการแก้ไขปัญหาของชาติโดยสันติวิธีอย่างสร้างสรรค์ เป็นสังคมที่มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปกป้องต่อสิทธิมนุษยชน ตั้งอยู่ในกรอบของจริยธรรมและความยุติธรรม มีความยึดมั่นในคุณธรรมตามหลักธรรมของศาสนา และเป็นสังคมที่ผู้ด้อยโอกาสทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง
๗.	เศรษฐกิจไทยตั้งอยู่บนรากฐานของความสร้างสรรค์ มีระบบการค้าขายแบบเสรีที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ทันโลกทางด้านเทคโนโลยี และนำโลกในมิติที่ประเทศไทยมีความเป็นเลิศ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ โดยมีความสมดุลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการกระจายความเจริญไปสู่ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง
๘.	ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาค ทั้งทางด้านการผลิต การคมนาคม การเงิน การท่องเที่ยวและการบริการ มีความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศอย่างหลากหลาย โดยอาศัยศักยภาพของความเป็นไทย ทั้งทางด้านความสงบสุขและความเป็นมิตรกับสังคมโลก และความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์
๙.	มีระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีภาคราชการที่มีประสิทธิภาพ โดยภาครัฐจะต้องมีความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีนักการเมืองและข้าราชการที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถสูง และยึดผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก เป็นที่พึ่งและสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนทั้งชาติได้อย่างแท้จริง

เพื่อสนองตอบต่อวิสัยทัศน์ที่พึงปรารถนาของประเทศไทยในระยะเวลา ๒๕ ปีข้างหน้า ที่คณะอนุกรรมการโครงการชูเศรษฐกิจไทยในสากล ได้นำเสนอไว้ ๙ ประการข้างต้นนั้น (วิสัยทัศน์เศรษฐกิจและสังคมไทย ๒๕๓๙) ผู้เขียนขอเสนอแนวทางการปรับปรุงภาคราชการจากศตวรรษที่ ๒๐ สู่ ศตวรรษที่ ๒๑ ไว้พอสังเขปดังปรากฏในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑: แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของภาคราชการในศตวรรษที่ ๒๐ และที่ ๒๑

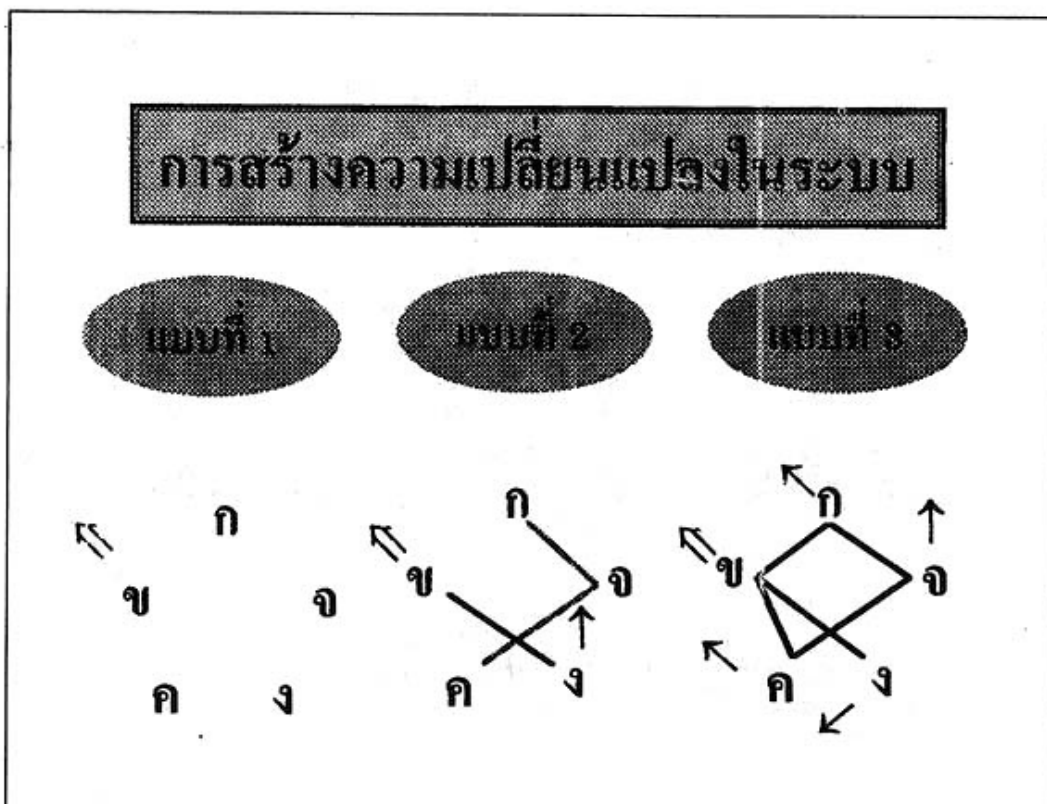
ประเด็นพิจารณา	ศตวรรษที่ ๒๐	ศตวรรษที่ ๒๑
๑. บทบาท	• เน้นการปกครองตามกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ	• ส่งเสริม สนับสนุนแก่อกุล
	• ทำเอง	• ทำเฉพาะหน้าที่หลัก (core) จ้างเหมา เป็นภาคีกับเอกชน ชุมชนและ ประชาชน
	• รวมศูนย์	• กระจาย-มอบอำนาจ
๒. โครงสร้าง	• หลายขั้นตอน ซับซ้อน กฎระเบียบมาก	• แบนราบ มีน้อย ระดับบังคับบัญชา
	• เน้นการตัดสินใจตามอาวุโสชั้นยศ	• ทีมอิสระคล่องตัว เครือข่าย
	• แข็งตัว	• ยืดหยุ่นรวดเร็ว กะทัดรัด
๓. ระบบ	• มุ่งรักษาสถานภาพเดิม	• แปรเปลี่ยนได้ทันกระแส
	• มุ่งตอบสนองและตอบโต้	• มุ่งปฏิบัติการล่วงหน้าและอย่างทั่วถึง
	• อิงระบบผลการปฏิบัติงานแต่น้อย	• สื่อสารข้อมูลอย่างทั่วถึง ใช้ประโยชน์หลากหลาย
	• มุ่งให้เป็นไปตามมาตรฐานกลาง	• ลูกค้ำพึงพอใจ เน้นผลลัพธ์
๔. วัฒนธรรม	• ลูกน้องเอาใจนาย	• นาย + ลูกน้อง เอาใจ “ลูกค้ำ”
	• เน้นอาวุโสและตำแหน่ง	• เน้นศักยภาพและความสามารถ
	• คนคิดแยกจากคนทำ	• คนคิด คือ คนทำ
๕. ข้าราชการ	• เน้นพระเดชและแบ่งชั้นยศ	• ไว้วางใจ ประชาธิปไตย สร้างทีม เครือข่าย
	• เน้นกฎระเบียบ คำนึงถึง ประโยชน์ราชการ	• คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน
	• รู้เฉพาะงานในหน้าที่	• ทักษะหลากหลาย เชี่ยวชาญเฉพาะ
	• ทำตามที่ถูกสั่ง	• อูทิศ คิดสร้างกลยุทธ์ได้- ใช้เทคโนโลยีเป็น
	• รอโอกาสพัฒนา	• สร้างโอกาส พัฒนาตนเองต่อเนื่อง

การปฏิรูปภาคราชการเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทรัพยากร เวลา และความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนในการผลักดันอย่างมาก เพื่อแลกกับการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการทำงานในภาครัฐที่มีความคล่องตัวและมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังในอดีต แต่ในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันอย่างดุเดือดทั้งภายในและนอกประเทศ เราเริ่มตระหนักชัดแล้วว่า เดิมพันในการปฏิรูปภาคราชการได้สูงขึ้นกว่าเดิมมาก เพราะหากการปฏิรูปภาคราชการได้สำเร็จ อนาคตของลูกหลานของเราก็จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีบทบาท สำคัญในเวทีโลก แต่ถ้าไม่ปรับปรุงอะไรเลยตอนนี้ ประเทศไทยอาจจะหมดโอกาสที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้

จะปฏิรูปภาคราชการอย่างไร

ดังที่กล่าวแล้วว่า ปัญหาการปฏิรูปภาคราชการไทยอยู่ที่การขาดผู้นำที่กล้าหาญและมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา ประการแรกที่จะต้องทำคือ แสวงหาผู้นำที่มีความกล้าพอที่จะยอมรับที่จะนำกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งวิธีการหนึ่ง น่าจะเป็นการปรับความคิดจากการมองว่าการปฏิรูปภาคราชการคือการแก้ปัญหา มาเป็นการสร้างโอกาสให้แก่สังคมไทย หากทำได้เช่นนี้ เราก็จะเปลี่ยนจากภาพลบมาเป็นภาพบวก เพราะผู้นำทุกคนย่อมต้องการความสำเร็จและชื่อเสียงในการสร้างเกียรติคุณ เมื่อการเป็นผู้นำในการปฏิรูปภาคราชการ ถือเป็นรางวัลฐานเพื่อสร้างโอกาสอันดีให้แก่ประเทศและสังคมไทย ก็ไม่น่ายากที่จะหาผู้นำเพื่อบริหารการในเรื่องนี้

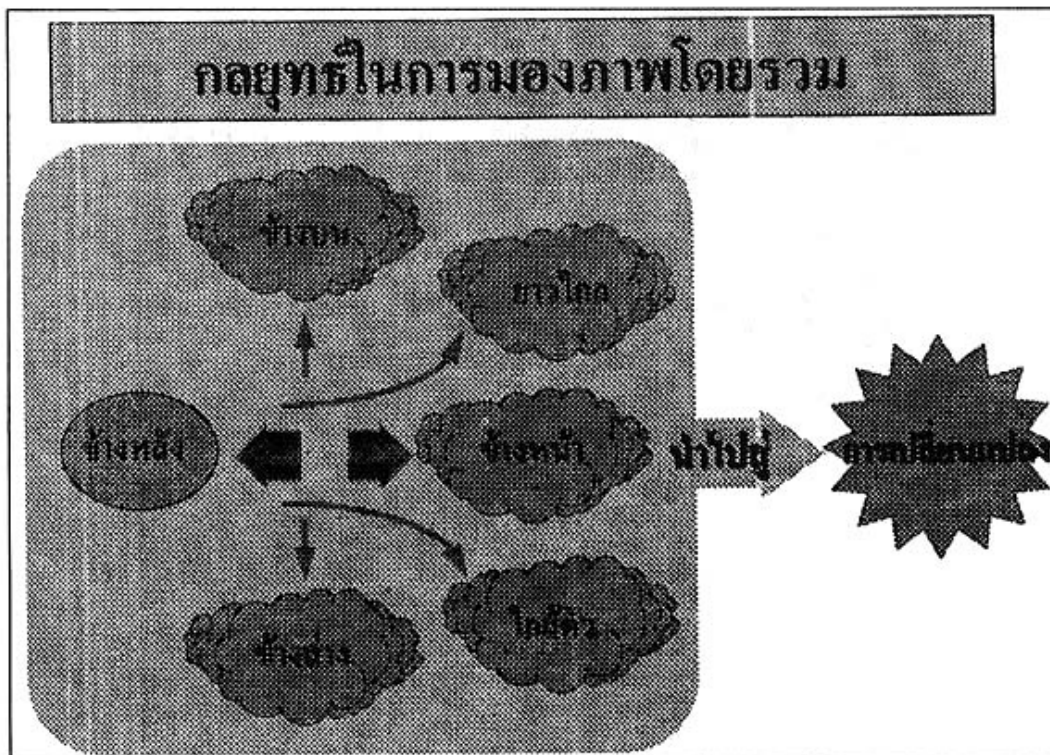
ภาพที่ ๒

ภาคราชการเป็นระบบขนาดใหญ่ที่มีองค์ประกอบภายในมาก โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบบแบบที่ ๓ ดังปรากฏในภาพที่ ๒ ในระบบนี้ องค์ประกอบ ก, ข, ค, ง และ จ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ ดังนั้น หากจะเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ ข จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ ก, ค, ง และ จ ไปพร้อมกันด้วย จึงจะทำได้สำเร็จ ซึ่งเป็นเรื่องยาก แต่ไม่ได้หมายความว่า การแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบราชการจะทำได้ไม่เลย เนื่องจากว่า มีระบบย่อยหลายระบบในระบบราชการซึ่งองค์ประกอบภายในไม่ได้สัมพันธ์กันมาก เช่น ระบบรูปแบบที่ ๒ ที่ องค์ประกอบ ข สัมพันธ์กับ ง ส่วน ก สัมพันธ์กับ ค และ จ กรณีนี้ หากจะเปลี่ยนแปลง ข ก็เพียงปรับเปลี่ยน ง ไปพร้อมกัน สำหรับระบบแบบที่ ๑ ซึ่งองค์ประกอบ ก, ข, ค, ง และ จ มีความเป็นอิสระต่อกัน การเปลี่ยนแปลง ข จึงสามารถทำได้โดยสะดวก

ทั้งนี้ ในการดำเนินการปฏิรูปภาคราชการ ผู้ดำเนินการจะต้องมีกลยุทธ์ในการเพ่งพิจารณาแสวงหาแนวทางต่าง ๆ โดยต้องทำไปในลักษณะองค์รวมที่ผสมผสานกัน และส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นภาพใหม่ได้ มองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องทั้งโดยชัดแจ้งและแฝงเร้นของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้อนาคต เข้าใจอดีต แสวงหาแนวร่วมและพันธมิตรทั้งด้านล่างและด้านบน เห็นปัจจัยข้างเคียงและเหนือพื้น แล้วผนึกพลังร่วม ปรับแนว ความคิด ความเข้าใจ ขั้นตอนปฏิบัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันเพื่อผลักดันให้ไปข้างหน้าได้อย่างทะลุทะลวง อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ได้ดังปรากฏในภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓

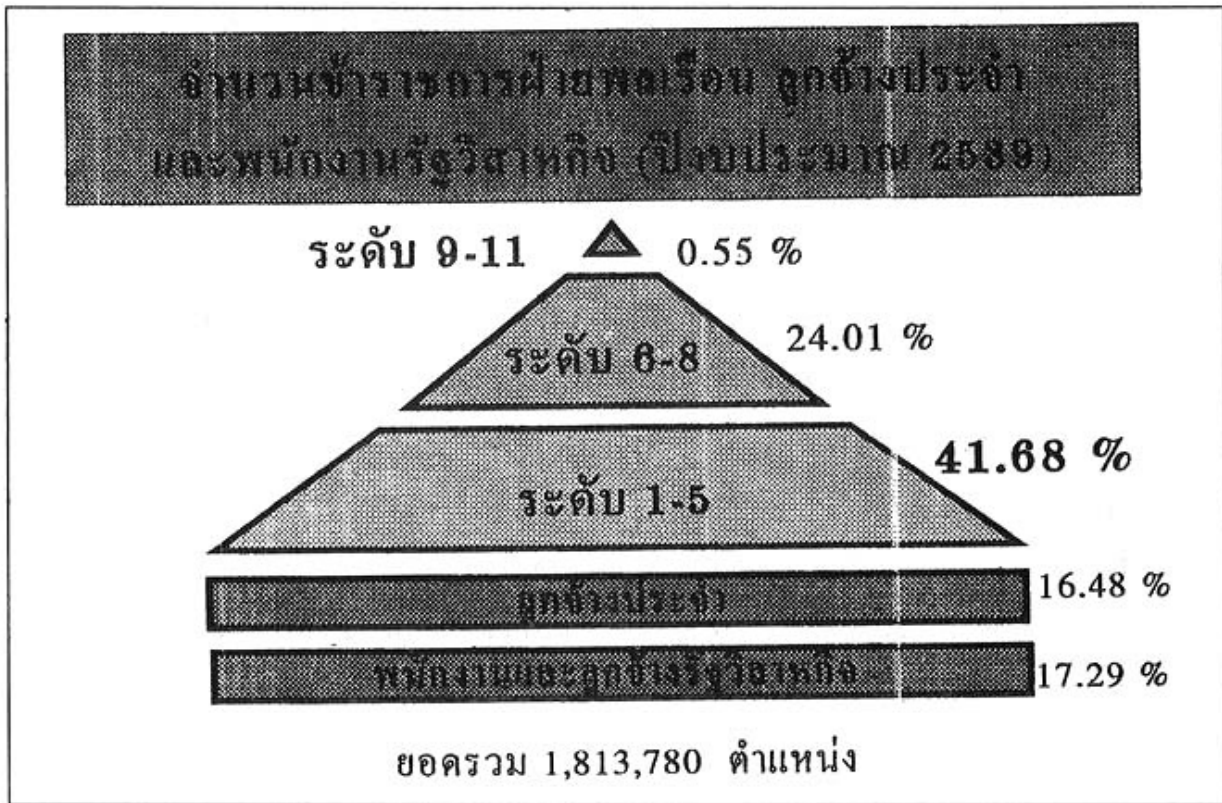
ประการต่อไปที่ต้องพิจารณาคือ กลยุทธ์ในการดำเนินการ โดยที่เรื่องนี้เป็นเรื่องมหภาค และมีกระบวนการที่ต้องใช้เวลา จึงต้องมีภาพใหญ่เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องมีการปฏิรูปไว้เป็นแผนที่ ซึ่งอาจจะเป็นพิมพ์เขียวของการปฏิรูปภาคราชการซึ่งไว้ใช้อ้างอิงเพื่อโยงความสัมพันธ์เชื่อมต่อเนื่องของเรื่องต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิรูป โดยแบ่งระยะเวลาเป็นเรื่องระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ ๔ แนวทางคือ

๑) เลือกทำในเรื่องที่เป็นตัวคูณสามารถเกิดผลได้เร็ว เช่น การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานเพื่อลดขั้นตอนการทำงานโดยกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกส่วนราชการสามารถทำให้เกิดผลได้โดยไม่ยาก กลยุทธ์นี้อยู่ที่การสร้างสิ่งจูงใจให้ทุกส่วนราชการอยากปฏิรูป โดยให้เป็นรางวัล เช่น โบนัส หากวัดผลแล้ว มีดัชนีผลผลิตภาพเพิ่มขึ้น หรือให้ส่วนราชการสามารถนำเงินที่ประหยัดได้จากการปรับปรุงวิธีทำงานไปใช้เพื่อซื้อเครื่องมืออุปกรณ์การทำงานให้สะดวกขึ้น ซึ่งวิธีนี้เป็นเรื่องไม่ยากที่จะทำ หากหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานประมาณและกรมบัญชีกลาง ร่วมกันคิดกลไกในเรื่องนี้ ก็สามารถก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

๒) เลือกเรื่องที่สำคัญและมีผลกระทบในวงกว้าง เช่น การเปลี่ยนขนาดกำลังคนภาครัฐ โดยการนำแนวคิดการจัดองค์กรแนวใหม่มาใช้ในลักษณะที่รัฐเป็นเจ้าของแต่ดำเนินการแบบธุรกิจ ซึ่งได้แก่ การกำหนดให้งานบริการที่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมออกไปเป็นองค์กรพิเศษ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐจำนวนหนึ่งสมทบกับรายได้จากค่าธรรมเนียม โดยองค์กรนั้นสามารถนำรายได้ไปเพิ่มเป็นเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ได้ เพื่อให้เงินเดือนที่สามารถแข่งขันได้กับภาคเอกชน

จากการสำรวจของสำนักงาน ก.พ. พบว่า งานในลักษณะเช่นนี้มีอยู่ทุกส่วนราชการ ซึ่งเมื่อคำนวณอัตรากำลังผู้ที่อยู่ในงานลักษณะนี้มีประมาณ ๓๐-๔๐% ของกำลังคนในแต่ละส่วนราชการ ถ้าสามารถนำมาตรการนี้มาใช้ ภาคราชการก็สามารถเปลี่ยนขนาดให้เล็กลงถึง ๔๐% ในเวลาที่ไม่ยาวนานนักดังปรากฏในภาพที่ ๔ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนวทางมาเป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นว่า กลยุทธ์การปฏิรูปภาคราชการในระยะกลางจะมีลักษณะอย่างไร เพราะวิธีการนี้เป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบมีเป้าหมายชัดเจน แต่มีลักษณะการทำงานที่การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดได้แบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นระบบและสามารถวัดผลได้

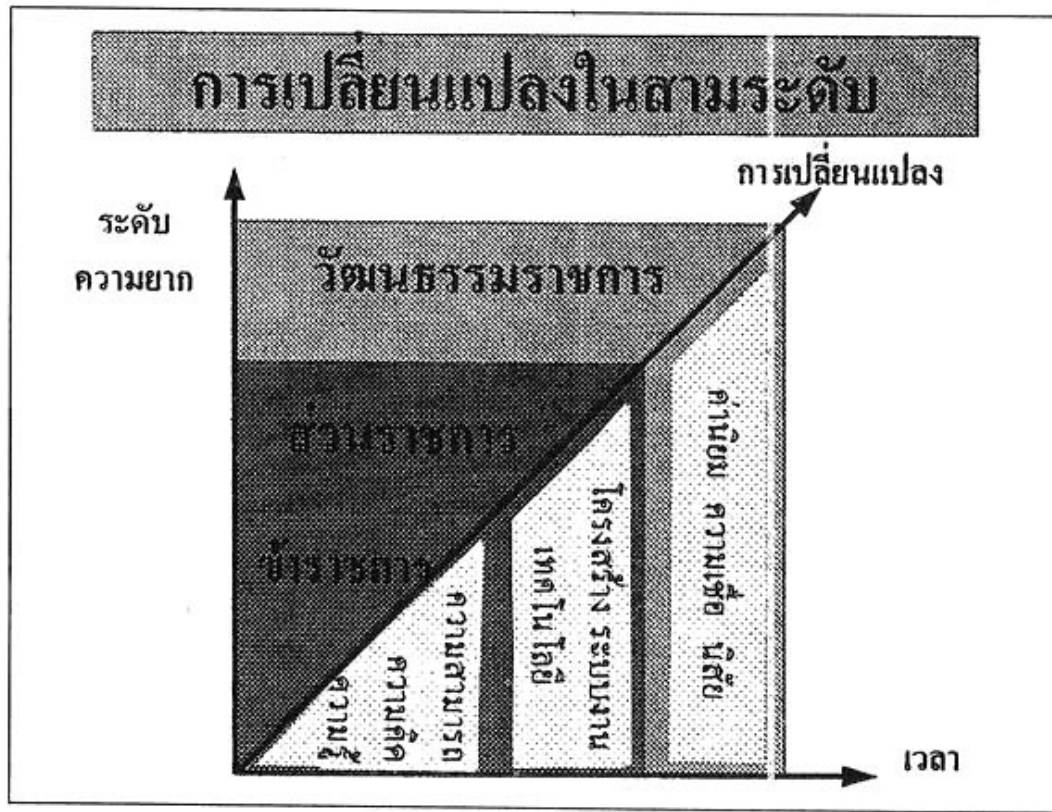
ภาพที่ ๔

๓) การพัฒนาคน คนคือผู้สร้างและผู้ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญ ตนและอนุชนเป็นผู้รับผลการเปลี่ยนแปลง เจือใจสำคัญของการปฏิรูปภาคราชการคือ ข้าราชการจะต้องเห็นด้วย วิธีเดียวที่จะทำให้ข้าราชการเห็นด้วยคือ การทำความเข้าใจและพัฒนาให้เขามีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้เอง แต่โดยที่ภาคราชการมีคนเป็นจำนวนมาก จึงต้องเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้นำการปฏิรูป ซึ่งได้แก่ ระดับหัวหน้าส่วนราชการทั้งหลาย รวมทั้งกลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่ที่จะเป็นพลังหนุนเนื่องให้กระแสการปฏิรูปดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง

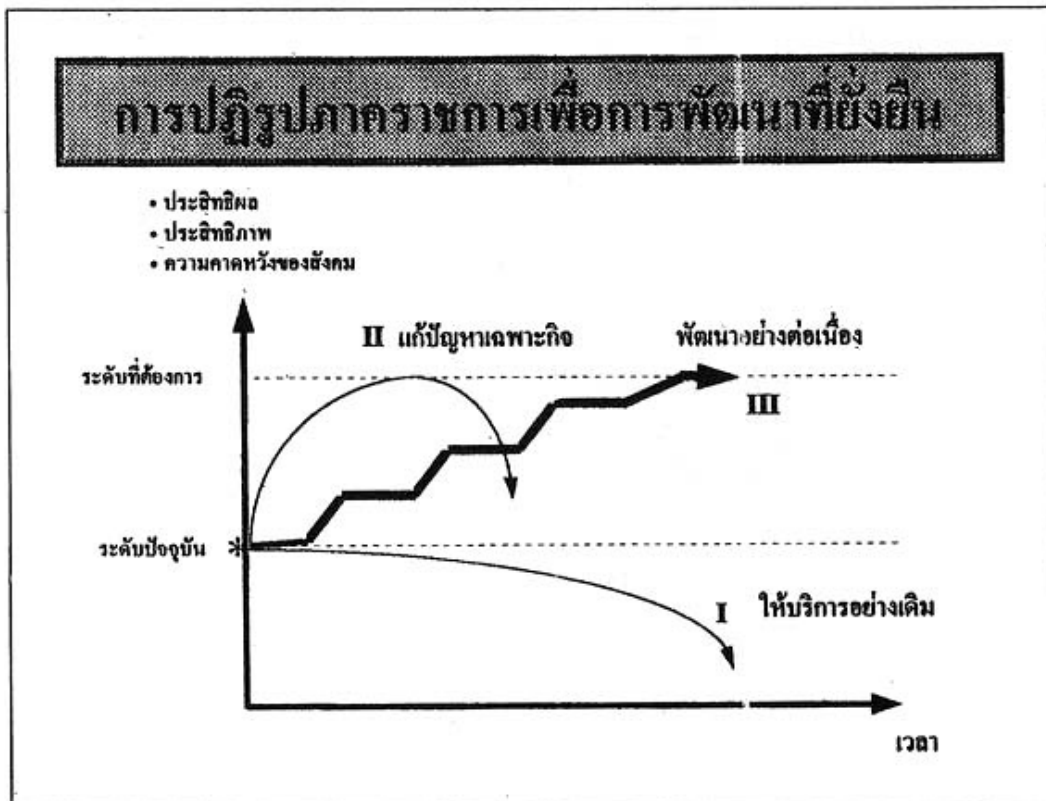
การเปลี่ยนแปลงของภาครัฐอาจแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ในระดับข้าราชการ (ความรู้ ความคิด ความสามารถ) จะสามารถทำได้ง่ายและใช้เวลาน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงระดับส่วนราชการ (โครงสร้าง ระบบงาน เทคโนโลยี) หรือระดับวัฒนธรรมราชการ (ค่านิยม ความเชื่อ นิสัย) ที่มีความซับซ้อนและใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงนาน ทั้ง ๓ ระดับนี้ การพัฒนาข้าราชการเป็นเรื่องสำคัญที่สุดเพราะคนจะเป็นแกนหลักที่จะปฏิบัติงานในองค์กร และคนก็เป็นผู้สร้างและพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานด้วย ดังปรากฏในภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕

ในการเลือกใช้กลยุทธ์ใดๆ เพื่อการปฏิรูปนั้น เราจะต้องไม่ลืมว่า การปฏิรูปนั้นเป็นเพียงมรรควิธี เป้าหมายที่แท้จริง คือการพัฒนาข้าราชการให้มีความสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ความพึงพอใจ ความคาดหวังของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง อันได้แก่ รัฐบาล หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และองค์กรที่ไม่ใช่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น การพัฒนาคนก่อนมองหาเทคโนโลยีและเทคนิควิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ทันสมัย ล้ำยุค (people before technologies or techniques) เป็นเงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จ เพราะศักยภาพของการแข่งขันที่มุ่งสร้าง ความได้เปรียบที่แท้จริงอยู่ที่การพัฒนาสมรรถนะของเหล่าข้าราชการอย่างต่อเนื่องอยู่เป็นนิจ ดังปรากฏในภาพที่ ๖ ซึ่งจะเป็นคำตอบของคำว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ในองค์การราชการอย่างแท้จริงอยู่ที่การพัฒนาคน ซึ่งแม้ว่าจะต้องใช้เวลาและมีอุปสรรคกลุ่ม ๆ ดอน ๆ อยู่บ้าง แต่เมื่อสามารถยกระดับคนทุกคนได้แล้ว องค์กรนั้น ๆ ก็จะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยคนจะเป็นผู้สร้างระบบที่ดี และความเป็นผู้นำที่ถือเป็นแบบอย่างได้ ซึ่งต่างจากการพัฒนาโดยใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยี ซึ่งอาจดึงระดับการทำงานขององค์การให้ขึ้นสู่ระดับที่ต้องการได้ในเวลาอันสั้น แต่หากไม่มีการพัฒนาคนควบคู่กันไปแล้ว ไม่ช้าไม่นาน ผลการทำงานขององค์กรนั้นก็พลดตัวลงมาดังแสดงในรูปแบบที่ II

ภาพที่ ๖

อเนกการพัฒนาคคนในภาครัฐนั้น หากตัวแบบโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำที่ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว ก็จะเป็นทั้งตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพที่พึงประสงค์ และสร้างตัวคุณ พัฒนาคคนเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ขณะเดียวกันก็เป็นแรงผลักดัน ชับเคลื่อนสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องสร้างคนเพื่อให้คำตอบและหาทางออกที่จะช่วยสร้างสรรสังคมต่อไปอย่างต่อเนื่อง

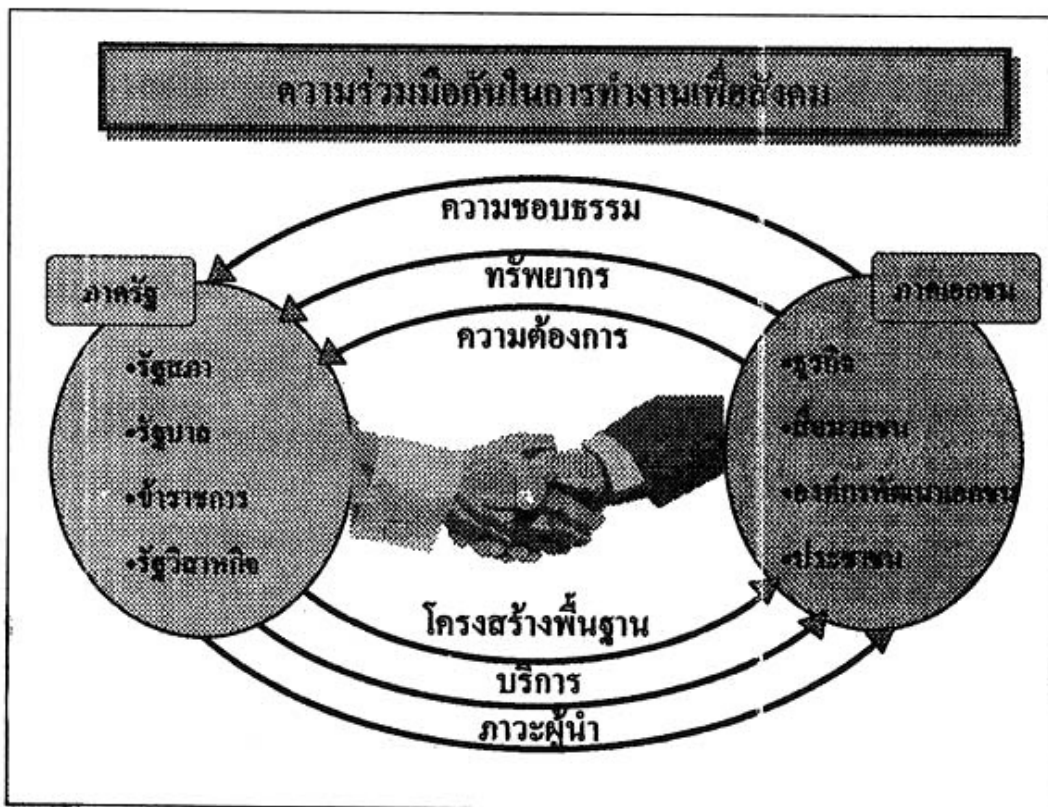
๔) สร้างแนวร่วม เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญมากโดยทุกระดับ ทุกส่วน ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะรัฐบาล กระทรวงการคลัง สำนักงาน ก.พ. สำนักงานประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้บริหารระดับสูงจากส่วนราชการต่าง ๆ ควรปรับแนวความคิดและการปฏิบัติให้ตรงกันเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงบทบาทของระบบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดเสนอแนะด้านนโยบายเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงาน รัฐพึงปฏิบัติเฉพาะหน้าที่หลัก แล้วทำการลดขั้นตอนของงาน และทำการปรับโครงสร้างใหม่ไว้รองรับบทบาทหน้าที่ขององค์กร มีการกระจายอำนาจ ละลายอำนาจ และมอบอำนาจให้มากขึ้น โดยเฉพาะลงไปยังระดับผู้ปฏิบัติการ เน้นการทำงานที่คำนึงถึงผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

ใครคือผู้รับผิดชอบในการปฏิรูป

การปฏิรูปภาคราชการเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการเพราะมีข้อบช่าย ครอบคลุมหลาย ประเด็นและมีผู้ที่เกี่ยวข้องมาก ดังนั้นการที่จะปฏิรูปภาคราชการให้เกิดผลจึงจำเป็นต้องมีผู้นำ ที่มีอำนาจและความมุ่งมั่นที่จะสร้างกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคมเพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลง ให้เป็นไปในทิศทางที่ทุกคนพอใจอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น กลยุทธ์ที่สำคัญของการปฏิรูปภาคราชการจึงอยู่ที่การกำหนดตัวผู้รับผิดชอบใน การดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการปฏิรูปภาคราชการนั้นอาจ แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มภาคราชการ และกลุ่มนอกภาคราชการ สำหรับใน กลุ่มภาคราชการนั้นอาจจัดลำดับได้เป็น สมาชิกวุฒิสภา คณะรัฐบาล ข้าราชการ และนักวิชาการ ส่วนกลุ่มนอกภาคราชการ ประกอบด้วย นักธุรกิจ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ใช่รัฐ และประชาชน ดังปรากฏในภาพที่ ๗

ภาพที่ ๗

ทั้งนี้โดยข้อเท็จจริงภายในกลุ่มต่างๆ ทั้งหมดดังกล่าว อาจแยกย่อยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ได้อีก เช่น ในกลุ่มข้าราชการก็อาจจัดเป็นระดับผู้นำคือปลัดกระทรวงและอธิบดี ระดับกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองและหัวหน้างาน เป็นต้น แต่เพื่อไม่เป็นการเสียเวลา จึงขอกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มหลักเท่านั้น

สำหรับในกลุ่มภาคราชการนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำในการปฏิรูปน่าจะเป็นบทบาทหน้าที่ของ คณะรัฐบาล ในแต่ละชุด ถ้าปราศจากการนำจากฝ่ายการเมืองระดับหัวหน้ารัฐบาลแล้ว โอกาส สำเร็จย่อมเกิดได้ยาก ถ้ารัฐบาลทั้งคณะเห็นความจำเป็น เข้าใจ และตั้งใจที่จะปฏิรูปภาคร าชการ ก็จะเป็นผู้ที่สร้างกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากรัฐบาลเป็นกลไกในการ ควบคุมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในราชการโดยตรงอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดผลจากการเปลี่ยนแปลง ได้ในทันทีในระดับหนึ่ง ความรับผิดชอบของรัฐบาลในการปฏิรูปภาคราชการ ได้แก่ การให้ นโยบาย ทิศทางการจัดสรรทรัพยากรและกำกับดูแลกระบวนการปฏิรูปให้เกิดผล แต่โดยที่ รัฐบาลมีภาระมากอยู่แล้ว รัฐบาลจึงควรมีกลไกในรูปแบบของที่ปรึกษาถาวร เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปภาคราชการ โดยการตราเป็นกฎหมายเพื่อจัดตั้งกลไกดังกล่าว

ถัดจากรัฐบาลผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปภาคราชการก็คือ สมาชิกวุฒิสภา จากการ ศึกษาตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปภาคราชการ พบว่ากลุ่มสมาชิกวุฒิสภา มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มและสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปเนื่องจากวุฒิสภาต้องรับผิดชอบต่อ ประชาชน นอกจากนี้วุฒิสภาก็มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณ และกฎหมายอื่น ๆ ที่จะเชื่ออำนาจต่อการเปลี่ยนแปลงในภาคราชการ ถ้าสามารถจัดตั้ง กรรมการดำเนินการปฏิรูปภาคราชการได้ ก็จะทำให้เกิดคางามต่อเนื่องในการดูแลกำกับ กระบวนการปฏิรูปภาคราชการเป็นอย่างดี เงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิรูปภาค ราชการอยู่ที่ความมุ่งมั่น เอาจริงเอาจัง และรับผิดชอบของคณะรัฐบาลและวุฒิสภา

ทั้งนี้ ทั้งรัฐบาลและสมาชิกวุฒิสภาต้องมองการปฏิรูปภาคราชการว่ามีใช่เป็นการดำเนินการ เพื่อพรรคการเมืองใด หรือเป็นผลงานของรัฐบาลใด หากแต่ควรมองแบบฉันทกกำลังว่า เป็นการ ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยส่วนรวม

อย่างไรก็ดี การปฏิรูปภาคราชการเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา ประเทศที่ประสบความสำเร็จใน การปฏิรูปภาคราชการก็ล้วนแต่ใช้เวลานับ ๑๐ ปีในการดำเนินการทั้งสิ้น ดังนั้น หากจะมอง ทิศทางในการปฏิรูปภาคราชการในช่วง ๒๕ ปีข้างหน้า ความต่อเนื่องของการปฏิรูปจึงเป็นเรื่อง ที่สำคัญมาก ทั้งนี้แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างไรก็ตาม ความต่อเนื่องในการ ปฏิรูปภาคราชการควรจะมีการสืบต่อและได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกวุฒิสภาชุดหนึ่งไปสู่

สมาชิกรัฐสภาอีกชุดหนึ่ง และจากรัฐบาลชุดหนึ่งไปสู่รัฐบาลอีกชุดหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิรูปภาคราชการจะเห็นว่าบางประเทศได้ใช้วิธีการโดยตราเป็นกฎหมาย เช่น การตรากฎหมายปฏิรูปราชการที่มีสาระกว้าง ๆ และเปิดโอกาสให้สามารถปฏิรูปราชการได้อย่างต่อเนื่อง หรืออย่างในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายในลักษณะเดียวกันนี้ โดยเรียกว่ากฎหมายการตรวจสอบการปฏิบัติงานภาคราชการ หรือในประเทศอังกฤษก็มีการตรา Citizen's Charter เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้มีส่วนรับผิดชอบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคราชการนั้นคือกลุ่มผู้นำทางการเมือง อันได้แก่คณะรัฐบาล และสมาชิกรัฐสภาโดยมีเครื่องมือหรือกลไกในรูปของกฎหมาย ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าไม่ต่างไปจากมาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ของประเทศไทยที่มีเจตนารมณ์จะให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ข้าราชการ เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากรัฐบาลและรัฐสภาในการปฏิรูปภาคราชการ ทั้งนี้ ข้าราชการอาจแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. **กลุ่มผู้นำข้าราชการ** ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับนโยบายที่ฝ่ายการเมืองกำหนดลงมา กลุ่มนี้ได้แก่ กลุ่มองค์กรกลางต่าง ๆ เช่น กระทรวง การคลัง สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น องค์กรกลางเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการคุมกลไกในการบริหารภาคราชการไว้ทั้งหมด ถ้าองค์กรกลางเหล่านี้มีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง ก็จะสามารถดำเนินการได้ใน ๒ ระดับ คือระดับจุลภาค หมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในลักษณะงานและหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ และการเปลี่ยนแปลงในระดับแนวราบ คือการประสานระหว่างองค์กรกลางต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวร่วมและภาคีให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ทั้งนี้ ในการสร้างแนวร่วมดังกล่าว องค์กรกลางเหล่านี้ต้องดำเนินการสร้างแนวร่วมระหว่างปลัดกระทรวงและอธิบดีซึ่งเป็นระดับหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการอันเป็นระดับสูงสุดของหน่วยราชการต่าง ๆ อย่างไรก็ดี กลุ่มผู้นำในการปฏิรูปภาคราชการกลุ่มนี้อาจถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่ต่อต้านหรือไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงก็ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงในบางกรณีอาจมีผลกระทบต่ออำนาจและสิทธิประโยชน์ของตนซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติอย่างจริงจัง

๒. **กลุ่มข้าราชการระดับปฏิบัติ** เป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดในระบบราชการ ซึ่งถือเป็นพลังมหาศาลที่จะเป็นตัวแปรสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปฏิรูปภาคราชการ ดังนั้น

ข้าราชการในกลุ่มผู้นำข้าราชการคือกลุ่มแรก ต้องใช้กลยุทธ์และความสามารถในการรณรงค์ กระตุ้น และสร้างความเข้าใจตลอดจนความตระหนักให้ข้าราชการระดับปฏิบัติร่วมพลังและเห็นคล้อยต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากคนกลุ่มนี้จำนวนไม่น้อยอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพราะตนเองไม่ได้สัมผัส หรือรับผิดชอบโดยตรงต่อฝ่ายการเมือง และบางส่วนยังมีทัศนคติเดิมๆ ว่าราชการจะเป็นอย่างไรก็ยังคงอยู่ได้ต่อไปอย่างต่อเนื่องไม่มีวันล่มสลาย และหากข้าราชการขาดผู้นำที่เป็นตัวแบบหรือมีความสามารถในการสร้างกระแส และพลังการเปลี่ยนแปลงด้วยแล้ว การผลักดันให้กลุ่มข้าราชการระดับปฏิบัติ ร่วมมือร่วมใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ก็คงเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาพอสมควร

๓. กลุ่มข้าราชการที่เป็นคนรุ่นใหม่ กลุ่มนี้อาจเป็นกลุ่มหนึ่งที่เป็นความหวังสำหรับการเปลี่ยนแปลงภาคราชการ เนื่องจากสภาพของโลกไร้พรมแดนและยุคข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกระแสการเติบโตของระบอบประชาธิปไตย ทำให้คนรุ่นใหม่ได้รู้เท่าทันสภาพปัญหาของภาคราชการและรู้ว่าตนเองควรมีสติสัมปชัญญะ หรือมีส่วนร่วมอย่างไรที่จะผลักดันให้ราชการเป็นกลไกที่สนองตอบตามความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กระแสการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมมีมากขึ้นตามลำดับ การรักษาสถานภาพและความเป็นอยู่ให้ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคมก็อาจเป็นตัวบีบและผลักดันให้ข้าราชการรุ่นใหม่จำเป็นต้องทำหายุทธศาสตร์กับความโปร่งใสและไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ในราชการไม่ว่าจะเป็นเรื่องความก้าวหน้า ค่าตอบแทน การต่อสู้กับการคดโกง ขณะเดียวกันข้าราชการรุ่นใหม่ก็อาจได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากกลุ่มสื่อมวลชนและประชาชนที่จะช่วยกันเปิดเผยความไม่ตรงตามที่เกิดในราชการ และการเรียกร้องความเป็นธรรมและควมมีประสิทธิภาพต่างๆ จากราชการ

๔. กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งมีสถานภาพเป็นข้าราชการด้วย ก็เป็นพลังที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการปฏิรูปภาคราชการ เพราะในการดำเนินการต้องอาศัยเทคนิคทางวิชาการ และเครื่องมือกลไกที่เหมาะสม เช่นเดียวกับการวิเคราะห์และรักษาโรคใดโรคหนึ่งย่อมต้องอาศัยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและวิธีการรักษาที่ถูกต้องกับโรคนั้นๆ ดังนั้น การปฏิรูปภาคราชการถ้าจะกระทำโดยลำพังข้าราชการเองก็อาจสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง แต่การที่จะทำให้การปฏิรูปภาคราชการเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและเกิดความต่อเนื่องยั่งยืนแล้ว จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยในประเด็นต่างๆ ด้วย บทบาทของนักวิชาการจึงเป็นทั้งนักคิดค้นและสนับสนุนทางวิชาการและกำกับติดตามกระบวนการปฏิรูปให้เกิดผลด้วยเช่นกัน

สำหรับกลุ่มนอกภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน จะมีบทบาทสำคัญเช่นกันในการที่จะก่อให้เกิดการปฏิรูปภาคราชการ ทั้งนี้เพราะโดยข้อเท็จจริงคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าความสำเร็จของภาค

ธุรกิจเอกชนจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องขึ้นกับความสามารถและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนธุรกิจให้เดินหน้าและแข่งขันทัดเทียมกับนานาประเทศ ดังนั้นนักธุรกิจย่อมมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นกลไกที่ทันสมัยและรอบรู้ ที่สามารถชี้แนะธุรกิจให้เจริญก้าวหน้าและนำความเจริญทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศชาติในท้ายที่สุด นักธุรกิจจะมีบทบาทสำคัญที่จะเรียกร้องให้รัฐบาลได้ปฏิรูปภาคราชการให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การอนุมัติ อนุญาต การลงทุน การยกเว้นภาษี การจัดเก็บภาษี ตลอดจนการเป็นผู้นำนักธุรกิจในการไปเจรจาต่อรองทางการค้ากับนานาประเทศ ดังนั้น นักธุรกิจและรัฐบาลจึงต้องมีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคราชการ ซึ่งรูปแบบของการสนับสนุนการปฏิรูปภาคราชการโดยธุรกิจเอกชนนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การเข้ามาเป็นคณะกรรมการในระดับชาติหรือระดับการตัดสินใจ การสัมมนาแลกเปลี่ยนความเห็น หรือแม้แต่ในรูปแบบของสถาบันทางธุรกิจที่ให้ความร่วมมือกับภาคราชการในกระบวนการปฏิรูป

กลุ่มนอกภาคราชการอีกกลุ่มหนึ่งที่ทรงพลังมากที่สุดในปัจจุบันคือ กลุ่มสื่อมวลชน ด้วยผลพวงของกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีขั้นสูง ทำให้สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ สามารถแทรกซึม ทะลุทะลวงข้อมูลข่าวสารเข้าไปถึงประชาชนได้มากขึ้น การปิดบังซ่อนเร้นความไม่สุจริต ความคดโกง และความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในราชการจะกระทำไม่ได้อีกต่อไป ซึ่งจะเป็นตัวเร่งให้ข้าราชการต้องทำงานและให้บริการประชาชนอย่างโปร่งใสมากยิ่งขึ้น สื่อมวลชนยังเป็นปากเสียงแทนประชาชนในการเรียกร้องให้การบริการประชาชนของภาครัฐ มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และตอบสนองกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน การเข้าถึงของสื่อมวลชนสู่ภาคราชการทำให้ราชการต้องเปลี่ยนทัศนคติจากเดิมที่อยู่เหนือประชาชนมาเป็นผู้ให้บริการประชาชน นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังสะท้อนภาพของราชการให้เป็นที่รับรู้ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะรัฐบาล และรัฐสภาที่จะได้ข้อมูลจากสื่อต่างๆ มาประกอบการพิจารณาตรวจสอบการทำงานของส่วนราชการด้วย ดังนั้น หากราชการไม่สร้างกระแสการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นสื่อมวลชนก็จะมีบทบาทสำคัญในการที่จะกระตุ้น และผลักดันให้มีการปฏิรูปภาคราชการในท้ายที่สุด และการปฏิรูปนั้นก็จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพราะจะถูกสื่อมวลชนคอยสอดส่องดูแลอยู่ตลอดเวลา

ถัดจากกลุ่มธุรกิจเอกชนและกลุ่มสื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่ใช่รัฐ ก็ถือเป็นกลุ่มพลังที่มีอำนาจในการสร้างความกดดันให้สังคมเห็นความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้น การ

ทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนจึงเป็นการช่วยเสริมบทบาทของรัฐให้สมบูรณ์ และโดยข้อเท็จจริง องค์กรพัฒนาเอกชนก็จะสามารถเข้าถึงสภาพปัญหาในระดับรากหญ้าได้ดีกว่าราชการ เพราะ นอกจากจะเป็นการทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจนแล้ว องค์กรพัฒนาเอกชนยังเป็นที่รวมของคน หลายสาขาอาชีพที่รวมตัวกันเพื่อสังคม ดังนั้น สภาพปัญหาที่องค์กรพัฒนาเอกชนป้อนกลับมา สู่รัฐบาลหรือส่วนราชการที่รับผิดชอบจะชี้ให้เห็นชัดว่า จุดบกพร่องของราชการอยู่ที่ใด ราชการ จะต้องปรับปรุงการทำงานอย่างไรที่จะให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ยังจะนำมาสู่การดำเนินงานบทบาทภาครัฐในแนวใหม่คือการเป็นผู้ส่งเสริม แนะนำ ประสานและกระตุ้นให้คนในสังคมลุกขึ้นมาช่วยเหลือกันเอง อันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และช่วยให้ภาคราชการแสดงบทบาทของการกำหนดทิศทาง กำกับดูแล และส่งเสริมแนะนำ ได้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มสุดท้ายของกลุ่มภาคนอกราชการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด คือ ประชาชน ทุกคน เพราะในโลกยุคโลกาภิวัตน์และยุคข้อมูลข่าวสารได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับ ทุกชนทุกมุม สามารถรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างทันสถานการณ์ ประกอบกับประชาชนมีการศึกษาดีขึ้น ได้เรียนรู้ความเป็นไปของเหตุการณ์บ้านเมืองมากขึ้น การเรียกร้องความเป็นธรรม จากรัฐและการเรียกร้องต้องการที่จะเข้ามามีส่วนในการสร้างสรรค์พัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า จึงเป็นเรื่องที่ประชาชนเริ่มตระหนักและเห็นความสำคัญมากขึ้นตามลำดับในอันที่จะพิทักษ์ สิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของตน การเรียกร้องไต่หาความเป็นธรรมในสังคมก็คือการที่จะได้ มาซึ่งความเป็นธรรมกลไกที่มีอยู่จะถูกใช้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียนโดยตรงต่อสื่อมวลชน รัฐบาล สมาชิกวุฒิสภา หรือแม้แต่ผู้บริหารของส่วนราชการ เสียงสะท้อนกลับของประชาชนจะเป็นแรงบีบให้รัฐบาลต้องหันมาให้ความสนใจต่อการปฏิรูปภาคราชการและผลักดันให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างแท้จริงไม่เช่นนั้นก็จะถูกตรวจสอบโดยพลังประชาชนและวุฒิสภา

บทสรุป: จับมือกัน สร้างสรรค์ภาคราชการเพื่ออนุชน

ในหนังสือแผ่นดินอื่นของกวีซีไรต์ชาวไทยของปี ๒๕๓๙ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ (อายุ ๓๐ ปี) หน้า ๑๐๐ ได้เขียนไว้ว่า “ในฐานะที่เราคือคนของวันนี้ สิ่งซึ่งเราควรห่วงมากที่สุดคือ คน ของวันพรุ่งนี้ อย่าให้พวกเขาต้องรับผลแห่งเหตุซึ่งพวกเขาไม่ได้เป็นคนสร้าง” แนวนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ขั้นตอนปฏิบัติ หรือระบบ ต่างเป็นผลพวงความคิดของมนุษย์ในแต่ละรุ่น แต่ละวัย เมื่อสร้างขึ้นมาได้ ไฉนจะแก้ไขปรับปรุงทำให้ดีขึ้นไม่ได้ นโยบาย และระบบ บางอย่างอาจจะดีและใช้การได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แต่อาจจะใช้ไม่ได้หรือได้ผลน้อยเมื่อ

เวลาและสถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนไป ในสภาพปัญหาที่หมักหมมของภาคราชการ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหากฎเกณฑ์ ปัญหาขั้นตอนปฏิบัติต่างๆ นั้นมาจากข้าราชการระดับต่างๆ เป็นผู้สร้าง แต่ในสภาพปัญหาเหล่านี้มันยังมีโอกาสอยู่ เราต้องช่วยกันพลิกผันปัจจัยคุกคามให้เป็นโอกาส ให้จงได้

ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แต่แรกว่า เราต้องการผู้นำที่มีความกล้าหาญ แน่วแน่ เอาจริงเอาจัง เกี่ยวกับการปฏิรูปภาคราชการให้ดีขึ้น เราต้องพลิกฟื้นภาคราชการให้มีพลังเป็นความหวังของ สังคมแก่คนไทยทุกคน ให้โอกาสและลีลาของชีวิตที่ดี ตลอดจนคุณภาพของชีวิตที่ดีบังเกิด แก่คนไทยทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ผู้เขียนมีความเชื่อว่า หากคนไทยทุกคนร่วมมือกันสร้างสรรค์กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในภาคราชการ ผลของการเปลี่ยนแปลงใน เชิงบวก ก็จะบังเกิดมีให้เห็นเป็นมรรคผล ลูกหลานที่เติบโตใหญ่ในวันข้างหน้าจะได้ใช้ศักยภาพ ที่เขามีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างสรรค์ให้ประเทศไทยยืนหยัดอยู่ในเวทีโลกได้อย่างสง่างามและ นำภาคภูมิใจ

สรุปผลการวิเคราะห์ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเวลาในการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นระหว่างการสัมมนา มีจำกัดและมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาเป็นจำนวนมาก สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย จึงได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการครั้งนี้ โดยเน้นความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปภาคราชการ โดยจะนำข้อเสนอแนะเหล่านี้มาวิเคราะห์ประกอบการศึกษาของโครงการการปรับภาคราชการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ต่อไป ในการนี้สถาบันฯ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น ๑๔๙ ชุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ทำงานในภาคราชการจำนวน ๑๑๕ คน นอกภาคราชการทั้งสิ้น ๒๗ คน และเป็นชาวต่างประเทศ ๗ คน

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำคัญบางประเด็นที่คณะนักวิจัยได้นำเสนอในเอกสารการศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมการสัมมนาส่วนใหญ่ได้ให้คะแนนยืนยันการยอมรับข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ในระดับคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๘.๑๗ ถึง ๘.๙๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐ หากผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนเฉลี่ยของข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งสามกลุ่มเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๑๐ อันดับแรกของข้อเสนอแนะได้แก่ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน)

๑.	ให้มีการปฏิรูปกระบวนการพัฒนาชนบท โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม และกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หุ้นส่วนพัฒนามากขึ้น (๘.๙๐)
๒.	ให้ปรับเงินเดือนของภาคราชการให้ทัดเทียมกับภาคเอกชน (๘.๘๓)
๓.	ให้หน่วยราชการ และสำนักงานประมาณแห่งชาติมีกิจกรรมเพื่อทำความเข้าใจกันอย่างต่อเนื่องต่อเรื่องระบบงบประมาณแบบเน้นผลลัพธ์ (๘.๘๐)
๔.	ให้นำระบบงบประมาณแบบเน้นผลลัพธ์ของงาน (ROB) มาใช้ (๘.๖๗)
๕.	ให้มีการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะรัฐมนตรี กับข้าราชการประจำให้เด่นชัดขึ้นในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (๘.๕๖)
๖.	ให้มีโครงการเกษียณอายุ โดยให้แรงจูงใจที่เหมาะสม (๘.๕๕)

๗.	ให้ภาคราชการมอบหมายงานพัฒนาชนบทบางส่วนให้ภาคพัฒนาอื่น ๆ เป็นผู้ดำเนินการแทนในรูปแบบจ้างเหมา (sub-contract) (๘.๔๖)
๘.	ให้ระบบราชการมีความหลากหลาย โดยแต่ละหน่วยไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบและกฎเกณฑ์ในการบริหารราชการเหมือนกัน (๘.๓๕)
๙.	ความเห็นที่ว่า เศรษฐกิจและสังคมไทยจะถึงจุดวิกฤติภายใน ๑๐ ปี ถ้าไม่มีการปฏิรูปอย่างจริงจัง (๘.๓๐)
๑๐.	ให้ลดความมั่นคงในอาชีพราชการลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการ (๘.๑๗)

ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับประเด็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาที่ตอบแบบสอบถามยังไม่ค่อยเห็นด้วย และได้คะแนนในระดับที่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งข้อที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและบทบาทให้องค์การบริหารส่วนตำบล. ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าควรโอนอำนาจในการบริหารและการปกครองไปให้ทั้งหมด เพราะเห็นว่า อบต. ยังอ่อนแอ แต่ก็ยังให้ความเห็นว่าอาจทำได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

โดยรวม ผู้เสนอรายงาน ผู้วิจารณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นวิทยากร และผู้เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์หลายประการ ทั้งต่อโครงการวิจัยและการเสนอแนวนโยบายการปฏิรูปภาคราชการ และที่สำคัญพบว่าจากการที่มีการจัดการสัมมนาในหัวข้อดังกล่าวทำให้ประเด็นและข้อถกเถียงในการปฏิรูปภาคราชการเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่เข้าสู่กระแสความสนใจของสาธารณชนไปพร้อม ๆ กับกระแสการปฏิรูปการเมือง แม้ว่าอาจจะยังเป็นกระแสที่อ่อนแรงกว่า

นิสิตโครงการช่วยพฤษกร รุ่นที่ ๒ (ปี ๒๕๓๗)

โครงการช่วยพฤษกร สายใยเชื่อมคนรุ่นใหม่กับอาชีพข้าราชการ

ขวัญฤทัย ไกรฤกษ์ *

๑. ความเป็นมา

โครงการช่วยพฤษกรได้รับการริเริ่มขึ้นเมื่อปลายปี ๒๕๓๕ โดยรองเลขาธิการ ก.พ. (นางทิพาวดี เมฆสุวรรณ) และรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส ผู้อำนวยการ สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองคณบดีคณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้ร่วมกันหารือเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงระบบ ราชการและพิจารณาเห็นว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งของระบบราชการปัจจุบันคือ คนที่มี ความรู้ความสามารถไม่เข้ารับราชการและข้าราชการที่ดีที่เก่งอยู่แล้วก็ลาออกไปประกอบ อาชีพอื่น

ทั้งสองท่านได้พิจารณาเห็นว่าระบบราชการไทยนั้นเป็นกลไกหลักของรัฐมาโดยตลอดตั้งแต่ อดีตถึงปัจจุบัน และก็จะยังคงเป็นกลไกหลักในการบริหารราชการแผ่นดินต่อไปรวมทั้งจะมี บทบาทในฐานะผู้กำกับดูแลส่งเสริมให้ภาคเอกชนปฏิบัติภารกิจแทนรัฐมากขึ้น ๆ ในอนาคต

* เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.

ในอดีตที่ผ่านมาระบบราชการไทยประกอบด้วยข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติต่าง ๆ ที่เหมาะสมล้วนทำคุณประโยชน์ให้ชาติบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ ภาพพจน์ของข้าราชการไทยในอดีตเป็นภาพพจน์ของอาชีพหนึ่งในสังคมที่เป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ข้าราชการมีความภูมิใจที่ตนมีหน้าที่รับใช้บ้านเมือง ฐานะทางสังคมของข้าราชการสามารถทัดเทียมได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาชีพอื่น จนถึงมีการกล่าวขานว่า สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง

แต่ในระยะหลังปรากฏว่า ภาพพจน์ของข้าราชการเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่สภาพเศรษฐกิจสังคมและการเมืองไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและสังคม เศรษฐกิจของไทยมีกระแสการเติบโตเร็วมาก ทำให้เกิดการแข่งขันด้านแรงงานมาตลอด การเติบโตของสังคมและความต้องการของประชาชนมีอัตราเร่งสูง ทำให้ในบางครั้งไม่สอดคล้องกับสมรรถนะของระบบราชการที่จะตอบสนองได้ทัน รัฐบาลมีภาระด้านงบประมาณมากโดยเฉพาะความจำเป็นที่จะต้องทุ่มเทและให้ความสำคัญสูงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และต่อการพัฒนาชนบทและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

นอกจากนี้ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลในระบบราชการก็ถูกแปรหรือถ่ายทอดโดยสื่อต่าง ๆ ทางสังคมในลักษณะที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก ทำให้ภาพพจน์ของอาชีพข้าราชการในระยะหลัง ๆ ถูกคนรุ่นใหม่มองไปในทางที่ต่างจากอดีต ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนดีคนเก่งที่เพิ่งจบจากสถาบันการศึกษาไม่นิยมเข้ารับราชการ

ด้วยเหตุนี้รองเลขาธิการ ก.พ. และรองคณบดีคณะรัฐศาสตร์จึงเห็นพ้องกันว่าน่าจะหามาตรการในการสร้างภาพพจน์ที่ดีและถูกต้องของระบบราชการเพื่อจูงใจให้คนรุ่นใหม่นิยมและศรัทธาต่อระบบราชการ เข้ามารับราชการ และเพื่อรักษาคนดีคนเก่งไว้ในระบบราชการเพื่อให้ราชการประกอบด้วยกำลังคนที่มีคุณภาพและจำนวนที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจของทางราชการ โดยได้พิจารณาว่านิสิตนักศึกษานั้นเป็นคนรุ่นใหม่และอยู่ในวัยที่กำลังวางแผนการทำงานของตนในอนาคต ตราบใดที่นิสิตนักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาพพจน์ของระบบราชการในลักษณะที่ไม่ถูกต้องกับข้อเท็จจริง ก็อาจมีผลกระทบต่อทัศนคติของพวกเขาเหล่านั้นที่มีต่ออาชีพข้าราชการไม่มากนักน้อย ดังนั้น จึงควรที่จะหาทางให้คนรุ่นใหม่กลุ่มนี้ได้เข้ามามีโอกาสสัมผัสข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบราชการด้วยตนเอง โดยการจัดตั้งโครงการชัชชพฤษ์ขึ้นมา มีวัตถุประสงค์หลักที่จะให้นิสิตนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาชั้นนำได้เข้ามามีโอกาสเรียนรู้ สัมผัสสิ่งที่ดีงามของระบบราชการและทำความรู้จักกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบราชการโดยตรง เพื่อสร้างความเข้าใจและความนิยมในระบบราชการและจูงใจให้มารับราชการหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๒.๑ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษา ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตได้มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของระบบราชการ

๒.๒ เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องของระบบราชการ

๒.๓ เพื่อค้นหาบุคคลที่มีศักยภาพและสนับสนุนให้เข้ามารับราชการต่อไป

๒.๔ เพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในฐานะผู้ผลิตกำลังคนกับส่วนราชการในฐานะผู้ใช้กำลังคน

๒.๕ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ประกอบการเรียนในชั้นเรียนได้

๓. ผู้ร่วมโครงการ

หลังจากการหารือในเรื่องหลักการและเหตุผลความจำเป็นรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการชัชพฤกษ์ และกิจกรรมโครงการแล้ว ก็ได้มีการพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่จะมาร่วมโครงการว่าสมควรจะเป็นนิสิตชั้นปีใด สาขาใด จากไหน ซึ่งสำนักงาน ก.พ. และคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่ไม่เคยมีโครงการในลักษณะนี้มาก่อน จึงเห็นสมควรจัดเป็นโครงการนำร่องขึ้นและในขั้นแรก

ควรรับนิสิตชั้นปีที่ ๓ ที่กำลังขึ้นชั้นปีที่ ๔ คณะรัฐศาสตร์ จุฬายา เข้าร่วมโครงการก่อน เนื่องจากเห็นว่านิสิต คณะรัฐศาสตร์ได้กำลังศึกษาวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการโดยตรงอยู่แล้ว และโดยเจตนารมณ์ของการจัดตั้งคณะรัฐศาสตร์ก็เพื่อที่จะผลิตกำลังคนเข้ามาเป็นข้าราชการ และการเข้าร่วมโครงการก็จะสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้วย การเลือกนิสิตชั้นปีที่ ๓ ก็เนื่องจากเห็นว่าเป็นช่วงที่นิสิตทำการศึกษามาได้ครึ่งค่อนทางของการศึกษาแล้วซึ่งเป็นช่วงที่นิสิตโดยทั่วไปน่าจะกำหนดวางแผนว่าในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะไปประกอบอาชีพใด ดังนั้นการจัดให้นิสิตชั้นปีที่ ๓ ดังกล่าวเข้าร่วมโครงการชัชพฤกษ์ ก็เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ข้อมูลและประสบการณ์อีกด้านหนึ่งไปประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพในอนาคตด้วย

อย่างไรก็ดี หากการดำเนินงานตามโครงการลักษณะนำร่องนี้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจก็อาจพิจารณาขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการไปยังคณะอื่น ๆ และมหาวิทยาลัยอื่นต่อไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สำหรับจำนวนนิสิตที่จะเข้าร่วมโครงการนั้นเห็นควรกำหนดจำนวนนิสิตร่วมโครงการประมาณ ๒๐ คน เพื่อความคล่องตัวและความสะดวกในการดูแลอำนวยความสะดวกและในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

๔. รูปแบบกิจกรรม

ในการที่จะให้นิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ เข้าใจและตระหนักในบทบาทและความสำคัญของอาชีพข้าราชการ รวมทั้งได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบราชการอย่างแท้จริงนั้น คงไม่อาจใช้วิธีการฝึกงานเช่นที่เคยทำ ๆ กันมา หากแต่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ซึ่งสำนักงาน ก.พ.และคณะรัฐมนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เห็นพ้องร่วมกันที่จะกำหนดกิจกรรมโครงการให้มีลักษณะหลากหลายที่จะทำให้นิสิตนักศึกษา

นิสิตโครงการช่วยพฤษกร รุ่นที่ ๔ (ปี ๒๕๓๕)

ผู้ร่วมโครงการได้รู้จักระบบราชการในแง่มุมต่าง ๆ โดยควรจัดให้ผู้ร่วมโครงการได้ฟังการบรรยายภารกิจ และเยี่ยมชมส่วนราชการสำคัญ ๆ ระดับชาติ เช่น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น การเข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดและ

เยี่ยมชมโครงการพัฒนาชนบท ร่วมกิจกรรมงานวันข้าราชการพลเรือน การฝึกงานราชการตามสถานที่ราชการที่เป็นหน่วยงานบริการประชาชน โดยเป็นการฝึกงานในลักษณะที่มีข้าราชการของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำใกล้ชิด กิจกรรมสำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่โครงการช่วยพฤษกรจัดขึ้นคือ ให้ผู้ร่วมโครงการได้ทดลองฝึกปฏิบัติราชการในลักษณะการจำลองสถานการณ์จริง (Simulation) เช่น ให้ทดลองเป็นคณะอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนวิสามัญร่วมกัน ประชุมพิจารณาระเบียบวาระต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งการฝึกประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมองพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบราชการ

๕. ระยะเวลาการจัดกิจกรรม

โดยที่กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการเป็นนิสิตนักศึกษา ดังนั้น ระยะเวลาที่จะจัดกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมโครงการได้เต็มเวลาจึงควรเป็นระยะเวลาระหว่างการศึกษาภาคการศึกษาฤดูร้อน ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะมีช่วงเวลาว่างานพอสมควร ทั้งนี้ กิจกรรมตามโครงการนี้ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน ๑ เดือน

๖. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๖.๑ กลุ่มเป้าหมาย

นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ เป็นต้นมาจนถึง

ปัจจุบันได้มีการดำเนินงานโครงการช่วยพฤษภ
มาแล้ว ๔ ครั้ง สำหรับปี ๒๕๔๐ นี้ นับเป็น
การดำเนินงานครั้งที่ ๕

สำหรับนิสิตที่เข้าร่วมโครงการนั้น
ในปี ๒๕๓๖ และ ๒๕๓๗ เป็นนิสิตคณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาฯ ทั้ง ๒ รุ่น พอถึงปี ๒๕๓๘
โครงการได้ขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังคณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ อีกคณะหนึ่ง
ในปี ๒๕๓๙ ได้หมุนเวียนให้คณะวิศวกรรม
ศาสตร์ จุฬาฯ เข้ามาร่วมแทนคณะสถาปัตย
กรรมศาสตร์ โดยยังคงคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ
ไว้ด้วยตามเดิม

สำหรับปี ๒๕๔๐ นี้ ซึ่งจะเป็นการดำเนิน
งานโครงการ ครั้งที่ ๕ และกำหนดดำเนิน
กิจกรรม ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๒
พฤษภาคม ๒๕๔๐ ได้ขยายขอบเขตกลุ่ม
เป้าหมายผู้ร่วมโครงการออกเป็น ๔ คณะ
ได้แก่คณะรัฐศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาฯ และคณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวนนิสิต
นักศึกษาทั้งหมดที่จะเข้าร่วมโครงการคณะละ
๗ คน รวม ๒๘ คน

๖.๒ ประโยชน์ที่ได้รับ

หลังจากการดำเนินงานโครงการใน
แต่ละปีทางโครงการได้ดำเนินการประเมินผล
ความสำเร็จของโครงการโดยการสำรวจและ
สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนิสิตที่ร่วม
โครงการ พบว่าในภาพรวมโครงการนี้ทำ
ให้นิสิตเข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบราชการ

นิสิตโครงการช่วยพฤษภ รุ่นที่ ๓ (ปี ๒๕๓๘)

ดียิ่งขึ้น เห็นความสำคัญของอาชีพข้าราชการ
และบทบาทของราชการในการบริการประ
ชาชน ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงจาก
การได้สัมผัสระบบราชการในแง่มุมต่าง ๆ ที่
สามารถนำไปเสริมและใช้ประโยชน์ในการ
เรียนในคณะได้

นอกจากนี้ ในด้านการจัดการโครง
การ โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนและให้
ความสำคัญด้วยดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ - ความร่วมมือ
จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่จัดบรรยาย และการ
เยี่ยมชมภารกิจ ตลอดจนการจัดการฝึกงาน
ให้นิสิต

๖.๓ การเข้ารับราชการของนิสิตตาม โครงการ

นอกเหนือจากการประเมินผลโครง
การในแต่ละปีแล้ว โครงการได้ทำการติดตาม
ผลในระยะยาวว่านิสิตที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อ

สำเร็จการศึกษาแล้วคนใดเข้ารับราชการบ้าง
จากการติดตามผลนิสิตผู้เข้าร่วม
โครงการ ครั้งที่ ๑ ปี ๒๕๓๖ และครั้งที่ ๒
ปี ๒๕๓๗ ซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีแล้ว พบว่าจำแนกออกได้เป็น
๓ กลุ่ม กลุ่มแรกศึกษาต่อในระดับปริญญา
โท หรือโท-เอก กลุ่มที่สอง เข้ารับราชการ
และ กลุ่มที่สาม ทำงานในภาคเอกชน

ราชการต่าง ๆ เช่น กรมการปกครอง มหา
วิทยาลัยมหิดล

ในการนี้ เห็นเป็นโอกาสสมควรที่
จะได้แนะนำนิสิตสองท่านที่ได้รับการบรรจุ
แต่งตั้งเป็นปลัดอำเภอ ซึ่งกรมการปกครอง
เปิดรับสมัครล่าสุดเมื่อช่วงเดือนเมษายน
๒๕๓๙ และขึ้นบัญชีไว้จำนวน ๕,๐๐๐ กว่าคน
โดยนิสิตคนแรกที่จะขอแนะนำคือ นายพงศธร

นิสิตโครงการชัยพฤกษ์ รุ่นที่ ๑ (ปี ๒๕๓๖)

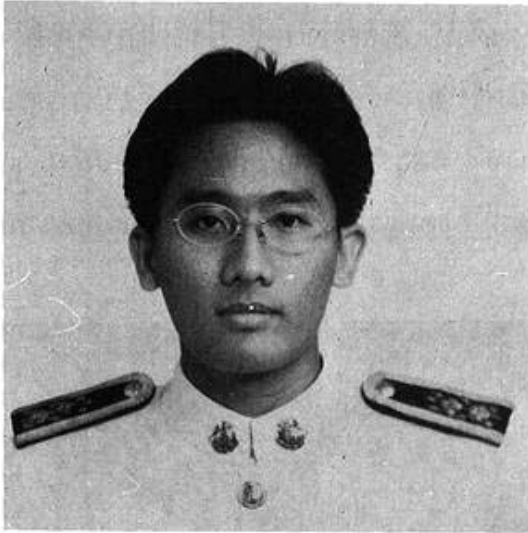
สำหรับนิสิตที่ศึกษาต่อ นั้น มีทั้ง
ศึกษาในประเทศและต่างประเทศ และมี
บางรายที่ได้รับทุน ก.พ.ไปศึกษาต่างประเทศ
ตามความต้องการของส่วนราชการ เช่น ตาม
ความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ส่วนนิสิตที่เข้ารับราชการนั้น สามารถ
สอบแข่งขันและบรรจุเข้ารับราชการในส่วน

อังกุสิงห์ สอบได้ที่ ๑ ในตำแหน่งเจ้าพนักงาน
ปกครอง ๓ (ปลัดอำเภอ) ปัจจุบันเป็นปลัด
อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ และ นิสิต
คนที่สองคือ นายชาญวุฒิ ไชยรักษา สอบได้
ที่ ๕๗ ใน ตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง ๓
(ปลัดอำเภอ) ปัจจุบันเป็นปลัดอำเภอบึงกาฬ
จังหวัดหนองคาย ซึ่งทั้งสองท่านได้ให้สัม
ภาษณ์โครงการชัยพฤกษ์ ดังต่อไปนี้

บทสัมภาษณ์นายพงศธร อังศุสิงห์

ปลัดอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ:

ตั้งแต่มาดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอแม่แตงนี้ รู้สึกอย่างไร และประทับใจอะไรบ้าง

พงศธร:

ความรู้สึกแรกของผมก็คือ ความภาคภูมิใจที่ได้ออกมาปฏิบัติงานรับใช้พี่น้องประชาชน ออกมารับใช้สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในท้องที่ที่ห่างไกล ผมจะรู้สึกอึ้งใจทุกครั้งที่ได้ช่วยเหลือ หรือให้บริการ หรืออย่างน้อยก็ให้คำปรึกษาแนะนำ ออกไปพบปะชาวบ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผมได้ทราบถึงปัญหา ความต้องการ ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนจนทำให้ผมได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่าแก่ชีวิตมากมาย หลายสิ่งหลายอย่างที่ผมได้พบได้สัมผัสคงไม่อาจจะ

หาที่ไหนได้ และสิ่งสุดท้ายก็คืออภัยคำยโมตรีและความมีน้ำใจของพี่น้องประชาชนที่ต้อนรับผมเป็นอย่างดี แม้ว่าการปฏิบัติงานในฐานะปลัดอำเภอนั้นมีภาระและขอบเขตอันกว้างขวาง แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ผมและปลัดอำเภอทุกคนจะต้องพร้อมที่จะแก้ไขหรือดำเนินการ นั่นก็ไม่ใช่เพราะอะไร เพื่อใคร แต่หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชนนั่นเอง

นอกจากนี้ผมอยากจะให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบราชการของเราในปัจจุบันว่า ผมเองเคยเป็นประชาชนธรรมดา เคยไปติดต่อราชการ เมื่อผมเข้ามารับราชการ ทำให้ผมเห็นมุมมองของทั้ง ๒ ด้าน ได้อย่างชัดเจน ผมคิดว่า ระบบราชการและตัวข้าราชการเองจะต้องเปิดใจตัวเองให้กว้าง มองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็น dynamic คิดถึงจุดประสงค์สุดท้ายในการทำงานของตนเองว่าทำเพื่ออะไร กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข แต่ตัวข้าราชการเองต้องรู้จักใช้ดุลยพินิจของตัวเอง เลิกความกลัว เลิกความคิดที่จะทำงานแบบปกป้องตนเอง แต่ต้องคำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของประชาชนเป็นหลัก มองการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นทีมงานมากกว่า

คิดถึงแต่ตัวเอง และสิ่งสุดท้ายก็คือ ภาคราชการไม่สามารถเจริญเติบโตไปได้แต่ฝ่ายเดียว หากแต่ต้องการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนเข้ามาช่วยด้วย ทั้งภาคราชการและภาคเอกชนจะต้องเจริญรุดหน้าควบคู่กันไป

โครงการ:

จะฝากความเห็นและข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เกี่ยวกับโครงการชัษฎุภคษ์

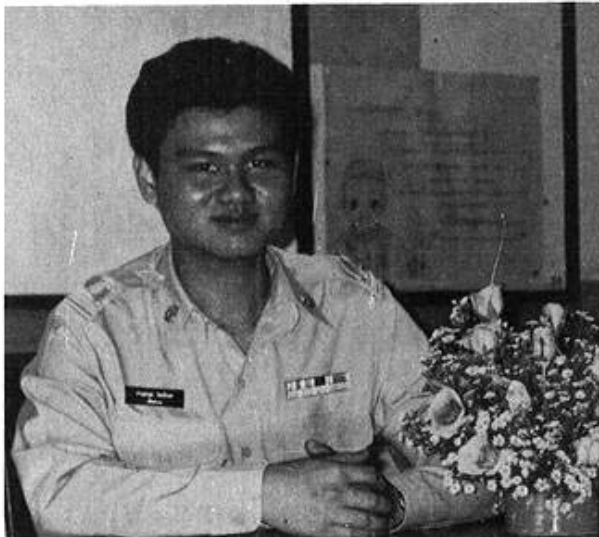
พงศธร:

ควรมีการกลั่นกรองคนที่คิดว่ามีความสนใจและอยากเข้ารับราชการจริง ๆ ไม่ใช่แค่ต้องการเข้าร่วมในโครงการเพื่อต้องการเกียรติบัตรไปรับรองการสมัครงาน เพราะรู้สึกว่าการที่เราไปเยี่ยมเยียนหน่วยงานและสถานที่ต่าง ๆ นั้น ต้องสูญเสียทั้งงบประมาณ

และเวลา แต่ผมก็คิดว่าในจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดนั้น แม้มีเพียง ๑ คน ที่เข้ารับราชการก็ถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ ๑๐๐% แล้ว เพราะผมคิดว่า ๑ คน นั้นจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ที่ดีที่สุดแล้ว ข้อเสนอของผมก็คือ ก่อนเสร็จสิ้นภารกิจในแต่ละวัน น่าจะมีการอภิปรายพูดคุยกันถึงหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบราชการ การรับราชการ หรืออนาคตของแต่ละคนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และเพื่อเป็นแนวทางและข้อมูลในการตัดสินใจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่โครงการจะได้รู้จักกับตัวนิสิตที่เข้าร่วมโครงการมากขึ้นด้วย และตัวนิสิตผู้เข้าร่วมโครงการเองซึ่งมาจากหลายสถาบันก็จะได้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น ผมคิดว่ายังได้คุยในเรื่องที่มีสาระมากเท่าไร เรา ก็จะได้ศึกษาและได้เห็นศักยภาพของนิสิตแต่ละคนมากขึ้นเท่านั้น ครับ

บทสัมภาษณ์นายชาญวุฒ ไชยรักษา

ปลัดอำเภอเมืองกาฬ จังหวัดหนองคาย

โครงการ:

ทำไมจึงเข้าร่วมโครงการชัยพฤกษ์ และมีความรู้สึกอย่างไรต่อโครงการนี้

ชาญวุฒ:

ตอนนั้นผมอยู่ปี ๓ ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เห็นประกาศของโครงการชัยพฤกษ์ที่บริเวณคณะก็เลยสนใจ ไปสอบถามที่งานกิจการนิสิต ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการรับสมัครนิสิตเข้าสู่โครงการชัยพฤกษ์ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ก็ได้รายละเอียดมาส่วนหนึ่ง หลังจากนั้นผมก็ได้ไปสอบถามรุ่นพี่ ซึ่งเคยเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการชัยพฤกษ์รุ่นแรก และผมเป็นรุ่นที่ ๒ เป็นรุ่นทดลองโครงการ

โดยในรุ่นที่ ๑ และรุ่นที่ ๒ นั้น รับเฉพาะนิสิตรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ส่วนรุ่นที่ ๓ ได้มีนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มาร่วมด้วยเพราะเป็นสาขาวิชาที่ขาดแคลนในระบบราชการ ส่วนรุ่นที่ ๔ เท่าที่ทราบมานั้นได้รับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งคณะวิศวกรรมศาสตร์ก็เป็นสาขาวิชาที่ทางราชการขาดแคลนอยู่อีกสาขาวิชาหนึ่ง การที่สำนักงาน ก.พ. เริ่มทดลองจากคณะรัฐศาสตร์ คาดว่าคงจะเป็นสาขาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบราชการมากที่สุดสาขาหนึ่ง ในรุ่นที่ ๒ ของโครงการชัยพฤกษ์ (ปี ๒๕๓๗) นั้น ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพื่อนของผม ซึ่งทำให้รู้สึกอบอุ่นมาก

จากการที่ได้ผ่านการสัมภาษณ์จากอาจารย์ก่อนที่จะได้รับคัดเลือกเข้าโครงการและจากการได้ดูกำหนดการของโครงการแล้ว ทำให้รู้สึกตื่นเต้นและดีใจที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพราะจากโปรแกรมในโครงการนั้นจะได้ไปศึกษาและเยี่ยมชมภารกิจของสถานที่ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งไม่ปกตินักที่บุคคลทั่วไปจะได้เข้าไปสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. ทำเนียบรัฐบาลรัฐสภา ที่ทำการศาลสถิตย์ยุติธรรม และสถานที่ราชการอื่น ๆ ซึ่งจากการไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่

ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานจะให้เกียรติพวกเราได้เข้าพบ นับว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ประทับใจมาก ที่ประทับใจมากอีกประการหนึ่งคือ การได้ไปดูงานต่างจังหวัด ที่จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะที่อยุธยา ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด (ขณะนั้นคือ นายปรีดี ตันติพงศ์) ให้การต้อนรับพวกเราเป็นอย่างดี และให้ความเป็นกันเองมาก โดยท่านกรุณาให้พวกเราไปพักในบ้านรับรอง ภายในบริเวณจวนผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นความโชคดีของพวกเราเป็นอย่างมาก ท่านปรีดี ตันติพงศ์มีส่วนทำให้ผมตัดสินใจเข้ารับราชการ เพราะท่านได้ให้คำแนะนำและสิ่งเตือนใจที่ดี ๆ กับพวกเรา ซึ่งผมยังจดจำมาถึงทุกวันนี้ และถือว่าท่านเป็นแบบอย่างที่ดีท่านหนึ่งที่น่าจะดำเนินรอยตาม

แม้ว่าจุดประสงค์ของโครงการช่วยพฤษีต้องการที่จะชักจูงคนยุคใหม่ ให้ความสนใจเข้าทำงานราชการมากขึ้น แม้ผู้เข้าร่วมโครงการจะไม่ได้รับราชการ แต่เมื่อได้มาสัมผัสกับระบบราชการอย่างใกล้ชิด ก็จะได้เข้าใจระบบราชการมากยิ่งขึ้น และผลจากโครงการช่วยพฤษีในปีนี้ เพื่อนผมคนหนึ่งเข้าร่วมโครงการช่วยพฤษี สอบได้ที่ ๑ ของการสอบเข้าเป็นปลัดอำเภอในลำสุคนี่ แม้จะดำเนินโครงการช่วยพฤษีได้เพียงไม่กี่ปี แต่ผมว่าผู้จัดทำโครงการก็น่าจะภาคภูมิใจได้ส่วนหนึ่งว่าศิษย์เก่าจากโครงการช่วยพฤษี

ในกลุ่ม ๑-๓ หลายคน ได้รับการบรรจุเข้าราชการอยู่ในขณะนี้

โครงการ:

หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว มีประสบการณ์การทำงานอะไรก่อนจะมาเป็นปลัดอำเภอที่บึงกาฬ

ชาญณรงค์:

ในช่วงประมาณเดือนตุลาคม ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา ขณะนั้นผมอยู่ปี ๔ ซึ่งก็ใกล้จะจบการศึกษาแล้ว บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย ก็เริ่มที่จะมารับสมัครนิสิตปี ๔ ที่กำลังจบการศึกษา ผมได้สัมภาษณ์กับบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย ประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๓๘ และผ่านการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ได้งานทำก่อนจบการศึกษาดัง ๓ เดือน หลังจากสำเร็จการศึกษาประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๓๙ ผมก็เริ่มทำงานที่บริษัทปูนซิเมนต์ไทยในเดือนเมษายน ๒๕๓๙ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บุคคล อัตราเงินเดือน ๑๓,๐๐๐ บาท ซึ่งถือว่าเป็นเงินเดือนที่สูงพอสมควร

โครงการ:

เหตุที่ตัดสินใจเข้ารับราชการเป็นปลัดอำเภอ

ชาญณรงค์:

ในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๓๙ กรมการ

ปกครองได้เปิดรับสมัครบุคคลเพื่อรับราชการ
ในตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง ๓ (ปลัด
อำเภอ) ผมมีความสนใจอยู่เป็นทุนเดิม จึง
ไปสมัครสอบ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวก็ทำงาน
ที่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย แล้ว หลังจากสอบ
ข้อเขียน ทดสอบร่างกาย และสอบสัมภาษณ์
ตามลำดับ ประมาณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม
๒๕๓๙ กรมการปกครองได้ประกาศผลการ
สอบปลัดอำเภอ ปรากฏว่า ผมสอบได้ลำดับ
ที่ ๕๗ จากบัญชีรายชื่อทั้งหมด กรมการ
ปกครองจะให้คนที่สอบได้ที่ ๑-๔๒๗ บรรจุ
เป็นปลัดอำเภอในเดือนกันยายน ๒๕๓๙ เลย

ซึ่งในช่วง ๑๕ วัน ก่อนที่จะถึงสิ้นเดือน
สิงหาคม ๒๕๓๙ นั้นเป็นช่วงที่ผมต้องคิดหนัก
อยู่พอสมควร เพราะตั้งแต่เดือนเมษายน
๒๕๓๙ เป็นต้นมา พอคนรอบข้างรู้ว่าผมสอบ
ปลัดอำเภอ ก็ถามผมอยู่ตลอดเวลาว่า ถ้าสอบ
ได้แล้ว ผมจะไปเป็นปลัดอำเภอหรือไม่ ซึ่ง
ผมไม่ได้ให้คำตอบแก่ใครอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์
ว่าจะไปหรือไม่ไป แต่ตอบอย่างไม่แน่ใจว่า
“ขอดูก่อน” จนกระทั่งประกาศผลสอบในวันที่
๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นวันที่ผมต้อง
ตัดสินใจว่า จะไปเป็นปลัดอำเภอหรือไม่
จริง ๆ แล้วผมแทบจะไม่ได้คิดเลยว่าตัวเอง
นั้นจะได้เป็นปลัดอำเภอ เพราะการสอบ
ปลัดอำเภอนั้น นาน ๆ ๓-๔ ปีจึงจะเปิด
สอบสักครั้งหนึ่ง

บางคนอาจจะคิดว่าผมมาเป็นปลัดอำเภอ
เล่น ๆ หรือเปล่า หรืออาจจะคิดว่าผมไม่

ตั้งใจทำงานในหน้าที่ แต่ไม่ว่าเบื้องหลังการ
รับราชการของผมจะเป็นมาอย่างไร ในเมื่อ
ผมได้เข้ามารับราชการเป็นปลัดอำเภอแล้ว ก็
ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุดและอย่างเต็มความ
สามารถในข้อคิดเรื่อง ความบังเอิญ ผมคิดว่า
ทุกคนก็ต้องยอมรับว่า ในสภาวะการณ์
ปัจจุบันนั้น คนยุคใหม่น้อยคนเหลือเกินที่
จะหันชีวิตเข้ามาสู่ระบบราชการ การเป็น
ข้าราชการนั้นไม่ได้เป็น สิ่งที่คนยุคใหม่
ปรารถนาเท่าไรนัก ถ้ามีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า
แต่ถึงกระนั้นผมยัง คิดว่าลักษณะงาน
ราชการไม่ต่างจากในภาคอื่น ๆ มากนัก และ
ผมก็ไม่คิดจะถูกข้าราชการแต่ประการใด เพราะ
จะเท่ากับว่า ผมดูถูกตัวเอง ผมรู้สึกภูมิใจ
ที่วันนี้ผมเป็น “ข้าราชการ” ถ้าจะกล่าวโดย
สรุปเหตุผลที่ทำให้ผมตัดสินใจมาเป็นปลัด
อำเภอก็คงจะมี ๓ ข้อ คือ

ข้อที่ ๑ อาจจะเป็นเพราะผมเคยฝึก
ปฏิบัติงานปลัดอำเภอ ได้สัมผัสกับชีวิตของ
การเป็นปลัดอำเภอมาได้ส่วนหนึ่ง ทำให้รู้สึก
ว่าเป็นงานที่น่าสนใจ คือว่า ที่คณะรัฐศาสตร์
จุฬาฯ นั้น นิสิตปีที่ ๓ ของภาควิชาการปกครอง
จะต้องเรียนวิชากระบวนการการปกครองไทย
ซึ่งนิสิตเรียกกันว่า “วิชาฝึกปลัด” เพราะหลัง
จากที่ได้เรียนภาคทฤษฎีในการเรียนใน
เทอมปกติแล้ว เมื่อเปิดภาคที่ ๒ ก็ให้นิสิต
ภาคปกครองทุกคน ได้มีโอกาสไปปฏิบัติ
หน้าที่และลงพื้นที่ ในฐานะปลัดอำเภอ
ซึ่งผมโชคดีที่ได้ไปฝึกภาค ปฏิบัติที่อำเภอ

จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และได้พบกับ นายอำเภอจอมทอง ซึ่งเป็นนักปกครองที่ เก่งและมีความสามารถ ทำให้ผมมีความ รู้สึกว่า อยากจะเก่งเหมือนท่าน

ข้อที่ ๒ เป็นความรู้สึกส่วนตัวของผม ผนวกกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการได้เข้า ร่วมโครงการชัชพฤษฯ โดยผมมีความรู้สึก ว่า การที่ได้มีโอกาสเรียนมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งตลอด ๔ ปี เสียค่าหน่วยกิตไม่ถึงหนึ่ง หมื่นบาท และเงินที่ใช้ในการเล่าเรียนนั้นก็ คือเงินภาษีของประชาชน ผมน่าจะจะได้มีโอกาส ตอบแทนบุญคุณของประเทศชาติ และประ ชาชนชาวไทย การเข้ามาเป็นปลัดอำเภอนี้ ก็คงเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถตอบแทน บุญคุณ อีกประการหนึ่ง คนในสังคมส่วนใหญ่ คงจะยอมรับว่า บุคคลที่จบจากสถาบันนี้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม เพราะก่อน ที่จะเข้าเรียนนั้น ได้ผ่านการทดสอบแข่งขัน มาขั้นหนึ่งแล้ว ถ้าเปรียบเป็นสินค้าก็คงเป็น สินค้าในเกรด “ดี” และถ้าคนที่สังคมยอมรับ ว่า เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ไม่สนใจที่จะเข้า มาทำงานเพื่อบ้านเมืองบ้าง งานราชการก็ จะต้องสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ เพราะ ทุกคนก็ต้องยอมรับว่า ระบบราชการนั้นยัง คงเป็นระบบที่มีความสำคัญอยู่ในทุกบ้าน เมืองซึ่งจำเป็นต้องมีคนที่มีคุณภาพมาช่วย บริหารด้วย

เหตุผลข้อสุดท้าย เกิดขึ้นในเหตุการณ์ ที่สำคัญในชีวิตผมเหตุการณ์หนึ่ง คือ

การได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรจาก พระหัตถ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่ง ถือว่าเป็นมงคลชีวิตอันสูงสุดของผม ตั้งแต่ เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ปีที่ ๑ คิดว่า นิสิตรุ่นเดียวกันก็คงจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกับผม ที่ต้องการจะมีโอกาสได้รับปริญญา จากพระองค์ ซึ่งเมื่อถึงเวลาจริง ๆ ผมยัง จำได้ดีว่าในวันศุกร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นวันที่มีความดีใจที่สุดในชีวิต ขณะ นั้นอยู่ในหอประชุมเพื่อรอรับพระราชทาน ปริญญาบัตร และเมื่อเพลงสรรเสริญพระ บารมีดังขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับพระราชอาสน์บนเวทีในหอประชุม ณ วินาทีนั้น ผมยังจดจำได้ดี ถึงความรู้สึก ที่เกิดขึ้นว่ามีความดีใจมากเพียงใด และรู้สึก คุ่มค่าเหลือเกิน ที่เรียนมาตลอดระยะเวลา ๔ ปี และได้รับพระราชทานปริญญาบัตร จากพระองค์ ก็คงจะด้วยความสำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ทำให้ อยากเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถช่วยงานต่าง ๆ ของบ้านเมือง และคิดว่าการเข้ามารับราชการ จะสามารถทำในสิ่งที่ตนเองคิดไว้

โครงการ:

ความรับผิดชอบในฐานะปลัดอำเภอมี อะไรบ้าง

ขบวนการ:

“ปลัดอำเภอ” ก็คือ “ผู้ช่วยเหลือการ

ปฏิบัติงานของนายอำเภอ” เพราะในเขตอำเภอหนึ่ง ๆ นั้น ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของอำเภอนั้น ก็คือ นายอำเภอ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานของกระทรวงมหาดไทยนั้น ปลัดอำเภอจะเป็นผู้ช่วยงานต่าง ๆ ของนายอำเภอ โดยงานของอำเภอนั้น แบ่งออกได้เป็น ๓ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายปกครองและพัฒนา ฝ่ายทะเบียนและบัตร และฝ่ายป้องกันและส่งเสริมการปกครอง โดยแต่ละฝ่ายจะแบ่งออกเป็น “งาน” ต่าง ๆ อีกทีหนึ่ง อย่างเช่น ฝ่ายป้องกันและส่งเสริมการปกครอง ก็จะแบ่งออกเป็นงานป้องกัน และงานส่งเสริมการปกครอง เช่นเดียวกันกับฝ่ายปกครองและพัฒนา ก็จะแบ่งออกเป็น “งานปกครอง” และ “งานพัฒนาท้องถิ่น” ส่วนฝ่ายทะเบียนและบัตรก็ต้องเป็นงานทะเบียนราษฎร และงานบัตรประชาชน งานที่ผมรับผิดชอบอยู่ ก็คือ “งานปกครอง” ในฐานะปลัดอำเภอ “หัวหน้างานปกครอง” ซึ่งขอบข่ายของงานปกครองนั้น เช่น งานดูแลกำนันผู้ใหญ่บ้าน กำกับดูแลการทำงานของ สภาตำบล และ อบต. ดูแลการเลือกตั้งในทุกระดับ เช่น เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน เลือกตั้งกำนัน เลือกตั้งสมาชิก อบต. เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด รวมทั้งการเลือกตั้ง ส.ส. ด้วย นอกจากนี้ “งานปกครอง” ก็ต้องดูแลเกี่ยวกับการอนุญาตเล่นการพนัน การอนุญาตการตั้งสถานบันเทิงต่าง ๆ และอื่น ๆ มากมาย ซึ่ง “งานปกครอง” นั้นขอบเขตงานจะกว้างมาก แต่งานหนึ่งซึ่งเป็นหัวใจหลักของงาน

ปกครอง ก็คือ “การรับข้อร้องเรียนจากประชาชน” กล่าวคือในกรณีได้รับความเดือดร้อนไม่ว่าจะเป็นกรณีใด ก็สามารถร้องเรียนที่อำเภอได้ แล้วทางอำเภอจะพยายามหาทางแก้ไขปัญหาให้ต่อไป

โครงการ:

มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับงานราชการ เช่น จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรแก้ไข

ขำญญวฒ:

ความรู้เกี่ยวกับระบบราชการนั้น ผมได้รับความรู้มา ๒ ทาง ทางแรก ก็คือสิ่งที่ประชาชนทั่วไปพูดกันเกี่ยวกับระบบราชการว่าเป็นอย่างไร เช่น ขั้นตอนมาก ทำงานซ้ำซ้ำราชการมักจะปฏิบัติงานไม่ดีนัก สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็น “ภาพลักษณ์” ที่ประชาชนทั่วไปมีต่อระบบราชการ ภาพที่ประชาชนมองงานราชการนั้นจะมีทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละคน ทางที่สอง ก็เกี่ยวกับงานราชการที่ผมได้เรียนในคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งเหมือนกับสิ่งที่ประชาชนทั่วไปมองเห็น แต่จะศึกษาในเชิงวิชาการมากกว่า เช่น การที่ข้าราชการ ปฏิบัติงาน กับประชาชนแบบไม่ดีนัก อาจ จะเป็นเพราะว่าข้าราชการจำเป็นต้องบริการคนเป็นจำนวนมากมากในแต่ละวัน เพราะประชาชนทุกคนนั้น

จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องมาติดต่อกับงานของทางราชการอย่างแน่นอน หรือการทำงานของระบบราชการนั้น เป็นงานที่ทำงานเพื่อประชาชน ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ขององค์กรหรืองานที่ทำแล้วได้กำไร หรือเมื่อทำได้มากแล้วจะได้เงินเพิ่ม จุดประสงค์ (OBJECTIVE) หรือ เป้าหมาย (GOAL) ของการปฏิบัติงานของข้าราชการก็เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสำเร็จตามที่เขา ต้องการสิ่งจูงใจ (MOTIVATOR) ในการทำงานให้ได้ดี ๆ ของข้าราชการนั้น ก็ยังคงแตกต่างจากภาคเอกชนในหลายกรณี แต่ถ้าพูดถึงประสบการณ์ตรงในการรับราชการเพียงประมาณ ๒ เดือนนั้น คงจะยังบอกอะไรไม่ได้มาก เนื่องจากระบบราชการ ถ้าจะมองในแง่ของทฤษฎีการบริหารแล้ว “ราชการ” หรือ “BUREAUCRACY” นั้น ถือว่าเป็นองค์การ (Organization) ที่มีความใหญ่มาก ด้วยความใหญ่ขององค์การนี้แหละ จึงเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมา ถ้าไม่มีการจัดการเกี่ยวกับการบริหารให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการที่จะต้องใช้คนในการเข้ามาทำงานอย่างมากมาย ก็เกิดปัญหาตามมาในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การบริหารเงินเดือน การบริหารงานบุคคล รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ที่ข้าราชการ ควรจะได้รับเมื่อต้องจ้างคนมาปฏิบัติงานที่เป็นส่วนของเงินเดือนก็ต้องใช้มากตามไปด้วย และเงินเดือนที่ข้าราชการได้รับยังไม่สอดคล้อง

กับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริตในวงราชการ ในส่วนของการบริหารงานบุคคลนั้น การที่มีคนมาก ทำให้การดูแลข้าราชการทุกคนอย่างทั่วถึงนั้น เป็นสิ่งที่ยากลำบาก จึงทำให้เกิดปัญหาปลายประการ เช่น ระบบอุปถัมภ์จริง ๆ แล้วผมก็ไม่อยากจะมองข้อเสียของระบบราชการมากนัก เพราะอาจจะเป็นการบั่นทอนกำลังใจและความตั้งใจของตนเองในฐานะที่ผมก็เป็นข้าราชการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ แต่ผมคิดว่า ข้าราชการทุกคนในประเทศไทย ต้องร่วมกันในการปรับปรุงเสริมสร้างระบบราชการให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไม่แน่ว่าถ้าจะสังคายนาระบบราชการไทยกันจริง ๆ แล้ว ต้องตั้ง “กระทรวงปรับระบบราชการ” (MINISTRY OF GOVERNMENT REINVENTING) หรือไม่ หรือถ้าจะทำวิจัยกันก็อาจทำเป็นวิทยานิพนธ์ชั้นดุษฎีบัณฑิตกันได้หลายฉบับเลยทีเดียว

โครงการ:

มีความคาดหวังในชีวิต ในอนาคตอย่างไรบ้าง

ชาญฉวีวรรณ:

แน่นอนครับ คนเราทุกคนทำงานก็ย่อมที่จะต้องการความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ กวรงานของตนเอง ไม่ว่าจะทำงานบริษัทหรือ ทำงานราชการ ในสายอาชีพของนัก

ปกครอง ทุกคนก็ย่อมมีความปรารถนาที่จะ
“ได้เป็น “นายอำเภอ” หรือ “ผู้ว่าราชการ
จังหวัด” ผมก็คงจะมีความคาดหวังเหมือนกับ
ทุก ๆ คน แต่ก็ต้องทำใจครับ เพราะทั้ง
ประเทศก็มี “นายอำเภอ” ได้ ๖๐๐ กว่าคน
เท่านั้น ยิ่งเป็นผู้ว่าฯ ยิ่งไม่ต้องพูดถึง
ก็มี ๗๕ ท่านเท่านั้น ก็ต้องแล้วแต่ความ
สามารถของแต่ละคนว่าจะดิ้นรน ไขว่คว้า
นำพาตนเองไปให้ได้ถึงจุดไหน ผมยังจำได้
ถึงคำพูดของพี่ปลัดอำเภอคนหนึ่งบอกว่า ณ
วันนี้ ปลัดอำเภอใหม่ ที่บรรจุพร้อมผม
(หมายถึง คนที่สอบปลัดอำเภอในปี ๒๕๓๙
และได้บรรจุเดือนกันยายน ๒๕๓๙) ทุกคน
ตอนนี้เท่าเทียมกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปสัก
๑๐ ปี ตอนนั้นแหละครับ ทุกคนจะไม่เท่ากัน
แล้วครับ ผมคาดหวังครับ แต่ผมตอบไม่ได้
ว่า จะเป็นอย่างไรต่อไป และด้วยสภาวะ
บ้านเมืองของไทยที่เปลี่ยนไป สภาพการณ์
ของบทบาทของนักปกครองนั้น ก็อาจต้อง
ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของประชาธิปไตย
ที่ประชาชนนั้น เริ่มที่จะรู้จักสิทธิของตัวเอง
มากขึ้น หรือกระแสของการกระจายอำนาจ
ไปสู่ท้องถิ่น แต่พูดถึงความตั้งใจในการทำ
งานของผมในขณะนี้ ก็คงจะคิดแต่เพียงว่า
“จะตั้งใจทำงานอย่างดีที่สุด” และจะทำหน้าที่
ให้ดีที่สุด และอีกส่วนหนึ่งที่คิดอยู่ตลอดเวลา
ก็คือ “อยากจะเรียนต่อ” และเป็นความ
ต้องการอย่างที่สุดในชีวิต ในขณะนี้ จริง ๆ
หลังจากเรียนจบ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๓๙ ที่

ผ่านมา ตั้งใจตอนแรกว่าจะเรียนต่อปริญญา
โท แต่เนื่องจากมีปัญหาบางประการ เลยทำ
ตามความตั้งใจไม่ได้ จึงจำเป็นต้องออกมา
ทำงานก่อน ไว้เมื่อโอกาสเหมาะแล้ว จึงค่อย
เรียนต่อ ซึ่งตอนนี้ก็พยายามติดตามข่าวทุน
ต่าง ๆ ที่สำนักงาน ก.พ. ว่าจะเปิดรับสมัคร
เมื่อไร ผมคิดว่าการศึกษาเล่าเรียน เป็นสิ่ง
ที่จำเป็นมากในปัจจุบัน ผมอยากจะทำ
ปริญญาเอกครับ เกรดเฉลี่ยตอนจบปริญญา
ตรี พอใช้ได้ครับ คือ ๓.๒๔ (ถ้าได้ ๓.๒๕
ก็จะได้เกียรติยศอันดับสอง)

โครงการ:

จะมีข้อเสนอแนะต่อโครงการชัชพฤกษ์
และรุ่นน้อง ๆ ที่เข้าร่วมโครงการบ้างไหม

ชาญณรงค์:

ผมคงจะมีข้อเสนอแนะไม่มากนัก เกี่ยว
กับโครงการชัชพฤกษ์ เพราะจุดประสงค์
ของการจัดทำโครงการนั้น ชัดเจนอยู่แล้วว่า
ต้องการที่จะให้คนรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับระบบราชการและชักจูงคนรุ่นใหม่
ให้สนใจที่จะเข้ามารับราชการ สิ่งที่ยากจะ
บอกก็คือว่า การที่บุคคลจะทำงานในหน่วย
งาน หรือบริษัทใดนั้น เขาก็ออมที่จะมีความ
ชื่นชมและความต้องการที่จะทำงานกับองค์
การนั้น ถ้ามว่า ทำไมบริษัทเอกชนใหญ่ ๆ
จึงเป็นบริษัทที่บัณฑิตจบใหม่ต้องการจะเข้า
ไปทำงานด้วย ถ้าระบบราชการสามารถตอบ

นิสิตโครงการช่วยพฤษ์ รุ่นที่ ๒ (ปี ๒๕๓๗)

คำถามเหล่านี้ได้ ก็คงจะหาคำตอบให้กับโครงการช่วยพฤษ์ได้ว่า โครงการช่วยพฤษ์ควรจะดำเนินการอย่างไร หรือระบบราชการควรจะเป็นอย่างไร สำหรับรุ่นน้องที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการช่วยพฤษ์ก็คงจะได้สัมผัสส่วนหนึ่งของระบบราชการ แต่ก็จะเป็นส่วนที่มีค่ามาก ถ้าทุกคนตั้งใจที่จะฉกฉวยโอกาสอันมีค่านี้ศึกษาการทำงานและบทบาทของข้าราชการอย่างจริงจัง ไม่ใช่มาร่วมกิจกรรมเพียงเพื่อไม่ให้เสียเวลาหรือทัศนศึกษาอย่างเดียว สำหรับคนที่เข้าร่วม

โครงการในปีต่อ ๆ ไป ก็อยากจะบอกว่าอยากจะให้ทุก ๆ คนเข้ามาร่วมในโครงการนี้น้องจะได้รับอะไรต่าง ๆ มากมาย ซึ่งคุ้มค่ามากกับเวลา ๑ เดือน ที่ได้อยู่ร่วมกันกับเพื่อน ๆ และกับพี่ ๆ จากสำนักงาน ก.พ. และสุดท้ายผมขอขอบคุณโครงการช่วยพฤษ์ที่กรุณาให้ผมได้มีโอกาสมาเล่าประสบการณ์ส่วนหนึ่งของชีวิตผม และขอขอบคุณสำนักงาน ก.พ. และคณะรัฐศาสตร์ ที่ได้ร่วมมือกันจัดโครงการช่วยพฤษ์ขึ้น และโครงการนี้ก็มีส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมมีวันนี้

กบข. : ทางเลือกใหม่ของการข้าราชการ

สุพรรณ

ใกล้วันที่ ๒๖ มีนาคม เข้ามาทุกทีแล้วครับ ถึงวันนี้เพื่อน ๆ ตัดสินใจได้หรือยังครับว่า จะเลือกรับบำเหน็จบำนาญแบบใด?

กฎหมายใหม่เปิดโอกาสให้เราสามารถเลือกใหม่เพิ่มขึ้นมาอีกแบบหนึ่ง เราจึงต้องตัดสินใจเลือก

ฉบับที่แล้วผมได้แจ้งให้เพื่อน ๆ ทราบไปแล้วว่า แต่ละแบบต่างก็มีข้อดีที่แตกต่างกัน

จุดสำคัญคือแบบเดิมหรือแบบใหม่แบบไหนที่เหมาะสมกับความต้องการของตัวเอง โดยเฉพาะความต้องการของชีวิตหลังเกษียณ หรือหลังออกจากราชการแล้ว

ฉบับนี้ ต้องการชี้ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีกว่า ปัจจัยในการเลือกรับบำเหน็จบำนาญ

แบบเดิมหรือแบบใหม่มีอะไรบ้างพร้อมทั้งตัวอย่างหรือตุ๊กตาให้เพื่อน ๆ ดูว่า ข้าราชการที่มีอายุตัว และอายุราชการแบบต่าง ๆ จะได้รับบำนาญแบบใหม่เท่าใดบ้าง เพื่อให้เพื่อน ๆ เห็นตัวเลขบำนาญแบบเก่าและเงินก้อน และบำนาญแบบใหม่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและ

สุดท้ายจะให้เพื่อน ๆ เห็นภาพรวมของทางเลือกการรับบำนาญแบบใหม่ หลังจากตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิก กบข. แล้วว่า หากเกษียณจะได้อะไร หากอยู่ไม่ถึงเกษียณจะได้อะไรบ้าง

ประการหลังนี้มีเพื่อน ๆ สนใจถามกันมาก โดยเฉพาะเพื่อน ๆ ที่สนใจ และได้ทำความเข้าใจหลักของบำนาญแบบใหม่แล้ว

แบบปัจจุบัน หรือแบบใหม่ : ต่างก็มีข้อดีด้วยกัน

บำนาญแบบเดิม	บำนาญแบบใหม่
<p>บำนาญ = เงินเดือนเดือนสุดท้าย × เวลาราชการ (ปี) รายเดือน × ๑/๕๐</p>	<p>ผู้สมัครสมาชิก กบข.จะได้ ๒ อย่าง</p> <p>๑. เงินก้อน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) เงินสะสม ๓% ของเงินเดือน (ข.ร.ก.) ๒) เงินสมทบ ๓% ของเงินเดือน (รัฐ) ๓) เงินประเดิม ๒% (รัฐ) คำนวณให้จากวันบรรจุถึงวันที่เป็นสมาชิก ๔) เงินชดเชย ๒% (รัฐ) คำนวณให้จากวันสมัครจนถึงวันที่เกษียณ ๕) ดอกเบี้ย (รัฐ) จ่ายให้ตามอัตราที่กำหนด ๖) สิทธิประโยชน์อื่น เช่น ค่ารักษาพยาบาลเหมือนเดิม <p>๒. บำนาญรายเดือน =</p> <p>เงินเดือน ๖๐ เดือนสุดท้ายเฉลี่ย × เวลาราชการ (ปี) × ๑/๕๐ ทั้งนี้ไม่เกิน ๗๐% ของเงินเดือนเฉลี่ยดังกล่าว</p>

จุดที่แตกต่างของแต่ละแบบก็คือ หากดูจากกรณีการขอรับบำนาญ บำนาญแบบปัจจุบันจะได้มากกว่าบำนาญแบบใหม่ ดูจากสูตรในการคำนวณก็เห็นได้ชัดแล้วใน ๒ จุด คือ เงินเดือน ๖๐ เดือนสุดท้ายมาเฉลี่ย ย่อมทำให้บำนาญรายเดือนน้อยกว่าเงินเดือนเดือนสุดท้ายเดือนเดียวมาคำนวณ และประการสำคัญ คือ บำนาญแบบใหม่จะได้

เงินรายเดือนหลังเกษียณไม่เกิน ๗๐% ของเงินเดือน ๖๐ เดือนสุดท้ายที่เฉลี่ยแล้ว

แต่บำนาญแบบใหม่ก็มีเงินก้อนมาทดแทนและให้กับข้าราชการที่เลือกบำนาญแบบใหม่ เงินก้อนนี้จะเป็นเลข ๖ หลักหรือ ๗ หลักขึ้นอยู่กับอายุราชการและเงินเดือน หากอายุราชการที่ผ่านมามาก เงินประเดิมนั้นก็จะได้อีก และยิ่งเงินเดือนสูงด้วย เงิน

ประเดิมก็มาก ในขณะที่เดียวกันเงินชดเชย จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับอายุราชการที่เหลือ หากมีเวลาราชการเหลืออยู่มาก เงินชดเชย ก็มากและหากเงินเดือนสูงด้วย เงินชดเชยก็

ยิ่งมากตามไปด้วย

สำหรับร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์ของอัตรา การเพิ่มเงินเดือนจะคิดร้อยละ ๘ ส่วนอัตรา ผลตอบแทนหรือดอกเบียจะคิดร้อยละ ๙

ตัวอย่างบ้านาญแบบปัจจุบันและแบบใหม่ : ตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อการตัดสินใจเลือก

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นกรคำนวณจาก กรมบัญชีกลาง ซึ่งนำมา ๒ ตัวอย่าง คือ

ตัวอย่างที่ ๑ จบปริญญาตรี เป็นระดับ ๗

ตัวอย่างที่ ๒ จบ ปวช. ปัจจุบันเป็นระดับ ๕

รายได้ ๑ ปัจจุบันเป็นข้าราชการระดับ ๗ บรรจุระดับปริญญา

อายุปัจจุบัน	๔๕	ปี
อายุราชการปัจจุบัน	๑๙	ปี
อายุราชการที่เหลือ	๑๕	ปี
เวลาทวีคูณ	๐	ปี
เงินเดือนปัจจุบัน	๑๙,๑๔๐	บาท
อัตราเงินประเดิมและเงินชดเชย	๒.๐	%
อัตราเงินสะสมและเงินสมทบ	๓.๐	%
อัตราเพิ่มเงินเดือน	๘.๐	%
อัตราผลตอบแทน	๙.๐	%
คำนวณถึงอายุที่ออกจากราชการ	๖๐	ปี

ระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

๑) เงินประเดิม (ณ วันเข้ากองทุนฯ)	รวม	๙๙,๕๙๘ บาท
๒) เงินชดเชยและดอกผล (รวมดอกผลของเงินประเดิม)	รวม	๔๘๘,๕๖๒ บาท
รวมเงิน (๑)+(๒)	รวม	๕๘๘,๑๖๐ บาท
๓) เงินสะสมและดอกผล	รวม	๓๔๒,๐๗๒ บาท
๔) เงินสมทบและดอกผล	รวม	๓๔๒,๐๗๒ บาท
ยอดเงินรวมทั้งหมดที่จะรับเป็นเงินก้อน (๑+๒+๓+๔)	รวม	๑,๒๗๒,๓๐๔ บาท
๕) บ้านาญสูตรใหม่	เดือนละ	๓๐,๒๑๙ บาท

ระบบบำเหน็จบำนาญปัจจุบัน

๑) บำนาญสูตรปัจจุบัน	เดือนละ	๓๔,๐๕๗ บาท
๒) บำนาญสูตรปัจจุบันรวมเวลาทวีคูณ	เดือนละ	๐ บาท

หากดูผลการคำนวณที่กรมบัญชีกลางคิดมาให้จะมีข้อมูลที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ ดังนี้

ข้าราชการรายนี้ บำนาญแบบปัจจุบันจะได้มากกว่าบำนาญแบบใหม่อยู่ ๓,๘๓๙ บาท นั่นคือ บำนาญรายเดือนแบบใหม่น้อยกว่าแบบปัจจุบันอยู่ ๓,๘๓๙ บาท แต่มีเงินก้อนที่จะได้รับเมื่อเกษียณอายุ จำนวน ๑,๒๗๒,๓๐๔ บาท มาทดแทนบำนาญรายเดือนที่น้อยลงไป ๓,๘๓๙ บาท ท่านพอใจที่จะได้เงินก้อนจำนวนนี้เพื่อทดแทนบำนาญที่น้อยลงไปหรือไม่ เงินก้อนจำนวนนี้จะทำให้นำไปลงทุนต่อในกิจการที่ท่านต้องการได้หรือไม่ หรือจะนำไปซื้อที่พักผ่อน หรือที่พัก

อาศัยในต่างจังหวัดได้หรือไม่ หรือแม้แต่คิดในแง่ผลตอบแทนเรื่องดอกเบี้ยย เงินก้อนนี้จะนำไปฝากธนาคาร จะทำให้ได้ดอกเบียยเท่าหรือมากกว่าบำนาญที่น้อยลงไปจำนวน ๓,๘๓๙ บาท หรือไม่

หากชีวิตหลังเกษียณท่านต้องการเงินก้อนจำนวนดังกล่าวเพื่อใช้ในสิ่งที่ท่านคาดหวังไว้และมีค่าสูงพอทดแทนบำนาญที่น้อยลงไปก็เลือกบำนาญแบบใหม่ แต่หากท่านต้องการบำนาญเดือนละ ๓๔,๐๕๗ บาท ซึ่งได้จากสูตรปัจจุบันเพราะท่านมั่นใจว่าท่านอายุจะยืนนานเกินกว่า ๗๐ ปีขึ้นไปมาก ก็เลือกบำนาญแบบปัจจุบัน (ผู้ที่อายุยืนเกิน ๗๘ ปี จะได้ประโยชน์มาก)

รายได้ ๒ ปัจจุบันเป็นข้าราชการระดับ ๕ บรรจุระดับ ปวช.

อายุปัจจุบัน	๔๕	ปี
อายุราชการปัจจุบัน	๒๐	ปี
อายุราชการที่เหลือ	๑๕	ปี
เวลาทวีคูณ	๐	ปี
เงินเดือนปัจจุบัน	๑๔,๘๔๐	บาท
อัตราเงินประเดิมและเงินชดเชย	๒.๐	%
อัตราเงินสะสมและเงินสมทบ	๓.๐	%

อัตราเพิ่มเงินเดือน	๘.๐	%
อัตราผลตอบแทน	๙.๐	%
จำนวนถึงอายุที่ออกจากราชการ	๖๐	ปี

ระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

๑) เงินประเดิม (ณ วันเข้ากองทุนฯ)	รวม	๘๑,๗๙๕ บาท
๒) เงินชดเชยและดอกผล (รวมดอกผลของเงินประเดิม)	รวม	๓๙๐,๓๒๒ บาท
รวมเงิน (1)+(2)	รวม	๔๗๒,๑๑๗ บาท
๓) เงินสะสมและดอกผล	รวม	๒๖๕,๒๒๒ บาท
๔) เงินสมทบและดอกผล	รวม	๒๖๕,๒๒๒ บาท
ยอดเงินรวมทั้งหมดที่จะรับเป็นเงินก้อน (๑+๒+๓+๔)	รวม	๑,๐๐๒,๕๖๑ บาท
๕) บำนาญสูตรใหม่	เดือนละ	๒๓,๔๒๘ บาท

ระบบบำเหน็จบำนาญปัจจุบัน

๑) บำนาญสูตรปัจจุบัน	เดือนละ	๒๗,๑๘๓ บาท
๒) บำนาญสูตรปัจจุบันรวมเวลาทวีคูณ	เดือนละ	๐ บาท

ข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจสำหรับรายนี้คือ เงินก้อนจำนวน ๑,๐๐๒,๕๖๑ บาทนั้นจะทดแทนบำนาญรายเดือนที่น้อยลงไปจำนวน ๓,๗๕๔ บาท หากเลือกรับบำนาญแบบใหม่ได้หรือไม่ หากท่านเห็นว่าท่านพอใจกับเงินก้อนจำนวนดังกล่าว ซึ่งอาจจะเอาไปฝากธนาคารและได้ดอกเบี้ยจำนวนหนึ่งมาชดเชยเงินบำนาญ ๓,๗๕๔ บาท หรือจะเอาไปซื้อที่อยู่อาศัยในต่างจังหวัดไว้พักผ่อน ก็เลือกรับบำนาญแบบใหม่

แต่หากคิดว่าบำนาญแบบใหม่น้อยกว่าบำนาญแบบปัจจุบันมากถึง ๓,๗๕๔ บาท และชีวิตหลังเกษียณไม่ต้องการเงินก้อนก็เลือกรับบำนาญแบบปัจจุบัน

ปัจจัยในการเลือกบำนาญแบบปัจจุบันหรือแบบใหม่

ประการแรก ชีวิตหลังเกษียณต้องการเงินก้อนจำนวนหนึ่งหรือไม่ หากไม่ต้องการและเห็นว่าบำนาญแบบปัจจุบันได้มากกว่า

แบบใหม่ก็เลือกบำนาญแบบปัจจุบัน แต่หากต้องการเงินก้อนก็พิจารณาต่อว่าบำนาญแบบใหม่ได้น้อยกว่าบำนาญแบบปัจจุบันอย่างน้อยแค่ไหน เงินก้อนที่ได้ทดแทนได้หรือไม่

ประการที่สอง อายุจะยืนยาวเพียงใด อายุยืนมากเลือกบำนาญแบบปัจจุบันจะดีกว่าบำนาญแบบใหม่ เพราะว่่าบำนาญแบบปัจจุบันได้มากกว่า ยิ่งรับไปหลายปีก่อนเสียชีวิตยิ่งได้ประโยชน์มาก

อายุยืนที่เป็นหลักในการพิจารณาตามระบบนี้คือ ๗๘ ปี หากอายุยืน ๗๘ ปีขึ้นไปเลือกบำนาญแบบปัจจุบันจะได้ประโยชน์มาก

ประการที่สาม ระดับตำแหน่งของท่านจะเลื่อนไปสูงสุดระดับใดเมื่อเกษียณ หากคาดว่าจะเลื่อนระดับสูง เงินเดือนสุดท้ายจะสูง ทำให้คำนวณบำนาญได้เงินสมทบสูงตาม

ไปด้วย

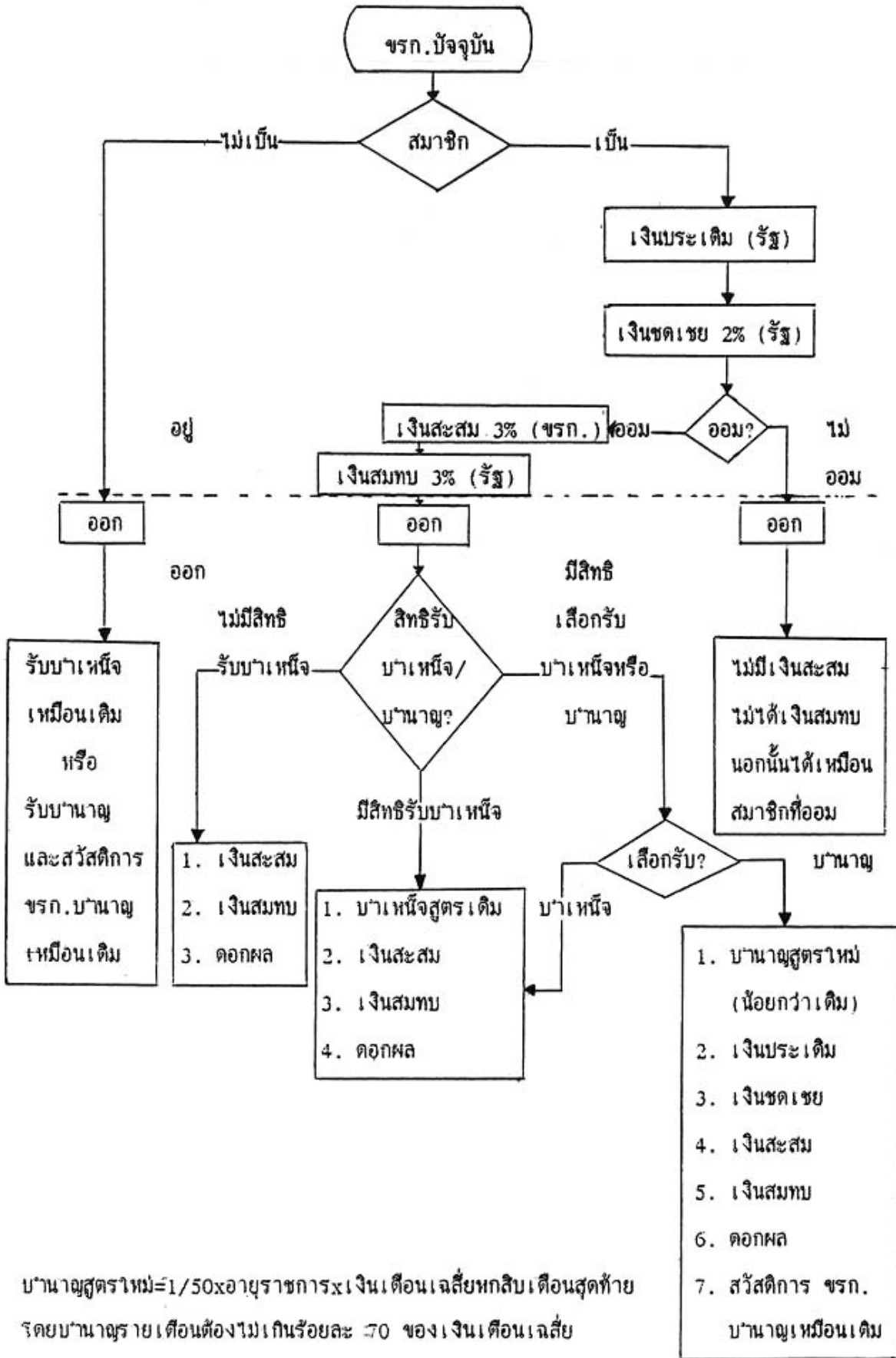
ประการที่สี่ พิจารณาจากเกณฑ์การคิดเพิ่มอัตราเงินเดือนร้อยละ ๘ ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๘ เมื่อเปรียบเทียบกับเงินสะสม เงินสมทบที่ท่านจะได้เมื่อเทียบกับการฝากธนาคารไปเรื่อย ๆ จุดนี้เป็นจุดเล็ก ๆ ประการหนึ่งในการตัดสินใจ

ภาพรวมการเลือกบำนาญแบบใหม่ : บทสรุปสำหรับท่านผู้อ่าน

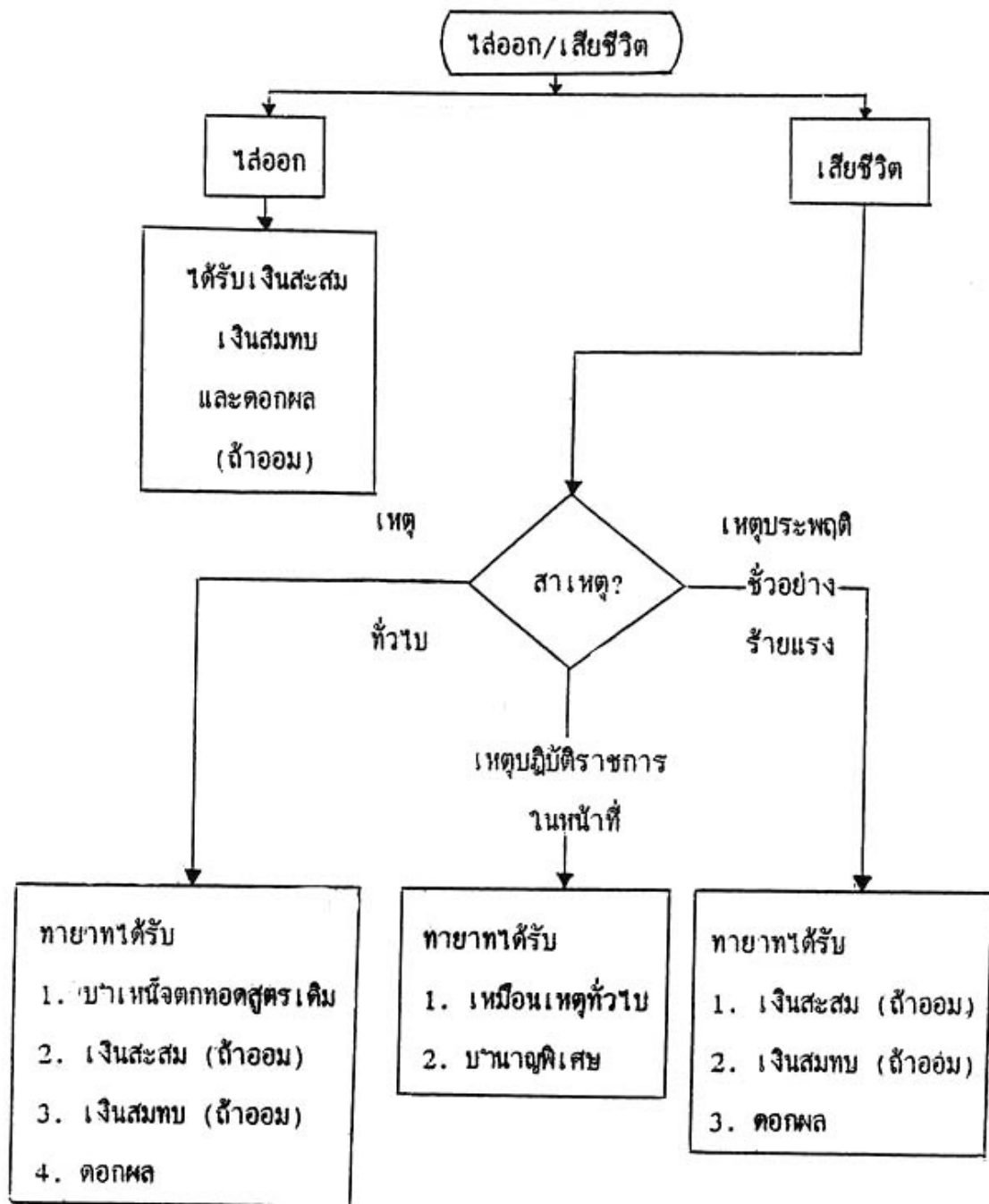
ผู้เขียนขอแนะนำแผนภูมิสรุปการเลือกรับบำนาญในขั้นตอนต่าง ๆ มาให้ผู้อ่านพิจารณา แผนภูมินี้ กลุ่มเงินเดือนและสวัสดิการสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้จัดทำ ดูแล้วเข้าใจง่ายครับ

ขอให้ผู้อ่านดูแผนภูมิต่อไปนี้

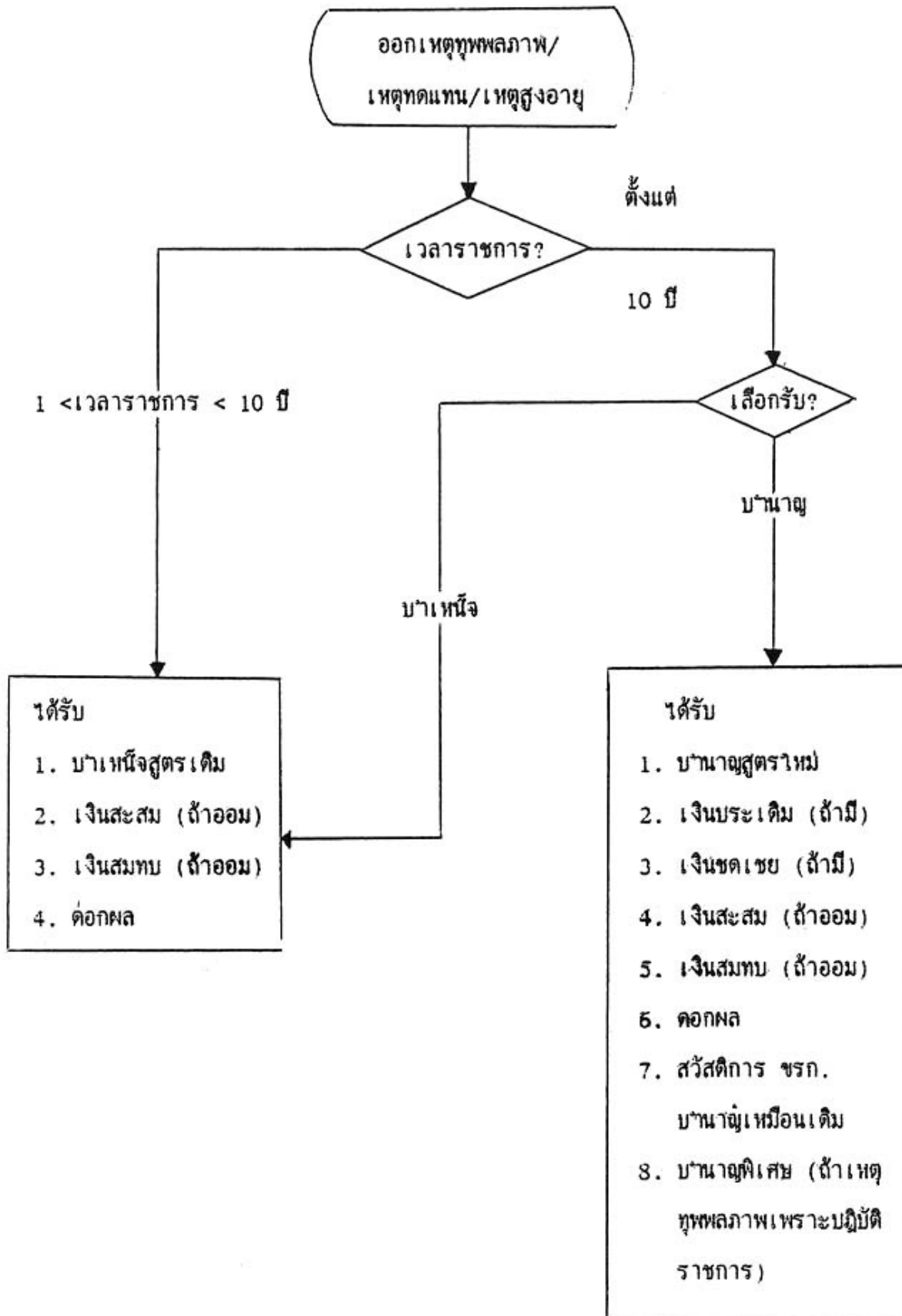
การรับบำนาญและเงินกองทุนในระบบกองทุนบำนาญภาครัฐ

บ้านอายุสูตรใหม่ = $1/50 \times \text{อายุราชการ} \times \text{เงินเดือนเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้าย}$
 โดยบ้านอายุรายเดือนต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย

บ้านานญคเสษ ยามบคต เ่ม 5-20 ส่วนจาก 50 ส่วนของเงนเคอนเคอนสุคท้ำย
 ยามบ้ญัฒนัรฐการนอากศ นน้้ำ หรอเกยวค้บว้ฒนัรฐระเบคเ่มคร้งหน่งของ
 เงนเคอนเคอนสุคท้ำย
 ยามสงครามหรือจลจลเ่ม 30-35 ส่วนจาก 50 ส่วนของเงนเคอนเคอนสุคท้ำย

ท้อไอเสีย

เทอร์โบ

คนเรานั้น เมื่อแก่ตัวเข้า
สำหรับผู้ที่จะสะละกิเลสได้
สถานที่จะไปกันบ่อย ๆ
ก็มีอยู่ ๒ แห่ง

แห่งแรก ก็คือวัด
และแห่งที่สอง ก็คือ โรง
พยาบาล

“เทอร์โบ” เองก็คงไม่อาจ
หนีพ้นจากความจริงนี้ได้
เพราะอายุก็ชักจะมากขึ้น
มีความจำเป็นจะต้องไป
ทั้งสองแห่งตามที่ได้กล่าวถึง
ข้างต้น

สำหรับวัดนั้น ได้ไปมา
หลายปีแล้ว

และวัดที่ไปแล้วได้ธรรมะ
ด้วยความเข้าใจกลับมาบ้าน
ทุกครั้ง

ก็คือวัดชลประทาน
เพราะชอบวิธีการแสดง
ธรรมของท่านปัญญาันตะ
ภิกขุเจ้าอาวาสวัดชลประทาน
ธรรมะของท่านไม่สูงจน
เกินไป ไม่ต้องปีนบันไดฟัง
ละ ลดและเล็กกิเลสลง
ไปได้มาก

ธรรมะของท่านฟังได้ตั้ง
แต่เด็กถึงคนแก่

ก็ขอถือโอกาสนี้ เชิญ
ชวนเพื่อนข้าราชการไปฟัง

ธรรมของท่าน

ที่วัดชลประทานนั้น จะมี
การแสดงธรรมทุกวันอาทิตย์
ตั้งแต่เวลาประมาณ
๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.

หากประสงค์จะไปทำ
วัตรเข้าด้วย ก็ขอให้ไปก่อน
๙.๐๐ น.

ท่านปัญญาันตะจะเป็น
ผู้แสดงธรรมเอง เพราะท่าน
จะไม่อยากรับนิมนต์ให้ออก
ไปนอกวัด ในวันอาทิตย์

เว้นแต่กรณีจำเป็นที่ท่าน
มีภารกิจ จำเป็นต้องไปต่าง
ประเทศ หรือออกนอกวัด

ในวันอาทิตย์

ท่านจะมอบหมายให้พระรูปอื่น ซึ่งท่านได้ถ่ายทอดวิทยายุทธให้แล้ว เป็นผู้แสดงธรรมแทน

ลองไปฟังซัก ๒-๓ ครั้ง เกิดครับ

แล้วจะเห็นว่า การไปวัดชลประทาน นอกจากจะได้ทำบุญด้วย ยังได้ฟังธรรมที่รู้เรื่องและได้ สารประโยชน์ด้วย

ส่วนเรื่องไปโรงพยาบาล นั้น “เทอร์โบ” ก็ไปอยู่บ่อย

เพราะยิ่งอายุมากขึ้น ขึ้น ส่วนในร่างกายที่ใช้มานาน ก็เสื่อมสภาพลง

ต้องเข้าโรงซ่อมสุขภาพบ่อย ๆ

แทบจะกล่าวได้ว่า ขณะนี้ “เทอร์โบ” เป็น “วันละโรค”

เดี๋ยวก็เป็นโรคนั้น เดี่ยวก็เป็นโรคนี้

เรื่องของการเป็นโรคหลายโรคนี้แหละ ที่ต้องไปโรงพยาบาลหลายแห่ง

เพราะแต่ละแห่งนั้นเขาเชี่ยวชาญต่างกันบ้าง

พูดถึงโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้

นอกจากเรื่องการเข้าคิว ซึ่งต้องเสียเวลานานแล้ว

เรื่องอื่น ๆ ได้พัฒนาขึ้นมา

ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ เครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งทันสมัยมากขึ้น

หมอก็ก่งขึ้น รวมทั้งพยาบาลก็บริการด้วยใจ หรือมี Service minded มากขึ้น

แต่สิ่งที่ไม่ค่อยจะได้รับการพัฒนาก็ยังมีคล้ายกัน

ปัญหานี้ไม่ใช่มีเฉพาะโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น

แม้แต่สถานที่ราชการทั่วไปเกือบทุกแห่ง ยกเว้นอาคารที่สร้างใหม่

ก็มักจะมีปัญหานี้เช่นเดียวกัน

ปัญหานั้น ก็คือปัญหาเรื่องสุขา

ก็ส้วมนั้นแหละครับ

นอกจากจะมีปัญหาเรื่องความสกปรกภายในห้องสุขา

และปัญหาเรื่องกลิ่น ซึ่งบางแห่งส่งกลิ่นออกมาถึง

นอกห้องแล้ว

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาการอุดตันไม่ว่า

จะเป็นโถปัสสาวะหรือส้วม

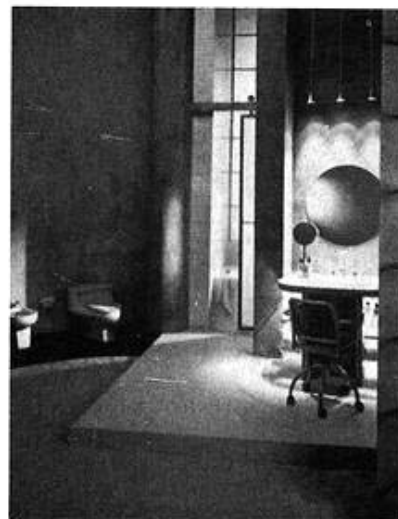
ปัญหาเรื่องสุขาที่ได้เห็น และได้พบในโรงพยาบาลที่มีชื่อแห่งหนึ่ง

ซึ่งจะไม่ขอบอกชื่อโรงพยาบาล

หากผู้อำนวยการโรงพยาบาลหรือพ่อบ้านโรงพยาบาล (ก็หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปของโรงพยาบาลนั้นแหละ)

ได้อ่านบทความนี้ จะได้ช่วยกันสำรวจว่า “เป็นโรงพยาบาลของเราหรือเปล่า?”

ทั้งนี้ เพื่อจะได้แก้ไขเสียให้เรียบร้อยโดยด่วน

ห้องสุขาชายที่พบในวันนั้น
มีโถปัสสาวะชายอยู่ ๓
โถ และมีห้องส้วมอยู่ ๓ ห้อง
ไม่ทราบว่าเป็นเพราะความ
ไม่เอาใจใส่ของนักการที่รับ
ผิดชอบ หรือว่าเพราะเหตุ
บังเอิญ

โถปัสสาวะที่มีอยู่ทั้ง ๓
โถ นั้น ใช้การไม่ได้แม้แต่
โถเดียว

ไม่มีป้ายบอกหรือกรับ
ว่า “เสีย”

แต่มีกระสอบป่านวาง
พาดโถส้วมไว้ทั้ง ๓ โถ

เข้าใจว่าเป็นความไม่เอา
ใจใส่ของนักการที่รับผิดชอบ
ห้องส้วมนั้นมากกว่า

เพราะดูกระสอบป่านที่
วางพาดไว้นั้น พาดไว้นาน
เหลือเกิน

นานจนมีหยักไย่จับก็
แล้วกัน

ท่านผู้อ่านคงจะนึกภาพ
ออกนะครับ

ว่าหากปวดปัสสาวะ
เต็มที่ แล้วต้องเข้าคิวคอย
เข้าห้องส้วม

จะทรมาณขนาดไหน

เพราะหากคนเข้าห้อง

ส้วม เข้าไปปล่อยหนักด้วย
เวลาที่ใช้ก็คงจะเป็น
เวลานาน

กลับมาพูดเรื่องปัญหา
ห้องส้วมกันอีกครั้ง

คนสมัยก่อนเขากล่าว
ไว้ว่า ‘มีลูกสาวเหมือนมีส้วม
อยู่หน้าบ้าน’

“ส้วม” ในสมัยก่อน ก็
คงจะเป็นส้วมหลุม

ท่านที่รู้จักส้วมหลุม
คงจะทราบดีว่าส้วมหลุม
นั้นเหม็นเพียงไร

หากลูกสาวเป็นคนที่
มีความประพฤติไม่ดี

ก็คงพลอยเหม็นไปทั้งบ้าน
สถานที่ราชการก็คงจะ
เป็นเช่นเดียวกัน

โดยเฉพาะสถานที่ราช

การที่ให้บริการประชาชน

หากมีส้วมที่เหม็น ประ
ชาชนที่มาใช้บริการ ก็คงรับ
กลิ่นเหม็นกลับบ้านไปด้วย

ก็ไม่เข้าใจว่า ผู้รับผิดชอบ
ขอเขาปล่อยให้เหม็นได้
อย่างไร

เรื่องนี้ คงต้องฝากไป
ถึงหัวหน้าส่วนราชการด้วย

ตัวท่านเองนั้น คงไม่มี
ปัญหาเรื่องส้วม

เพราะท่านมีห้องสุขา
ส่วนตัว ซึ่งแน่นอนคงจะ
สะอาด และไม่มียก

แต่หากท่านได้สนใจ
เรื่องส้วมของสำนักงานซัก
หน่อย

เดินผ่านและเข้าไปดู
เสียบ้าง

ผู้รับผิดชอบจะได้กระตือ
รือยิ่งขึ้น

คงไม่น่าจะมีปัญหาเรื่อง
งบประมาณ

เพราะไม่ใช่งบประมาณ
แต่เป็นงบค่าใช้จ่ายเพราะ
เป็นการซ่อมแซมและการ
รักษาความสะอาด

จึงทำได้สะดวกขึ้น

แก้ปัญหาระบบส้วมได้

สิ่งแวดล้อมในสำนักงาน
ก็จะดีขึ้น

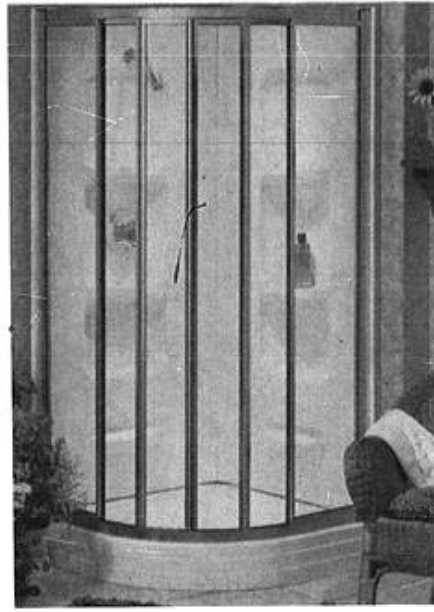
ซึ่งจะทำให้ภาพพจน์ของ
สำนักงานดีขึ้น

เรื่องส้วมนี้ คงยังไม่หมด
หากไม่ได้พูดถึงจำนวน
ของส้วม

หลายแห่งไม่เคยได้คำนึง
กันว่า ส้วมที่มีอยู่นั้นเพียงพอ
กับความต้องการของคน
ที่ใช้บริการหรือเปล่า

โรงพยาบาล หอประชุม
หรือสถานที่ที่มีคนไปอยู่เป็น
จำนวนมาก เช่น สถานที่
ฝึกอบรม

ผู้ออกแบบ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งกรมโยธาธิการ ที่
ออกแบบสถานที่ราชการ ได้
เคยคำนึงถึงเรื่องนี้ หรือไม่

เพราะเท่าที่สังเกตดูนั้น
ปัญหาเรื่องความไม่พอ ยัง
มีอยู่แทบทุกแห่ง

หลังการประชุมหรือการ
ฝึกอบรมสิ้นสุดลง

จะมีคนเข้าคิวรอเข้าห้อง
น้ำจำนวนมาก

คงไม่ฝากเรื่องนี้กับหน่วย
งานที่อนุมัติให้ก่อสร้าง

ไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพฯ
มหานคร หรือเทศบาลต่าง ๆ

ก่อนจะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

ควรจะได้คำนึงถึงจำนวน
ของส้วมที่มีอยู่ด้วย

สำหรับสถานที่ราชการนั้น
เห็นจะต้องฝากไว้กับ
กรมโยธาธิการ

แต่ก็คงจะไม่ใช้กรมโยธา

ธิการกรมเดียว

เพราะต่อไปนี้ผู้ออกแบบ
สถานที่ราชการไม่ใช่เป็น
หน้าที่ของกรมโยธาธิการ
กรมเดียวแล้ว

บริษัทเอกชน ก็มีสิทธิที่
จะออกแบบได้

เพราะปัจจุบัน เรื่องการ
จ้างเหมา หรือ Contract out
เป็นเรื่องที่ทำได้แล้ว

ก็คงฝากผู้รับผิดชอบ
โดยตรง

ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าส่วน
ราชการหรือผู้รับผิดชอบใน
เรื่องการก่อสร้างโดยตรง

อย่าลืมปัญหาเรื่องส้วม
ทั้งเรื่องความสะอาดใน
ห้องส้วม เรื่องกลิ่น และ
เรื่องจำนวน

ขอให้ช่วยกันสำรวจตรวจ
สอบด้วย

เพราะปัญหานี้ หาก
เรื่องนี้ไม่เกิดกับตัวเอง ก็
คงไม่ซีงหระอก •

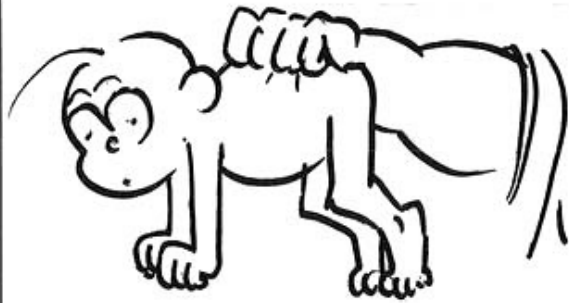
อุทาหรณ์ก่อนทำผิด

เอกสิทธิ์ ตรีภรณ์สวัสดิ์

ผมเขียนโฆษณามาหลายปีแล้วที่เขียนมาหน่อยไม่ต้องกรอชกัป
ความร้อนอันแสนทารุณทารมาม แต่ก็คงได้ไม่กี่วันหรอกนะ..... เอ้อ.....
ทำไมล่ะ.....ก็เมืองไทยของเรามีอยู่แค่ 3 ฤดูมิใช่หรือ..... ร้อน ร้อนมาก
ร้อนมากกว่า..... นั่นแหละคงถึงบอกว่าคงไม่กี่วันหรอกนะ.....จริงเสียด้วย
ซิหนะ เพราะตอนนี้อากาศเริ่มร้อนอีกแล้ว บรรษาคาเดินทางการเมืองก็
เริ่มร้อนอีกเหมือนกันครับ..... เพราะว่าเวลานี้เรื่องให้รัฐบาลต้องขบคิด
ทำการบ้านอยู่หลายเรื่อง เช่น ท้องทุ่งเท่า ๓ มีชชาดจน แต่คืนบน
คืนต่าง เป็นต้น..... คงเหนื่อยหน่อยแหละ.....เราไปพูดกันถึงเรื่องเตือนใจ
พรรคพวกเพื่อนฝูงกันดีกว่าครับ เริ่มด้วยความขี้เกียจของเพื่อนสัก
3-4 เรื่อง ความโหด 1 เรื่อง ทำงานจนตีสามปีขบ 1 เรื่อง แต่เรื่อง
ส่วนตัวอีก 3 แบบครับ..... เชิญร่วมค้นหาหลายแบบกันได้เลยครับ

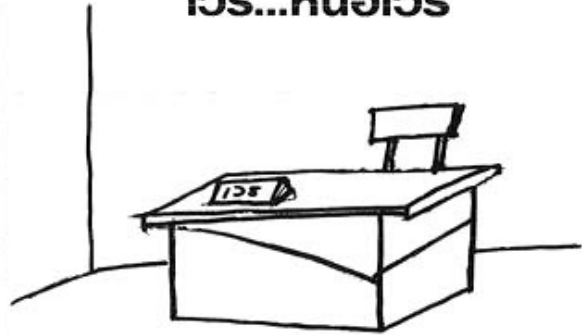
อยากได้-เอาไปเถอะ

มีหญิงสาวมาตลอดบุตร แล้วหลบหนีไปหลายราย ทางราชการต้องรับภาระเลี้ยงดูไว้ โดยนางยักษ์เป็นผู้ดูแล ปรากฏว่ามีชาวบ้านสงสารและต้องการรับเด็กไปเลี้ยงเป็นบุตร นางยักษ์ก็มอบเด็กให้ไปทันทีโดยมิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการยกเด็กให้กับผู้ขอเด็กไปเลี้ยง หรือขอไปเป็นบุตรบุญธรรมและพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ทั้งที่ตนเองก็ทราบระเบียบดีอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังลดค่ารักษาพยาบาลให้กับผู้ป่วย (เด็กที่ขอไปเลี้ยง) โดยไม่มีอำนาจหน้าที่แต่อย่างใด การกระทำของนางยักษ์เป็นความผิดฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตร) ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น (๔๐/๒๕๓๘/๐๗)... ขอบใจจะยกให้ใคร... พอใจจะหยิบยื่นให้ใคร... มันช่างง่ายดายเหมือนลูกหมาลูกแมวอย่างนั้นแหละ... เอ้อ ๆ ๆ

☆☆☆☆

เอร์...หือเอร์

นายแฉลบได้รับมอบหมายให้อยู่เอร์รักษาสถานที่ราชการตั้งแต่เย็นวันศุกร์จนถึงเช้าวันเสาร์ ครั้นถึงเวลาก็มิได้มาอยู่เอร์ ผู้ตรวจเอร์มาตรวจเวลาประมาณ ๑ ทุ่มเศษก็ไม่พบและรออยู่ประมาณครึ่งชั่วโมงจึงได้บันทึกไว้ว่าไม่พบผู้อยู่เอร์ หลังจากนั้นเวลาประมาณ ๕ ทุ่มเศษ มีข้าราชการและลูกจ้างกลับจากงานเลี้ยงของหน่วยงานมาพักที่ห้องเอร์จนกระทั่งถึงเวลาประมาณตีหนึ่งเศษของวันรุ่งขึ้นก็ไม่พบนายแฉลบแต่อย่างใด จนกระทั่งเช้าของวันเสาร์ ผู้มีหน้าที่อยู่เอร์ผลัดต่อไปได้มาปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เวลา ๗ โมงเช้าจนถึงเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม นายแฉลบจึงได้เข้ามาในห้องเอร์พร้อมกับลงบันทึกในรายงานการอยู่เอร์และการตรวจเอร์ว่าได้มาอยู่เอร์และเหตุการณ์ปกติ การกระทำของนายแฉลบเป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา และละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๙๐ และ ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์ (๔๐/๒๕๓๘/๐๒)... มีเอร์ มีกรรม ไม่ยอม ขดใช้... เลยต้องรับเอร์ รับกรรม ไปตามผล ของการกระทำของตน... สาธุ... สาธุ... แก้ววัดมากไปหน่อยนะ... จำเอาไว้... ที่หลังอย่าทำ...

☆☆☆☆

หลวง + ลืม

นายหนู ลูกจ้างป่วยและได้รับอนุญาตให้ลาเกิน ๑๒๐ วัน แต่นายหนูกลับหลงลืมเบิกค่าจ้างให้แก่นายหนูเกินไปเป็นเงินถึง ๕,๐๐๐ บาทเศษ ภายหลังเมื่อทราบเรื่องนายหนูก็ได้เรียกเงินที่จ่ายเกินคืนจากนายหนู โดยมีได้ออกใบเสร็จรับเงินให้ และได้เก็บเงินจำนวนดังกล่าวไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงาน ร่วมกับเอกสารอื่น ๆ (เรียกว่ากองไว้ก่อนก็แล้วกัน) จนลืมไป เมื่อนายหนูส่งงานเสร็จจึงได้พบเงินจำนวนดังกล่าว และนำมาออกใบเสร็จรับเงินให้ แล้วนำเงินส่งคลังในวันเดียวกัน ต่อมา สตง.เข้ามาตรวจสอบบัญชีการเงินของสำนักงาน และได้ตรวจพบการดำเนินการที่ล่าช้าดังกล่าว การกระทำของนายหนูเป็นการไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕) โทษที่ได้รับคือ ลดขั้นเงินเดือน (๔๑/๒๕๓๘/๑๒)... เกือบไปแล้วไหมละ... เงินหลวง... นั่นคือไฟ... อย่างนี้หนอนใจ... เมื่อเข้าใกล้จะครบ...

☆☆☆☆

บัตรสุขภาพ

นายสุดดี ได้รับมอบหมายให้ดำเนินโครงการบัตรสุขภาพของชาวบ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครประจำหมู่บ้านได้ช่วยกันรวบรวมเงินค่าบัตรสุขภาพจากชาวบ้านมาส่งให้กับนายสุดดี ๔ ครั้ง รวมเป็นเงินจำนวนเกือบ ๕๐,๐๐๐ บาท แต่มีได้รับดำเนินการให้ทันทีที่ได้รับเงิน กลับเก็บรวบรวมเงินเอาไว้ แล้วนำส่งผู้บังคับบัญชาพร้อมกัน ทำให้ชาวบ้านได้รับบัตรสุขภาพล่าช้าเป็นเวลาเกือบสองเดือน นอกจากนั้นยังหลบหน้าไม่มาทำงานอีก ๔ วัน การกระทำของนายสุดดีเป็นการไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ และละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๕% ๓ เดือน (๔๑/๒๕๓๘/๐๕)... เงินทองก็ไม่ต้องออกไปเก็บเอง มีคนเก็บมาให้ กลับทำเป็นไม่สนใจอีก... เฮ้อ... จะเฉื่อยชาไปถึงไหนนะ... ขยับเขยื้อน... เคลื่อนไหว... ให้เร็วหน่อย... ชิคครับ... ขอร้องเกิดครับ...

☆☆☆☆

รับฝากส่งจำ

นายไก่อ้แจ้กับพวกได้เดินทางไปราชการต่างจังหวัด และเมื่อกลับมาได้เงินยืมเหลือจ่ายก็ได้รวบรวมเงินเพื่อส่งคืน โดยได้ฝากเงินยืมเหลือจ่ายจำนวนเกือบ ๕๐,๐๐๐ บาทไว้กับนางอ่วมเพื่อให้ส่งคืนกองคลัง ปรากฏว่านางอ่วมซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหางบประมาณประจำปี แต่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องสัญญาขยืมและส่งคืนเงินยืมแต่อย่างใด เมื่อรับฝากแล้วก็ได้นำเงินไปใช้ส่วนตัว พร้อมกับนำสำเนาใบเสร็จรับเงินของคนอื่นที่ส่งเงินยืมคืนมาแก้ไขเป็นชื่อของนายไก่อ้แจ้กับพวก แล้วนำไปให้ผู้รับผิดชอบ ภายหลังกองคลังตรวจสอบพบและได้ทวงถามเงินยืมที่เหลือจากนายไก่อ้แจ้กับพวก นางอ่วมจึงได้นำเงินมาส่งคืนให้ การกระทำของนางอ่วมเป็นการประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (๔๒/๒๕๓๘/๐๗)... เห็นเงินแล้วมันยั่วใจจนทนไม่ไหว... ก็เป็นอย่างนี้แหละนะ... แข็งใจไว้... ปิดหู ปิดตา... อย่าไปสนใจ... จะทำได้หรือเปล่านั้นไม่รู้สินะ... ก็นั่นนะซี

☆☆☆☆

ขอสวยแต่ไม่สวย

นายหอมได้พิจารณาเห็นว่า สำนักงานได้รับเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ จำเป็นต้องปรับปรุงห้องทำงานเพื่อใช้เป็นห้องคอมพิวเตอร์เสียห้องหนึ่ง จึงติดต่อกับสำนักงานโยธาจังหวัดให้ออกแบบปรับปรุงและคำนวณค่าวัสดุด้วย ภายหลังเมื่อสำนักงบประมาณอนุมัติวงเงินแล้ว นายหอมก็ได้ดำเนินการจัดจ้างด้วยวิธีพิเศษ เพราะใกล้สิ้นปีงบประมาณ โดยไม่ได้จัดทำรายงานการซื้อหรือจ้าง ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ไม่มีการออกใบสั่งซื้อหรือใบสั่งจ้างเลย (เรียกว่าไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบฯ พัสดุนั้นแหละ) แต่ทางราชการไม่ได้รับความเสียหายประการใด การกระทำของนายหอมเป็นการไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบราชการ ตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน-พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๕% ๑ เดือน (๔๓/๒๕๓๘/๑๒) เอ้า... รวดเร็วทันใจดีเหลือเกินนะครับ... แต่เฮ้อ... มันผิดระเบียบนะ... ทำอย่างไรดีละ... ก็จำเอาไว้เป็นบทเรียนนะซี...

☆☆☆☆

เพื่อนกินเพื่อนเที่ยว

นางสวยมีสามีชอบด้วยกฎหมาย และ นายหล่อหนุ่มโสดทำงานอยู่ที่เดียวกันรู้สึกถูกชะตากัน จึงได้ชวนกันเป็นเพื่อนออกเที่ยว ออกกินเหล้าเคล้าเสียงเพลงตระเวนไปตาม บาร์ตามผับต่าง ๆ ทั้งกลางวันกลางคืนโดยเสรี มิได้อาทรร้อนใจแต่ประการใด ทั้ง ๆ ที่ นายหล่อก็คทราบดีว่า นางสวยมีสามีแล้ว จนทำให้เกิดข้อครหาร้องเรียนเป็นที่เสื่อมเสีย ชื่อเสียง การกระทำของบุคคลทั้งสองเป็น ความผิดฐานประพฤดิชั่วตามมาตรา ๙๘ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน (๔๐/๒๕๓๘/๕-๖)... สาบานจริง ๆ... กิน และเที่ยวเพียงสองอย่างเท่านั้น อย่างอื่นไม่ เกี่ยว... แหะ... แหะ... สาบาน... สาบาน... หุยฮา...

☆☆☆☆

เลื่อนไม่ได้หรอก

นายเหี้ยมไม่ค่อยมาปฏิบัติราชการบ่อย ๆ โดยได้ลากิจและลาป่วยในรอบปีที่แล้วมาร่วมกันเป็นเวลาเกินกว่า ๔๕ วัน ผู้บังคับบัญชาจึงเสนอไม่ขอเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีให้ เมื่อนายเหี้ยมทราบเช่นนั้นก็ได้ใช้วาจาไม่สุภาพและไม่เหมาะสมด่าทอและ ก้าวร้าวผู้บังคับบัญชาที่ไม่ยอมเสนอขอเลื่อน ขั้นเงินเดือนประจำปีให้ การกระทำของ นายเหี้ยมเป็นการไม่สุภาพเรียบร้อย ตาม มาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๕% ๒ เดือน (๔๑/๒๕๓๘/๑๓) แค่นี้... ดีแค่ไหนแล้ว... ยังไม่ รู้ตัวเองอีก... อย่าใจร้อนนะ...

☆☆☆☆

ราชการ/ธุรกิจ

วันหยุดราชการ นางดวงจะต้องมารับเวรตอนบ่าย ๔ โมงเย็น แต่นางดวงมีธุระจะต้องไปประชุมที่กรุงเทพฯ เพราะเป็นตัวแทนขายที่นอนเพื่อสุขภาพ อันเป็นอาชีพเสริมของตัวเอง และไม่สามารถติดต่อหาผู้อื่นมาอยู่เวรแทนได้ แต่นางดวงก็ยังเดินทางไปประชุมแม้ว่าจะรู้ว่าจะเดินทางกลับมารับเวรไม่ทันก็ตาม และในวันดังกล่าวปรากฏว่ากลับมารับเวรเวลาประมาณ ๑ ทุ่มครึ่งแล้ว นอกจากนั้นเวลาที่นางดวงมาทำงานสาย แต่นางดวงจะลงเวลามาทำงานเพียง ๘ โมงเช้าเท่านั้น ไม่ได้ลงเวลาตามที่มาปฏิบัติราชการ

การกระทำของนางดวงที่ไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นความผิดฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา และละทิ้งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๓, ๙๐ และ ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์ (๔๐/๒๕๓๘/๐๘)... งานราษฎร์เป็นหลัก... งานหลวงเป็นรอง... ไม่เคยต้องสนใจว่างานหลวงจะเป็นอย่างไร ช่างมันเป็นไร... คิด อย่างนี้... ดีที่สุดเลยครับ... คิดแล้วเศร้าใจ...

☆☆☆☆

Homepage ของสำนักงาน ก.พ.

พุทธทรัพย์ มณีศรี *

เทคโนโลยีในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่พัฒนาเร็วอย่างที่สุด และพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะเทคโนโลยีจึงทำให้โลกนี้แคบลง และทำให้โลกเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร Internet จึงเข้ามามีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้ Internet เป็น สามารถดึงเอาข้อมูล ข่าวสาร หรือ เรียนรู้ได้มากขึ้น

รัฐบาลของ ฯพณฯ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ก็ตระหนักในเรื่องการให้ประชาชน ได้มีโอกาสรับรู้ในข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๙ ข้อ ๒.๓.๑ ซึ่งระบุว่า “ให้ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของรัฐและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

นอกจากจะสนองนโยบายของรัฐบาลแล้ว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูล-ข่าวสารตลอดจนผลงานและโครงการสำคัญของสำนักงาน ก.พ. ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ข้าราชการ และผู้สนใจได้ทราบ รวมทั้งเพื่อให้บริการแก่ประชาชน สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดทำ

Homepage ของสำนักงาน ก.พ. ขึ้น โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากบริษัท อินโฟนิวส์ จำกัด ซึ่งได้ช่วยจัดทำ Homepage ของสำนักงาน ก.พ. ให้โดยไม่คิดมูลค่า

Homepage ของสำนักงาน ก.พ. ได้เปิดตัวอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ศูนย์การค้าเวสต์เทรค เซ็นเตอร์

แม้ว่าในปัจจุบัน ข้อมูลใน Home page ของสำนักงาน ก.พ. ยังมีไม่มากเท่าที่อยากจะให้มี แต่สำนักงาน ก.พ. ก็จะได้นำข้อมูลที่เห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการ และประชาชนมาเพิ่มเติมตามที่ตั้งเป้าหมายต่อไป

นอกจากจะมีข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการสมัครเข้ารับราชการ รวมทั้งยังมีข้อมูลซึ่งจะช่วยในการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถสมัครเข้ารับทุนรัฐบาลอีกด้วย

ข้อมูลที่มีอยู่ใน Homepage ของสำนักงาน ก.พ. ในปัจจุบัน ได้แก่

๑. ข้อมูลทั่วไป ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับการ

* ผู้ช่วยเลขาธิการ ก.พ. ประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ภายนอกของสำนักงาน ก.พ.

แบ่งส่วนราชการของไทย การแบ่งส่วนราชการ
ของสำนักงาน ก.พ. อำนาจหน้าที่ของ ก.พ.
และของสำนักงาน ก.พ. รายชื่อคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รายชื่อฝ่ายบริหาร
ของสำนักงาน ก.พ. พร้อมทั้งหมายเลข
โทรศัพท์และหมายเลขโทรสารที่ข้าราชการ
หรือประชาชนอาจติดต่อได้ นอกจากนี้ ยังมี
วิสัยทัศน์ของสำนักงาน ก.พ. และโครงการ
ฝึกอบรมของสำนักงาน ก.พ. อีกด้วย

๒. สรุประบบบริหารงานบุคคลของไทย

๓. เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง
ข้าราชการ

๔. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

๕. นโยบายพัฒนาข้าราชการพลเรือน

๖. จรรยาบรรณของข้าราชการ

๗. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
(กบข.)

๘. ข้าราชการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ
บุคคลซึ่งได้รับวุฒิสมาชิกชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๖ ระดับ ปวช. ปวท. ปวส. อนุปริญญา
ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่จะเปิดรับ
สมัคร นอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับวิธี
การสมัครเข้ารับราชการ สำหรับผู้ได้รับวุฒิ
ปริญญาตรี และวุฒิปริญญาโท ซึ่งสำนักงาน
ก.พ. รับสมัครสอบแบบ Walk-in Exam รวมทั้ง
ยังอาจแสดงความจำนงเข้าสอบแบบดังกล่าว

ได้ด้วย

๘. ข่าวเกี่ยวกับนักเรียนทุนรัฐบาล

๙. ข่าวอื่น ๆ และ

๑๐. เรื่องน่ารู้ต่าง ๆ

Homepage ของสำนักงาน ก.พ. นี้
มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม ในภาษาอังกฤษจะไม่มีข่าวการบรรจุ
บุคคลเข้ารับราชการ

แม้ว่าจะจะเป็นจุดเริ่มต้นของการ
เปิดตัว แต่เป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้
เห็นข้าราชการและผู้ที่สนใจ เข้าดู Homepage
ของสำนักงาน ก.พ. วันละประมาณ ๑๐๐ ราย
(บริษัท อินโฟนิวส์ จำกัด ได้เขียนโปรแกรม
การนับจำนวนผู้เปิดดูไว้ และจะแจ้งท่านว่า
ท่านเปิดดู Homepage ของสำนักงาน ก.พ.
เป็นคนที่เท่าไร) และที่ดียิ่งกว่านั้น ก็คือ
ได้มีผู้สอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ รวมทั้งเสนอ
แนะผ่าน Internet

หากท่านสนใจที่จะดูข้อมูลข่าวสาร
จาก Homepage ของสำนักงาน ก.พ. ก็อาจ
เปิดดูได้ที่ [http://www.infonews.co.th/CSC/
csc.htm](http://www.infonews.co.th/CSC/csc.htm) และหากมีข้อเสนอแนะใด ๆ ก็โปรด
ส่งคำเสนอแนะไปที่ประธานคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์ภายนอกของสำนักงาน ก.พ.
ทาง e-mail ที่ cscexec@infonews.co.th
หรือส่งโทรสารไปที่หมายเลข ๒๘๐-๑๒๘๑
และ ๒๘๒-๐๒๓๒ •

ตัวอย่าง Homepage ของสำนักงาน ก.พ.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

ข้อมูลทั่วไป

สรุประบบบริหารงานบุคคลของราชการไทย

เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕

นโยบายพัฒนาข้าราชการพลเรือน

จรรยาบรรณข้าราชการ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

ข่าวการบรรจุเข้ารับราชการ

ข่าวเกี่ยวกับนักเรียนทุนรัฐบาล

ข่าวอื่น ๆ

เรื่องน่ารู้

วุฒิการศึกษา : ปริญญาโท

ลำดับ : ๒

หน่วยงาน : ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำแหน่ง : นักวิชาการศึกษา ๔

รับสมัครสอบ : สอบแข่งขัน

เพื่อบรรจุเป็น : ข้าราชการ

วันที่รับสมัคร : ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ม.ค.-๑๓ ก.พ. ๒๕๕๐

วุฒิการศึกษา : ป.โท ทางบริหาร กฎหมาย เศรษฐศาสตร์

การศึกษา พาณิชยศาสตร์ ฯลฯ และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้

สถานที่ติดต่อ : งานการเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี

ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช อาคารบริการ ๑ ชั้น ๒

ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี โทร. ๕๐๓-๓๖๑๗

วุฒิการศึกษา

ปวช.

ปวส., ปวท., อนุปริญญา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

ปริญญาจากต่างประเทศ

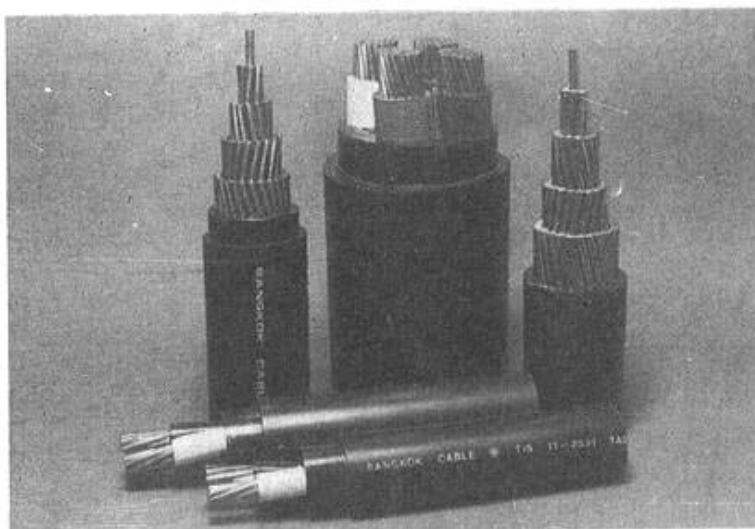
อื่น ๆ

ข่าวการบรรจุ
เข้ารับราชการ

สำนักงาน
ก.พ.

INFO
NEWS

ISO 9002

บริษัท สายไฟฟ้าบางกอกเคเบิ้ล จำกัด

187/1 ถนนราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 2544550-9, 6519221-30, 6519252-6 โทรสาร. 2535973, 2536028
เทเล็กซ์ 84440 BKCABLE TH

จะเลือกชีวิตแบบนี้ ให้ลูกหลานของคุณหรือ...

สถิติใหม่กับขยะทั่วประเทศถึง 33,000 ตันต่อวัน
ถึงเวลาแล้วที่จะ “ผลิตขยะให้น้อยที่สุด” เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

- ใช้บรรจุภัณฑ์และของใช้ต่างๆ ให้คุ้มค่าก่อนทิ้ง
- แยกขยะที่นำมาหมუნเวียนใช้ได้อีก เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โฟม โลหะ ออกจากขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ใบหญ้า ฯลฯ
- แยกขยะอันตราย เช่น หม้อแบตเตอรี่ หลอดไฟ กระป๋องสเปรย์ ออกจากขยะอื่น
- ไม่เผาขยะเองตามบ้านเรือน
- ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานราชการ ในการเก็บและทำลายขยะอย่างถูกวิธี

เขินริบเอกสารและรายละเอียดเพิ่มเติม โทร.
ส่วนประชาสัมพันธ์ บริษัท ปิโตรเคมีแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
โทร. 260-1311-20 ต่อ 1231-4

